

153 4
ก 237 ก

ร 2

การทดลองการสอนความยุติธรรมแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกัน
โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

ศิรินภา จามรมาน

2 ก.ย. 2525

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร 3921575, 3915058

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาบัณฑิต

เมษายน 2525

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

90433

การทดลองการสอนความยุติธรรมแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการ - จัดแล้ว
ทางสติปัญญาแตกต่างกับโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

บทก๊ยอ

ของ

ศิริินภา จาบรรมาน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธาณัติร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาบัณฑิต

เมษายน 2525

การศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ที่จะหาว่าวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีประสิทธิภาพในการสอน ความรู้ ความเข้าใจ และ ทักษะ ทศนคติ เรื่องความยุติธรรมไต่ดีกว่าวิธีสอนธรรมดาหรือไม่ และจะ สัมฤทธิ์ผลมากที่สุดในเด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ระดับใด

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายหญิงระดับอายุ 9 - 14 ปี จำนวน 70 คน ที่เรียนอยู่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนชานเมือง จังหวัดนครปฐม ใ้มา โดยการทดสอบระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของ เพีย เจตแล้วทำการ คัดเลือกมา เรากลุ่ม ทดลอง ซึ่งแบ่งออกเป็น กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบวิธีธรรมดา และกลุ่มควบคุม (ไม่ได้รับการสอน) ทั้งสามกลุ่มได้รับการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ทศนคติ หลังจากนั้น 2 อาทิตย์ กลุ่มทดลองจะได้รับการสอนซึ่งใช้เวลาประมาณ 3 วัน แล้วได้รับการทดสอบทันทีทันใด และทดสอบอีกครั้งหนึ่งหลังจากการทดลองเป็นเวลา 1 เดือน

จากผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการสอน แบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะ ทศนคติ เรื่องความยุติธรรมเพิ่มขึ้น หลังการทดลองและหลังการทดลองไปแล้ว 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ไม่พบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนรู้ และ ทักษะ ทศนคติ เรื่องความยุติธรรม จากวิธีการสอนทั้งสามวิธี ภายหลังการทดลอง อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบหลังการทดลองเป็นระยะเวลา 1 เดือน พบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์และทักษะ ทศนคติ เรื่องความยุติธรรม จากวิธีการสอน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และ .01 ตามลำดับ กล่าวคือ วิธีการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ตัวแปรทางด้านสติปัญญาพบว่า เด็กที่มีระดับพัฒนาการสูงขึ้นไปสู่ขั้นนามธรรม มีสัมฤทธิ์ผล ในการ เรียนรู้มากที่สุด ตลอดจนการวัดทั้งสามครั้ง วิธีการกลุ่มสัมพันธ์สามารถทำให้เด็กในทุกๆระดับ สติปัญญาเรียนรู้ และมีทักษะ ทศนคติในเรื่องยุติธรรมได้เท่าเทียมกัน

AN EXPERIMENTATION ON TEACHING JUSTICE TO CHILDREN
AT DIFFERENT STAGES OF COGNITIVE DEVELOPMENT
THROUGH GROUP DYNAMICS

AN ABSTRACT

BY

SIRINAPA JAMORNIAIN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree

at Srinakharinwirot University

April 1982

The objective of this study was to find out the effectiveness of group dynamics on teaching justice concept comparing to the traditional method and to search for what stage of cognitive development was the most effective stage in learning justice concept.

Subjects were 70 fourth to sixth grade students aged 9-14 years at the suburb of Nakorn Pathom province. Subjects were screened by the cognitive development tests of Piaget's theory which classified subjects into three categories, transition to concrete operation, concrete operation and transition to formal operation then subjects were randomly assigned to the experimental groups which were group dynamics-group, traditional method-group and control group. Pre-tests of justice concept and attitude towards justice were given to all three groups. After two weeks, appropriate treatments were given to the experimental groups which lasted about 2 days. Post-tests were given for immediate response. And four weeks after the post-tests the follow-up tests were conducted to find out the stability changes.

Results suggested that group dynamics-group yielded significantly higher scores at .01 for both post-tests and follow-up tests than pre-tests. No significant difference was found among treatments for the achievement in learning and attitude changes at the post-test. However, at the follow-up period treatment did have some effect upon the achievement and attitude change at the level of .05 and .01 respectively. That is the group dynamics-group is the most effective way in teaching concept of justice.

For cognitive-development variable, it was found that the stage of transition to formal operation was the most effective level in learning concepts of justice. However, group dynamics process can alter the differences in learning among different stages of cognitive development of the subjects.

ข้อเสนอแนะ

ทางด้านการศึกษา

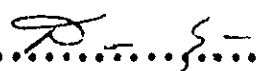
1. เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีผลดีในด้านการเรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม ผู้พัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร ควรให้การสนับสนุนในการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสอนในโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยการกำหนดความสวทกในสถานศึกษาที่และงบประมาณ รวมทั้งให้กำลังใจในการปฏิบัติงานด้านนี้ด้วย ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่สอนนั้นจะต้องเข้าใจเนื้อหาในเรื่องความยุติธรรมนี้ให้ถ่องแท้ และจะต้องเข้าใจถึงเทคนิคในการใช้กลุ่มสัมพันธ์เป็นอย่างดี ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องอาจสนับสนุนได้โดยการจัดฝึกอบรมผู้สอนเกี่ยวกับการใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์โดยเฉพาะ เพื่อที่จะให้ผู้สอนเกิดความเข้าใจเทคนิคต่าง ๆ ก็พอที่จะนำวิธีกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตรงตามจุดมุ่งหมายต่อไป

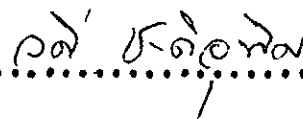
2. เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์ เพื่อใหู้จกตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้จริยธรรมต่อไป ฉนั้นถ้าไม้อาจใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสอนเรื่องความยุติธรรมได้ เพราะขาดงบประมาณหรือบุคลากร และจะยังคงต้องใช้วิธีการธรรมดาต่อไป ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรในระดับต่าง ๆ ของเด็กนักเรียน ควรได้กำหนดหลักสูตรและบทเรียนที่มีเนื้อหาจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กตามผลงาน การวิจัยในเรื่องจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้ผลการเรียนได้ผลอย่างเต็มที่ และไม่เป็นการสอนจริยธรรมที่สูญเปล่า เช่นในปัจจุบัน สำหรับการสอนเรื่องความยุติธรรม จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การสอนโดยวิธีธรรมดา จะได้ผลในระดับสติปัญญาขึ้นกว่าไปสู่อัฒนธรรม

3. ทางโรงเรียนควรมีการวัดระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเพื่อที่จะสอนจริยธรรมให้เหมาะสมกับขั้นการพัฒนาการทางสติปัญญา แต่ถ้าวัดไม่ได้ก็ใช้เกณฑ์อายุคร่าว ๆ ในการสอน กล่าวคือ ถ้าใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สอนก็อาจเริ่มสอนได้ตั้งแต่อายุ 9 ปีขึ้นไป แต่ถ้าวัดการใช้การสอนแบบวิธีธรรมดาก็ควรสอนตั้งแต่อายุ 13 ปีขึ้นไป แต่เกณฑ์อายุนี้นี้เป็นเกณฑ์ที่หยามมาก เพราะเด็กบางคน

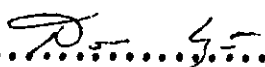
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

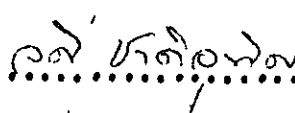
คณะกรรมการที่ปรึกษา

.... ประธาน

.... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน

.... กรรมการ

.... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปรีชาญาณโพธิ์ธรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตกลาง ประสาเถียร ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาวิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยวิธีการผสมผสานทั้งแบบภาคทฤษฎีและปฏิบัติร่วมกัน ผู้วิจัยขอกราบขอขอบพระคุณพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สวมนา พรหมลิขิต ประธานโครงการ ใจดี มีเมตตา กรุณา อนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัยในโครงการนี้ได้ อีกทั้งยังกรุณาเป็นประธานวิทยานิพนธ์คอยให้คำปรึกษาและแนะแนวทางในการวิจัย ช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด โดยอุทิศเวลาทั้งในและนอกเวลาทำการให้กับผู้วิจัยอย่างจริงใจ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วดี ชาคีอุติก์ ที่กรุณาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ และคอยให้กำลังใจจนผู้วิจัยทำงานได้รับผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. ปรีชา ธรรมมา และ อาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนวัดกิ่งขาบ โรงเรียนวัดสุวรรณ และโรงเรียนวัดทองนาควัดสี่ไฉ่ ไฉ่ ไฉ่ ที่คอยอุปการะการศึกษาร่วมมือและช่วยเหลืออย่างจริงใจของอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนเหล่านั้นแล้ว การทดลองการศึกษานี้จะไม่ประสบความสำเร็จลงไปได้เลย หวังขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สมชาย สุขนิมิต อาจารย์สำเริง เพ็ชรจัน และอาจารย์ฉวี นากสิณ ซึ่ง เป็นเพื่อนของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจ และกำลังใจ ในการช่วยเป็นวิทยากร และให้ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจอย่างมากที่จะแสดงความรู้สึกได้ จึงถือโอกาสขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ณ ที่นี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และผู้ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยผู้กล้า ในโอกาสนี้เช่นกัน

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณ ดร.สุรเชษฐ์ จาพรมาน และ ค.อ. กุศลภา จาพรมาน
ซึ่งช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา

ศิริณภา จาพรมาน

1 เมษายน 2525

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายของความยุติธรรม	10
ความยุติธรรมกับสติปัญญาและจริยธรรม	12
พฤติกรรมของความยุติธรรม	16
ทัศนคติ	17
กลุ่มสัมพันธ์	21
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	27
3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
กลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	30
วิธีดำเนินการทดลอง	37
วิธีจัดการกระทำกับข้อมูล	38
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษาคนควา	44
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
5 บทขอ สรุปอภิปรายผลและขอเสนอแนะ	74
ความมุ่งหมายในการศึกษาคนควา	74
กลุ่มตัวอย่าง	74
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	75
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	75
วิธีจักระทำกับข้อมูล	76
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
อภิปรายผล	82
ขอเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองแบ่งตามวิธีสอน และกลุ่มระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	29
2	แสดงค่าสถิติขั้นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม	46
3	แสดงค่าสถิติขั้นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบทดสอบวัดทัศนคติเรื่องความยุติธรรม	48
4	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 1 และคะแนนที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม	49
5	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 2 จากแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม	50
6	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในทุกะระดับการทดลอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมระหว่างคะแนนการสอบครั้งที่ 1 และการสอบครั้งที่ 2	52
7	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับสติปัญญา โดยวิธีการ Newman-Keuls โดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว	53
8	แสดงการเปรียบเทียบอิทธิพลรวมของระดับสติปัญญาและวิธีสอนที่ส่งผลรวมต่อการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมในแต่ละระดับการทดลอง	54
9	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม โดยพิจารณาเปรียบเทียบระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่วิธีการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการ Newman-Keuls	55

10	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว ของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เรื่องความยุติธรรม โดยพิจารณาเปรียบเทียบระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ที่วิธีการสอนแบบธรรมชาติโดยใช้วิธีการ Newman-Keuls.....	56
11	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม โดยพิจารณาเปรียบเทียบระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการ Newman-Keuls.....	57
12	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนปรับของแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในทุกๆ การทดลองโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการสอบครั้งที่สอง	58
13	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนปรับของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในทุกๆ การทดลอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมระหว่างคะแนนการสอบครั้งที่หนึ่ง และการสอบครั้งที่สาม	59
14	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องยุติธรรม จากแบบทดสอบที่วัดครั้งที่สาม โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากระดับพัฒนาการทางสติปัญญา โดยใช้วิธีการ Newman-Keuls.....	60
15	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องยุติธรรม จากแบบทดสอบที่วัดครั้งที่สาม โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากกลุ่มวิธีสอน โดยใช้วิธีการ Newman-Keuls.....	61
16	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สาม ในแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม โดยพิจารณาถึงระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์	62

- 17 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม จากการสอบในครั้งที่ 3 ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ โดยวิธีการ Newman-Keuls..... 63
- 18 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนของแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในทุกกระบวนการทดลอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนสอบครั้งที่สาม 64
- 19 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม ที่วัดครั้งที่สาม โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากวิธีสอนโดยใช้วิธีการ Newman-Keuls..... 65
- 20 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สอง และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สาม ซึ่งใช้เวลาห่างกัน 1 เดือน จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม 66
- 21 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่หนึ่ง และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สาม ซึ่งใช้เวลาห่างกัน $1\frac{1}{2}$ เดือน จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม 67
- 22 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สอง และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สาม ซึ่งใช้เวลาห่างกัน 1 เดือน จากแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม 68
- 23 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่หนึ่ง และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สาม ซึ่งใช้เวลาห่างกัน $1\frac{1}{2}$ เดือน จากแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม 69

- 24 แสดงค่าสถิติ เปรียบเทียบ คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความ
 ยุติธรรม ในแต่ละระดับการทดลอง โดยเปรียบเทียบจากคะแนน
 ที่ละคู่จำนวน 3 คู่ คือ ก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง
 หลังการทดลอง กับหลังการทดลองอีก 1 เดือน ก่อนการทดลอง
 กับหลังการทดลองอีก 1 เดือน 70
- 25 แสดงค่าสถิติ เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติเรื่องความยุติธรรมในแต่ละ
 ระดับการทดลอง โดยเปรียบเทียบจากคะแนนที่ละคู่จำนวน 3 คู่
 คือ ก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง หลังการทดลอง กับหลังการ
 ทดลองอีก 1 เดือน ก่อนการทดลอง กับหลังการทดลองอีก 1
 เดือน 72

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจากทางหนังสือพิมพ์ จะปรากฏข่าวที่สอดคล้องกันถึงเรื่องราวของการจี๋ ปลอม ลูกกรว กักกันตัวเพื่อคาประเวณี-- การวางแผน การตั้งของใจ เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้เป็นเหตุซึ่งก่อให้เกิดความไม่สงบสุขของสังคม ซึ่งเป็นผลสะท้อนมาจากความไม่สงบสุขในจิตใจของมนุษย์ และก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ และเจ็บแค้นของมนุษย์กระทำ ถ้าจะพิจารณากันลงไปอะไร เป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เหล่านั้น ก็อาจจะตอบได้ว่า เป็นเพราะมนุษย์นั้นเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าสิ่งอื่น และถ้าจะวิเคราะห์กันต่อไปอีกว่า ทำไมคนจึงเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ก็อาจจะตอบได้อีกว่าเป็นเพราะบุคคลขาดคุณธรรมประจำใจ มีความนิยมในวัตถุมากขึ้น ซึ่งเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการพัฒนาประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญทางด้านวัตถุ ทำให้บุคคลเกิดความต้องการที่จะได้วัตถุและจะได้ประโยชน์ประเสริฐและพัฒนามากยิ่งขึ้น ฉะนั้นจึงได้มีคำกล่าวเสมอว่า "ยิ่งมีความเจริญทางด้านวัตถุมากขึ้นเท่าไร การพัฒนาทางด้านจิตใจก็ต่ำลงมากเท่านั้น" คำกล่าวอันนี้ก็สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดร.เกอเน กับคณะอื่น ที่พบว่าเด็กไทยทุกภาคยังมีคุณธรรมที่จิตอยู่ในระดับไม่สูง ประสงค์อยู่หลายอย่างด้วยกัน เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเมตตา กรุณา เป็นต้น การที่เด็กขาดคุณธรรมเหล่านี้ทำให้เด็กขาดหลักการยึดเหนี่ยวในจิตใจ จึงหันไปประพฤติผิด และถ้าไม่ได้รับการแก้ไขพฤติกรรมเหล่านี้จะติดตัว และกลายเป็นนิสัยไปในที่สุด จากการวิจัยของ เสาวภา วัชรกิติ พบว่า เด็กมีพฤติกรรมที่ทำผิด และมีแนวโน้มที่จะทำผิดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2508 - 2518 มีเด็กและเยาวชนกระทำผิดเพิ่มขึ้นถึง 91 % (เสาวภา วัชรกิติ 2524 : 15)

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวนั้น จัดว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของสังคม สาเหตุเป็นเพราะบุคคลขาดจริยธรรมในด้านของความยุติธรรม เพราะไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น

ซึ่งจริยธรรมข้อนี้ มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้บุคคลรวมอยู่กันในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งพระ-
ราชันพณซ์ ของสมเด็จพระปิยมหาราช ได้กล่าวไว้ดังนี้

"ยุติธรรมก้าวออกจาก ไซ้ เพราะพลอยพลอยพัง ธรรมจริงจะทองอิง เห็นทวนบอทองจาง	เอาจริง ไฉนฤา พาคอ้าง ทำอวด ไยเฮย จำให้ใครฤา
ยุติธรรมสำหรับผู้ อื่นยศอื่นทรัพย์สา- อคติหอนชักนำ จึงอาจจะรู้แฉ	อิมหน้า เร็จแล้ว - จิตคั่นก นกแอ มองแท ยุติธรรม
ยุติธรรมสำหรับทอง ใครจะว่าไปมี แม้ซากจะกระลี คนต่างคนอยากให้	ชาวศรี ไปได้ ลูกใหญ่ หลวงแอ แกลวนคนคี่
ผู้ใหญ่ไร้เลิสร้าง หอนใหญ่อยู่นานวัน ผู้นอยประพตติณ มักจะไม่พนกม	ยุติธรรม มักลม ผิดจาก ธรรมแอ เกษเข้าคายนว"

(น.อ.หลวงศุภชลาศัย ร.น. 2491 : 103-104)

จะเห็นว่า ความยุติธรรมเป็นจริยธรรมที่มีความจำเป็นต่อบุคคลและสังคมมาก ถ้าขาดจริยธรรมอันแล้วสังคมจะเกิดกลียุค เพราะต่างคนก็ต่างที่ต้องการผลประโยชน์เฉพาะตน เท่านั้น และผู้ใดที่ขาดความยุติธรรม จิตใจก็ย่อมไม่สงบสุข หากถ้าเป็นผู้ที่สูงส่งก็จะตกต่ำลง หรือถ้าเป็นผู้น้อยก็ไม่พ้นความหายนะ อาจถึงแก่ชีวิต ผู้ที่มีความยุติธรรมย่อมจะต้องเป็นผู้ที่ปราศจากอคติ ความโลภ โกรธ หลง ปัจจุบันเราพบเห็นแต่เพียงผู้ที่แอบอ้างว่าตนเองเป็นผู้มีความยุติธรรม แต่ถ้ามองผู้ใดเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมอย่างแท้จริงแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องอวดอ้าง เพราะยอมเป็นที่ประจักษ์ชัดต่อสายตาของสังคมโดยทั่วไปอยู่แล้ว

พลโท (กิริติ บุญเจือ 2519 : 84) ได้กล่าวว่า "ความยุติธรรม เป็นพื้นฐานของจริยธรรมทุกชนิด อาจจะพูดได้ว่าจริยธรรมอื่น ๆ เป็นเพียงแค่งาต่าง ๆ ของความยุติธรรมเท่านั้น ความยุติธรรมจึงเป็นแกนหรือสารพัดตะของคุณธรรมทุกชนิด ถ้าขาดจริยธรรมนี้เสียแล้ว จริยธรรมใด ก็ไม่เป็นจริยธรรมทั้งสิ้น ผู้ที่มีความยุติธรรมสูงย่อมเพียบพร้อมด้วยจริยธรรมทุกอย่าง จริยธรรมบางอย่างอาจจะไม่ปรากฏออกมาให้เห็น เพราะไม่มีโอกาสแสดงออก แต่ถ้ามีโอกาสเมื่อใดก็พร้อมที่จะแสดงออกได้อย่างถูกต้องทันที ผู้มีความยุติธรรมสูงจึงเป็นผู้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในตัวเอง สังคมที่มีความยุติธรรมย่อมเป็นสังคมที่สงบสุข เพราะทุกคนมีใจได้ว่าตนเองจะได้รับสิทธิอันชอบธรรม หากมีผู้ใดละเมิดก็จะได้รับการโทษอันควรแก่โทษ จึงมั่นใจได้ว่าไม่มีใครอยากจะทำผิดโดยง่าย" ทั้งได้กล่าวแล้วว่า ในปัจจุบันนี้สังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ทำให้จริยธรรมทั้งหลายซึ่งรวมทั้งความยุติธรรมของคนในสังคมลดลงไป กล่าวคือคนในสังคมเกิดความไม่แน่ใจที่จะนำเอาจริยธรรมมาใช้ในสังคมที่แปรเปลี่ยนไปนี้ จึงเป็นผลให้สังคมยุ่งเหยิง สลับซับซ้อนขึ้นไปอีก อย่างไรก็ตาม ยังมีบุคคลหลายกลุ่มที่ตระหนักถึงข้อเท็จจริงอันนี้ จึงได้พยายามคิดค้นวิธีการที่จะเพิ่มจริยธรรมให้กับบุคคลในสังคมของตนเอง จะเห็นได้จากการปฏิบัติการของนักศาสนาที่พยายามเผยแผ่ศาสนามากขึ้น รวมทั้งความพยายามของนักศึกษาที่จะขยายการฝึกฝนทางจริยธรรมให้กับประชาชนโดยการเพิ่มหลักสูตรค่านิยมไว้ในแผนการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่ว่า

"รัฐ พึงจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้าง และก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม รวมทั้งสถานที่และวัตถุอันมีค่าทางประวัติศาสตร์"

"รัฐ พึงสนับสนุนกิจกรรมเยาวชน และจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณลักษณะที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นร่วมมือกันรักษา และปกป้อง สถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์"

นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยอีกหลายสาขาที่พยายามศึกษาค้นคว้าวิจัยจนกระทั่งได้ค้นพบทฤษฎีที่เหมาะสมที่จะสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมให้กับประชาชนในสังคม เพื่อความสงบสุขของสังคม นักวิจัยเหล่านี้ได้ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะทางจริยธรรม เช่น การอบรมเลี้ยงดู ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสอนจริยธรรม ระดับสติปัญญา เป็นต้น นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงสองท่านคือ เพียเจต์ และ โกล์เบอร์เกอร์ ได้ให้ความสนใจสอดคล้องกันว่าการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นจะสอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านการรู้ความนึกคิด

(Cognitive Development) ฉะนั้นในการปลูกฝังจริยธรรมก็จำเป็นจะต้องศึกษาระดับสติปัญญาของบุคคลเสียก่อน เพื่อจัดหาระดับสติปัญญาที่เหมาะสมในการปลูกฝังจริยธรรม (Liebert Poulos and Strauss. 1974 : 367-372) โดยจะรายงานถึงความสุจริตรมจักเป็นคุณธรรมขั้นสูง (Kanal. 1956 : 537-540) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยระดับสติปัญญาเพื่อที่จะพิจารณาคัดเลือกเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสม

การปลูกฝังเรื่องความยุติธรรมนั้น ควรจะปลูกฝังตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะเป็นวัยที่ปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้เด็ก การปลูกฝังก็อาจทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การอบรมสั่งสอนจากการอบรมสั่งสอนทางตรงและทางอ้อมจากศาสนาและสังคม และการสอนจากโรงเรียน ในปัจจุบันการอบรมสั่งสอนจากการอบรมสั่งสอน มีประสิทธิภาพน้อยลง เนื่องจากบิดามารดาเองต้องดิ้นรนขวบวชในการดำรงชีพมากขึ้นไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลานมากนัก หรือผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการดูแลลูกด้วยความใกล้ชิดทั้งกายและใจ การอบรมจากทางศาสนาทำได้ไม่เต็มที่ เพราะมีสิ่งวุ่นวายมากมายที่คอยยั่วยู่ให้บุคคลเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าการปฏิบัติทาง

จริยธรรม (ตามสัญญา 2522 : 69-70) ส่วนทางการสอนในโรงเรียนก็ไม่ได้ผล เพราะการสอนจริยศึกษานั้นเป็นเรื่องของนามธรรม แต่การเรียบเรียงการสอนส่วนมากยังมีข้อบกพร่อง คือ

1. สอนโดยวิธี จด อ่าน และท่องจำ
2. ขาดบุคคลากรที่เข้าใจในเนื้อหาวิชาจริง ๆ
3. การสอนมีลักษณะเฉื่อยชา ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย กอปรเหตุนี้จึงทำให้การปลูกฝัง

จริยธรรมในโรงเรียนไม่ไ้ผลเท่าที่ควร (ปรีชา จันทรสิทธิเวช 2523 : 27-28)

การปลูกฝังจริยธรรมที่จะให้ผลดีนั้นจะต้อง

1. ให้ความรู้ความเข้าใจ
2. ให้รูปแบบที่ดีเพื่อให้เกิดการเลียนแบบ
3. ให้ประสบการณ์โดยตรง
4. ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อใช้อิทธิพลกลุ่มก่อให้เกิดการกลายตาม
5. ควบคุมสภาพแวดล้อม เช่น ให้เขารวมกิจกรรมศาสนา (สงบ ลักษณะ 2523 :

53)

การสอนเรื่องความยุติธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ควรหากิจกรรมที่สนุกสนานเขาไปช่วยกระตุ้นให้เกิดความกิด วิธีกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีที่ผู้เขารวมมีโอกาสที่จะได้แสดงกิจกรรมที่สนุกสนาน ได้รับความรู้ความเข้าใจ เห็นตัวแบบที่ถูกต้อง และวิทยากรสามารถกระตุ้นให้เกิดการกลายตามพฤติกรรมที่ดีได้ ฉะนั้นการใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสอนเรื่องความยุติธรรมนั้นก็น่าที่จะได้ผลดี

ความมุ่งหมายของการศึกษานี้ว่า

1. เพื่อที่จะได้ทราบว่า การสอนเรื่องความยุติธรรม แก่กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุม ทั้งสามกลุ่มนี้กลุ่มใดจะได้รับผลในการเรียนจริยธรรมมากที่สุดนั่นเอง

1.1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม

1.2 ทักษะการรู้เรื่องความยุติธรรม

2. เพื่อศึกษาความดีของการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เด็กที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเรื่องความยุติธรรมแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลรวมของวิธีสอนและระดับสติปัญญาที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมหรือไม่

4. เพื่อศึกษาความเก่งกาจของการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม จากวิธีการทั้งสามวิธี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่า การสอนเรื่องความยุติธรรมโดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์จะสามารถทำให้ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความยุติธรรมของกลุ่มที่เขารวมกิจกรรมแตกต่างกันไป จากกลุ่มที่สอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุมหรือไม่

2. ทำให้ทราบว่า เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันจะสามารถเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมโดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

3. ทำให้ทราบว่าอิทธิพลรวมของวิธีสอนและระดับสติปัญญาที่มีอิทธิพลต่อการสอนเรื่องความยุติธรรมหรือไม่

4. ทำให้ได้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่จะใช้สอนความยุติธรรมให้แก่เด็กไทยได้

5. ทำให้ทราบว่าวิธีการสอนใดในสามวิธีนี้ มีความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมไว้นานกว่ากัน

ขอบเขตการศึกษาคนกว่า

1. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กที่พัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ในระดับต่าง ๆ กัน 3 ชั้นคือ

1. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม (Transitional to Concrete Operation)
2. ขั้นรูปธรรม (Concrete Operation)
3. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม (Transitional to Formal Operation)

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลในเขตชานเมืองนครปฐม ปีการศึกษา 2524 จำนวนประมาณ 90 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 วิธีสอน

- ก. วิธีกลุ่มสัมพันธ์
- ข. วิธีการสอนแบบธรรมชาติ
- ค. กลุ่มควบคุม

2.1.2 ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ที่ศึกษา

3 ระดับคือ

- ก. ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
- ข. ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นรูปธรรม
- ค. ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความ

ยุติธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความยุติธรรม หมายถึง ความมีใจเที่ยงธรรมไม่ลำเอียง การแสดงออกของความยุติธรรม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ
 - 1.1 ลักษณะของความยุติธรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การแก้แค้น และการตอบโต้
 - 1.2 ลักษณะของความยุติธรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ การมีสติเท่าเทียมกัน และการให้ความทุกข์หรือความสุขแก่บุคคลตามความเหมาะสม การวัดความยุติธรรมจะวัดได้โดยแบบทดสอบ วัดความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง ความยุติธรรม และทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความยุติธรรม
2. วิธีการสุ่มสุ่มสุ่ม หมายถึง วิธีการอันประกอบด้วยกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและมีการวิเคราะห์ผลของพฤติกรรมนั้น ๆ
3. การสอนแบบธรรมชาติ ได้แก่ การสอนที่ประกอบไปด้วยการบรรยาย การเล่านิทาน การซักถาม การให้ทำแบบฝึกหัดและสาธิตตัวอย่าง
4. กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนเรื่องความยุติธรรม
5. ระเบียบแผนการทางสถิติตามทฤษฎีของไเย้เจท์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบตามแนวทฤษฎีของไเย้เจท์ ซึ่งประกอบไปด้วย
 - เครื่องมือวัดการรวมประเภท (Class Inclusion)
 - เครื่องมือวัดการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่อง (Conservation of Continuous Quantity)
 - เครื่องมือวัดอนุรักษ์น้ำหนัก (Conservation of Weight) และเครื่องมือวัดการนำมารวมกัน (Combination) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชั้นดังนี้
 - 5.1 ชั้นการไปสู่ขั้นรูปธรรม หมายถึง ชั้นที่ได้มีความรู้แบบรูปธรรม แต่การรับรู้นั้น ก็ยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาในสิ่งที่ยังเห็นจับต้องได้ทุก

กรณี ในชั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบของแบบทดสอบในรูปธรรมซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือวัด การรวมประเภท การอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่อง และการอนุรักษ์น้ำหนัก ได้คะแนนรวมอยู่ในช่วง 6 - 9 คะแนน

5.2 ขั้นรูปธรรม หมายถึง ชั้นที่เด็กพัฒนาความสามารถที่จะนำความคิดที่อยู่ในรูป เหตุผลทางกาย ธรรมชาติมาใช้ในการแก้ปัญหาที่สามารถมองเห็นจับต้องได้ ในชั้นนี้เด็ก สามารถทำแบบทดสอบของแบบทดสอบในขั้นรูปธรรม ซึ่งประกอบไปด้วย การวัด การรวมประเภท การอนุรักษ์ ปริมาณที่ต่อเนื่องและน้ำหนัก ได้คะแนนเต็มคือ 12 คะแนน

5.3 ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม หมายถึง ชั้นที่เด็กเริ่มมีการรับรู้แบบนามธรรม คือสามารถเข้าใจปัญหาทางตรรกศาสตร์ที่เป็นนามธรรมได้บ้าง ในชั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบ ของแบบทดสอบในขั้นรูปธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยการวัด การรวมประเภท การอนุรักษ์ปริมาณที่ ต่อเนื่องและน้ำหนัก ได้คะแนนเต็มคือ 12 คะแนน และทำแบบทดสอบ การนำเขารวมกันได้อย่าง มีระบบคือ

2 องค์ประกอบให้พบ

3 องค์ประกอบได้อย่างน้อย 1 ใน 2

6. เด็กในชั้นนี้หมายถึง เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2524 ตั้งแต่ชั้น ป.4 - ป.6 และมีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้น รูปธรรม ขั้นรูปธรรม ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรม ๗๐

✓ ความหมายของความยุติธรรม

ความหมายของความยุติธรรม ได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ดังที่ กิริติ บุญเจ้า (กิริติ บุญเจ้า 2519 : 84-85) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1. ความยุติธรรมคือการแก้แค้น ในยุคแรก ๆ ของมนุษย์จะพบหลักฐานทั่ว ๆ ไปว่า ความยุติธรรม คือการแก้แค้น เช่น กาญจนาทิตนหนึ่งถูกรังแก ทุกคนในวงศ์ตระกูลจะต้องช่วยกันแก้แค้น มิฉะนั้นจะไม่ยุติธรรมแก่ผู้ที่ถูกรังแก วิธีแก้แค้นนั้นทำใจตามใจทำให้ฝ่ายตรงข้ามเสียหายให้มากที่สุดเป็นไม้ไผ่ หรือถ้ำคนในเผ่าถูกฆาตกาย ทุกคนในเผ่าถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องแก้แค้น เพื่อให้ความยุติธรรมแก่ผู้ตาย เราจะเห็นว่าความรู้สึกว่าต้องรักษาความยุติธรรม ในทำนองนี้ยังมีอยู่เสมอในสมัยปัจจุบัน ผู้ที่ฆาตกรรมฆาตชนเมืองหลวงสมควรสภาพ ๓ ที่ ๒ ประชาชนจะจัดการกันเองตามความยุติธรรมแห่งการแก้แค้น

2. ความยุติธรรม คือการตอบโต้ ๓ ที่ ๒ ที่ใครทำอะไรผิด เริ่มปรากฏ เมื่ออำนาจจะออกกฎหมายควบคุมการแก้แค้น เพราะเห็นว่าการปล่อยให้แก้แค้นกันเองตามใจชอบโดยไม่มีการควบคุม นั้น มักจะกระทำกันโดยเอิกเกริก ฝ่ายที่ถูกแก้แค้นก็จะรู้สึกว่าเป็นฝ่ายได้รับความไม่ยุติธรรม เพราะฉะนั้นจะต้องควบคุมหรือควบคุมแก้แค้นมาลง ฉะนั้นจึงออกกฎหมายให้ตอบโต้กันได้อย่างยุติธรรมเป็นทางการ เช่น "ตาต่อตา โน้ตต่อโหน้" เป็นต้น

3. ความยุติธรรมคือการทดแทน ต่อมามนุษย์เราเริ่มเล็งเห็นว่า การตอบโต้ โดยทำ ความเสียหายไป แก่ฝ่ายทำผิดนั้นมิได้ทำให้ฝ่ายตอบโต้ได้ประโยชน์อะไรจริงของเสียที่เสียไปแล้ว ก็เสียไป แต่อาจจะให้สิ่งอื่นที่เป็นประโยชน์ทดแทนสิ่งที่เสียไปนั้นได้แทนนี้ จะเป็นความยุติธรรม

ฝ่ายที่ถูกร้ายมากกว่า ผู้มีอำนาจจึงวางมาตรการปรับสิ่งของหรือเป็นเงิน และเพื่อให้
เช็ดความผิดการทรนาคให้เจ็บปวดทรมาน

4. ความยุติธรรม คือการให้โอกาสป้องกันตัว แก่ฝ่ายที่ฟ้องให้ฝ่ายใดเปรียบ
ฝ่ายที่ถูกฟ้องแม้ไม่ได้ทำผิดก็มักจะแก้ตัวไม่ได้ ต่อมาเมื่อมีการปรึกษารายกันมากขึ้น จึงเห็น
ได้ว่า การลงโทษโดยไม่ให้อธิบายว่าโดยใดแก้ตัวนั้นไม่ยุติธรรม จึงได้มีการออกกฎหมายเปิด
โอกาสให้จำเลยได้ป้องกันตัวเอง และถ้าไม่มีหลักฐานหนักแน่นพอ ก็ต้องยกมลประโยชน์ให้แก่
จำเลย ดังนั้นมาตรการของศาลยุติธรรมในปัจจุบันขณะนี้ว่า จำเลยไม่ผิดเว้นแต่จะมีหลักฐาน
หนักแน่นพอ

แต่ในสังคมปัจจุบันของไทย ความยุติธรรมสำหรับคนทั่วไปก็คือความเอื้อในสิ่งต่าง ๆ
ของแต่ละคน ดังนั้นความยุติธรรมสำหรับคนหนึ่ง จึงเป็นความไม่ยุติธรรมของคนอื่น (สวนา
พรพิณกุล เวทสาร ประกอบคำบรรยาย เรื่องมนุษยสัมพันธ์ ณ สถาบันส่งเสริมการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2524 : มปณ.)

อริสโตเติล (Aristotle) ได้กล่าวไว้ว่า "ความยุติธรรม คือการให้ความทุกข์และ
ความสุขแก่ทุกคนตามความเหมาะสม" (กิริติ บุญเจือ 2519 : 84) อริสโตเติล ได้แบ่ง
ความยุติธรรมออกเป็น 2 ชนิดคือ ความยุติธรรมขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม
(General) และความยุติธรรม เฉพาะเรื่อง (particular) ความยุติธรรมขั้นพื้นฐานนั้น
หมายถึงกฎเกณฑ์ซึ่งกันซึ่งสังคมเป็นผู้กำหนดขึ้นมา เพื่อให้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้โดย
สันติสุข ซึ่งได้แก่ กฎหมายต่าง ๆ ส่วนความยุติธรรมเฉพาะเรื่อง หมายถึงความยุติธรรมที่ใช้
แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. ความยุติธรรมตามสถานการณ์ (Distributive Justice) อริสโตเติล
กล่าวว่า บุคคลที่อยู่ในสถานภาพต่างกันก็ควรที่จะได้รับการประพจน์ปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน
ความไม่ยุติธรรมจะเกิดขึ้น เมื่อคนที่อยู่ต่างสถานภาพกันได้รับการประพจน์ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน
เช่นเดียวกับคนที่อยู่ในสถานภาพเดียวกัน ได้รับการประพจน์ปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน

2. ความยุติธรรม เพื่อการแก้ไข (Corrective Justice) หมายถึง การลงโทษ หรือการไม่ให้สิทธิบางประการ เมื่อบุคคลเกิดไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น (Ginsberg. 1965 : 66-67)

ต่อมาได้เกิดความยุติธรรมชนิดที่สามขึ้น คือความยุติธรรมที่แก้ไข การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Commutative Justice) (Ginsberg. 1965 : 86) ก่อนความยุติธรรมในลักษณะนี้คือ การที่บุคคล แลกเปลี่ยนกิจกรรมที่เบี่ยงเบนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่นคนหนึ่งมีความสามารถหรือความชำนาญในบางแนวทาง และอีกคนหนึ่งมีเงินได้เป็นค่าตอบแทน คนทั้งสองคนนี้มีความยุติธรรมต่อกันและกัน

✓ ความยุติธรรมกับสติปัญญาและจริยธรรม

ความยุติธรรม เป็นจริยธรรมชนิดหนึ่ง ฉะนั้นจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับจริยธรรมชนิดอื่น ๆ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถทางสติปัญญาในระดับหนึ่งเป็นพื้นฐาน เพื่อให้เข้าใจในจริยธรรม "อันสูงส่งถูกต้อง" เพื่อเรียนรู้จริยธรรมให้เข้าสู่ขั้นที่สูงขึ้น และเพื่อจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม และสติปัญญาให้ดีขึ้น จำเป็นต้องศึกษาอย่างละเอียดถึงทฤษฎีการพัฒนาทางจริยธรรมของโคล์เบอร์ก (Kohlberg) และทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญาของปิแยต์ (Piaget) ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไปคือ

โคล์เบอร์ก ได้พัฒนาทฤษฎีทางจริยธรรม โดยศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากบุคคลทดลองอายุ 10 - 16 ปี โดยได้วางแผนการทดลองออกเป็น 6 ขั้น ซึ่งจัดตามเหตุผล โดยเบื้องหลังการตัดสินใจของบุคคลทดลอง ขั้นทั้ง 5 มีดังนี้คือ

1. การกระทำที่ถูกต้องการจะหลีกเลี่ยงการทำให้โทษ และมีความกลัวที่จะถูกลงโทษ
2. การกระทำที่ถูกต้องการ จะไ้กับรางวัลหรือผลประโยชน์
3. การกระทำที่หลีกเลี่ยงการ โนยอรรับ การกำหนดจากคนอื่น
4. การกระทำที่หลีกเลี่ยงความไม่สอดคล้อง หรือเป็น การกระทำที่เชื่อฟังผู้มีอำนาจ หรือทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม

5. การกระทำที่คำนึงถึงความเท่าเทียม หรือสิทธิของผู้อื่น
6. การตนเองและคำนึงถึงผลที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำตามหลักของจริยธรรม เช่น ความยุติธรรม และความเสมอภาค

การพัฒนาสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ เพียเจต์ได้แบ่งระดับของการพัฒนาการรับรู้ของบุคคลออกเป็น 4 ระดับ ควบคู่กันที่ ฮอรร็อก (Horrocks, 1976 : 118) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ขั้นประสาทสัมผัส ในระยะนี้อยู่ในช่วงอายุแรกเกิดถึง 2 ปี เด็กจะเริ่มตนชีวิตจากประสบการณ์ต่างระบบประสาทอัตโนมัติ และเมื่อสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้นเด็กก็จะมีกระบวนการทางกล้านเนื่อจนเป็นนิสัย ในระยะนี้สติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เฉพาะเจาะจง แม้กระนั้นการกระทำก็ต้องถูกกวดขันให้เป็นตัวแทนของความคิด
2. ขั้นก่อนปฏิบัติการ (ช่วงอายุ 2 - 7 ปี) ในระยะนี้เริ่มเกิดสัญลักษณ์หรือการทำงานของการคิดขั้นก่อนปฏิบัติการมาบ้างแล้ว ได้เริ่มมีการรับรู้ชนิดต่าง ๆ ของวัตถุ แม้ว่ายังไม่พัฒนาการสรุปวางนัยก็ตาม เด็กในระยะนี้ไม่มีความคิดแบบตรรกศาสตร์ จึงไม่อาจอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง
3. ขั้นปฏิบัติการแบบรูปธรรม (ช่วงอายุ 7 - 11 ปี) ในระยะนี้เด็กมีความคิดแบบตรรกศาสตร์ แต่จะคงเห็นความสัมพันธ์ของวัตถุควบกายตา และขบวนการ คิดแบบตรรกศาสตร์นั้นยังไม่มีระบบในระยะนี้เด็กจะรับรู้แต่สิ่งที่เขาได้เห็นจริง ๆ ไม่อาจคิดแบบนามธรรมได้
4. ขั้นปฏิบัติการแบบนามธรรม (ช่วงอายุ 11, 12 - 14, 15 ปี) ระยะนี้เป็นระยะที่เด็กสามารถคิดหรือตัดสินใจแบบตรรกศาสตร์ได้โดยไม่ต้องเห็นของจริง ฉะนั้นในช่วงนี้เด็กวัยรุ่นจะอยู่ในโลกของการคิดอย่างมีอิสระและไม่ต้องพึ่งพาสถานการณ์ที่เป็นจริง ระยะนี้เป็นระยะที่เป็นการพัฒนาขั้นสูงสุดของระดับการรับรู้

โกล์เบอร์ก ได้เสนอว่าขั้นของจริยธรรมจะไปด้วยกันกับการรับรู้ของเพียเจต์ ตัวอย่างเช่น ระดับจริยธรรม ขั้น 3 - ขั้น 4 ของโกล์เบอร์กจะไม่เกิดขึ้น ถ้าบุคคลนี้ยังมี

สติปัญญาไม่ถึงขั้นปฏิบัติการแบบรูปธรรมของเฟียเจท์ แต่ละระดับจริยธรรมชั้น 5 - ชั้น 6 ของ
โกลด์เบอร์เกอร์จะไม่เกิดขึ้น ถ้าบุคคลนั้นยังไม่ถึงขั้นปฏิบัติการแบบนามธรรมของเฟียเจท์ อย่างไร
ก็ตามมีข้อเสนอแนะว่า บุคคลที่มีระดับการรับรู้ในขั้นปฏิบัติการแบบนามธรรมจะมีการพัฒนาระดับ
จริยธรรมในชั้น 5 และชั้น 6

ทอมลินสัน - คีซี (Adams, 1976 : 179 citing Tomlinson-Keasey, 1972 : unpagged) ได้พบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาการรับรู้และระดับการพัฒนาจริยธรรม
ในเด็กชั้นแรกเริ่มของขบวนการปฏิบัติการแบบนามธรรมพบในเด็กประถม 6 และชั้นที่ใช้การปฏิบัติ
การแบบนามธรรมพบในมัธยมศึกษาด้วย เขาสรุปว่า ระดับการพัฒนาการรับรู้มีอิทธิพลในทาง
เพิ่มพูนระดับการพัฒนาจริยธรรม

เฟียเจท์ก็เช่นเดียวกับโกลด์เบอร์เกอร์ ก็มีความเห็นว่า ระดับสติปัญญาตามทฤษฎีของเขา
มีความสัมพันธ์กับระดับจริยธรรม และได้ผู้ทดลองหลายท่านที่ศึกษาเพื่อสนับสนุนข้อสมมติฐานอันนี้
ผลงานทางก้านนี้ของเฟียเจท์เอง เน้นอยู่กับการพัฒนาจริยธรรมโดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ
พฤติกรรมที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ คำพูดที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ พัฒนคติทางจริยธรรมที่ไม่ใช่การ
ทำตามกฎเกณฑ์และสังกัดกับความยุติธรรม

เฮิร์ล็อก (Hurlock) ได้เสนอว่า แม้ว่าจะมีปัจจัยอื่นมากมายที่เป็นตัวช่วยในการพัฒนา
จริยธรรม แต่สติปัญญาก็มีบทบาทสำคัญมาก จนคาดหมายเอาไว้ว่าใครที่สามารถที่จะเรียนรู้ถึงกับของ
จริยธรรมได้มากเท่านั้น สามารถที่จะรับรู้สถานการณ์ได้ดี และใช้ประโยชน์จากประสบการณ์
คนที่สติปัญญาต่ำมักจะมีช่วงความเข้าใจต่ำ และมีการให้เหตุผลที่ไม่ดีเป็นสาเหตุทำให้ไม่อาจรับรู้
หรือคาดคะเนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการกระทำไปในทุกระดับอายุ คนที่มีสติปัญญาสูง มักจะมี
การตัดสินใจทางจริยธรรมได้ดีกว่า คนที่มีสติปัญญาต่ำ (Hurlock, 1974 : 195)

แบนดรา และแม็กโดแนลต์ (Bandura and McDonald, 1963) ได้พบความ
สัมพันธ์ระหว่างสติปัญญากับจริยธรรม แต่สามารถที่จะใช้วิธีการเรียนรู้แบบให้ดูแบบตัวแบบ
และการให้รางวัลเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กที่มีระดับการพัฒนาทางสติปัญญาต่ำได้

และนอกจากนี้ โกวาน, แคนเจอร์, ฮีเวริช และนาธานสัน (Cowan, Langer, Heavenrich and Nathanson. 1969) ยังได้พบว่า เมื่อจัดโปรแกรมการสอนให้เด็กที่ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่ำกว่าสามารถเรียนรู้ทางจริยธรรมได้ก็เท่ากับเด็กที่ระดับสติปัญญาสูงเช่นกัน (Liebert, Poulos, Strauss. 1974 : 372-374)

✓ ความยุติธรรม ในทัศนะของเปียเจต์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

1. เป็นระดับที่เด็กมีความเชื่อว่า ความยุติธรรมคือ การที่บุคคลที่ทำผิดจะต้องถูกทำโทษให้หนักและโดยคง ความสัดส่วนของความผิดโดยไม่คำนึงถึงธรรมชาติของผู้ทำผิด
2. เป็นระดับที่เด็กมีความคิดว่าการลงโทษนั้นควรจะคำนึงถึงธรรมชาติของผู้ทำผิด ในระยะนี้เป็นระยะที่เด็กเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น
- ✓ 3. เป็นระดับที่เด็กมีความคิดว่า ความยุติธรรมคือการที่บุคคลจะได้รับโทษหรือได้รับความสุขตามความเหมาะสมของบุคคลและสถานการณ์

จากการวิจัยของ ดามอน (Damon. 1975 : 301) ได้พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงยุติธรรมกับการให้เหตุผลเชิงคณิตศาสตร์และศีลธรรม อันรูปรวมตาม ทฤษฎีของเปียเจต์ และเซนเก็มกัน เอ็นไรท์และคณะ (Enright et al. 1980 : 193) ได้พบความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลทางยุติธรรมและเหตุผลทางตรรกศาสตร์ของ เปียเจต์

✓ ดามอนได้แบ่งขั้นของการให้เหตุผลเชิงยุติธรรมเป็น 6 ระดับด้วยกันดังนี้

1. เป็นความยุติธรรมโดยคำนึงถึงความปรารถนาของตนเองเป็นใหญ่ เช่น "ฉันควรจะได้อะไรของสิ่งนี้ เพราะฉันต้องการมัน"
2. เป็นความยุติธรรมที่ยังฝังติดอยู่กับความปรารถนา แต่ได้อาศัยสิ่งเร้าภายนอก เช่น ขนาด ลักษณะทางร่างกาย หรือเพศ เขามาชวยตัดสินควบ ตัวอย่างคือ "เราควรจะได้ของมากที่สุด เพราะเราเป็นผู้หญิง"

3. เป็นความยุติธรรม ที่ฝังแน่นอยู่กับการกระทำที่เท่าเทียมกันคือ "ทุกคนจะต้องได้รับเท่า ๆ กัน" และไม่มีการยืดหยุ่นใด
4. เป็นความยุติธรรมที่ยึดอยู่กับพฤติกรรม ที่มีผลตอบโต้ซึ่งกันและกันคือ "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" เป็นการตอบแทน แต่ก็ยังไม่มีการยืดหยุ่น
5. เป็นความยุติธรรมที่พัฒนาความเข้าใจว่าในคนที่แตกต่างกันสามารถที่จะได้รับสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันได้ แต่แม้กระนั้นก็ยังมีการประนีประนอมระหว่างคุณธรรม เช่น "เขาควรจะได้รับของมากที่สุด แต่เธอก็ควรได้รับบ้าง"
6. เป็นความยุติธรรมที่มุ่งพิจารณาถึงความเท่าเทียมโดยให้ความสำคัญแก่ทุกคน และคำนึงถึงสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้นในบางโอกาสบุคคลแต่ละคนไม่จำเป็นจะต้องได้รับความเท่าเทียมกันเสมอไป (Darwin. 1975 : 301-312)

✓ พฤติกรรมของความยุติธรรม

/กาแนล (Kanal) ได้กล่าวไว้ว่า คนที่มีความยุติธรรมนั้น เป็นบุคคลที่ไม่อาจทนทนทุกข์ทรมานโดยบุคคลหนึ่ง หรือสังคมนะเมิดสิทธิของกันอื่น หรือสัตว์ เขาจะลุกขึ้นเพื่อต่อสู้กับความไม่ยุติธรรมในที่ใด ๆ ไม่ว่าจะมองออกสู่ปากแม่น้ำไนล์ หรือจะต้องเสียสละอย่างไร (Kanal. 1956 : 537-540)

น.อ.หลวงฤชลาสัย (2491) ได้เสนอพฤติกรรมของความยุติธรรมไว้ดังนี้

1. มีความยุติธรรมต่อตัวของตัวเอง
2. มีความยุติธรรมต่อญาติ
3. มีความยุติธรรมต่อเพื่อน
4. มีความยุติธรรมต่อคนชาติ
5. มีความยุติธรรมต่อส่วนรวม
6. มีความยุติธรรมต่อเวลา

การรับรู้กลุ่จะมีพฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยความยุติธรรม บุคคลจะรับรู้สิ่งก็เกี่ยวกับความยุติธรรม และมีทัศนคติที่เกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งจะเอกจากการรับรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และการเปลี่ยนทัศนคติ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

"ทัศนคติ เป็นความรู้ สึกมกคติหรืออารมณ์ที่ประเมินไ้จาก ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ พฤติกรรมและการแสดงความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งอยู่ในภาวะที่พร้อมที่จะไปบุคคลนั้น ๆ แสดงตนต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่แวดล้อมในทิศทางที่ตนเองได้ประเมินไว้ก่อนแล้ว"

(สวนา พรวัฒนกุล 2522 : 314)

อัลพอร์ต (Allport) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ดังนี้คือ "สภาวะความพร้อมทางความคิด และประสาทซึ่งได้มาจากประสบการณ์ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (Himmelfarb and Eagly. 1976 : 5)

องค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ชนิด

1. องค์ประกอบของการรับรู้ (Cognitive Component) หมายถึงความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รวมตัวของบุคคล องค์ประกอบของการรับรู้ประกอบไปด้วย การนิยาม ความเชื่อ และทัศนคติ โดยทั่วไปบุคคลจะมีความเชื่อ และทัศนคติอยู่มาก และมีค่านิยมอยู่ด้วย

ค่านิยม (value) หมายถึง สังกัทางสังคมและวัฒนธรรมที่ไว้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาความเชื่อ และพฤติกรรมที่ทั้งประสังคมจัดเป็นแกนกลางของชีวิตมนุษย์ ค่านิยมแตกต่างจากความเชื่อ และทัศนคติที่จะเปลี่ยนแปลงยาก ยกเว้นในเวลานาน "

ความเชื่อ (belief) เป็นแนวทางการที่บุคคลมองว่าจริง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ บุคคล หรือความคิด

ทัศนคติ (Attitude) เป็นจุดรวมของความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดเรื่องหนึ่ง นักทฤษฎีกล่าวว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีและไม่ดีต่อบุคคล สิ่งของ หรือความนึก (Katz 1960) การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต ซึ่งเกิดขึ้นในวัยเด็กและพัฒนาเปลี่ยนแปลงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งเกิดเป็นผู้ใหญ่

2. องค์ประกอบทางอารมณ์ (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบก็ได้ และอาจจะมีระดับความรู้สึกที่แตกต่างกัน องค์ประกอบทางอารมณ์นี้จัดเป็นจุดกลางของทัศนคติ เพราะสามารถไขประมิณคุณค่าของสิ่งเร้า การรับรู้โดยปราศจากองค์ประกอบทางอารมณ์ ถือว่ามิใช่ทัศนคติ

5. องค์ประกอบทางาน พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นตัวแทนของพฤติกรรมจริงที่บุคคลแสดงออกเกี่ยวกับสิ่ง ๆ หนึ่ง พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นบุคคลอื่น สามารถประเมินได้ แต่บางครั้งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนี้ไม่ใช่ผลสะท้อนของระบบการรับรู้และความรู้สึกเสมอไป และมีบ่อยครั้งที่พฤติกรรมของเขาขัดแย้งกับองค์ประกอบอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีสภาพแวดล้อมข้างนอกบังคับให้บุคคลแสดงพฤติกรรม (Mabry, Barnes and Richard E. 1980 : 52)

แต่เดิมเป็นที่เชื่อกันว่าทัศนคติเป็นตัวแทนพฤติกรรมไว้ แต่ทว่าพบว่าบางครั้งบุคคลมีทัศนคติอย่างหนึ่ง แต่แสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ฉะนั้นนักจิตวิทยาจึงได้พยายามศึกษาถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นตัวชักจูงพฤติกรรม เช่นบุคคลอาจจะมีทัศนคติที่ดี แต่เวลา สถานที่และโอกาสไม่อำนวยให้แสดงพฤติกรรมดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางสังคมมีความสำคัญมากต่อการแสดงพฤติกรรม ในเรื่องนี้ ฟิชไบน์ (Fishbein) ได้พัฒนาทฤษฎีขึ้นมาเพื่อทำนายพฤติกรรม โดยให้องค์ประกอบทางอารมณ์เข้าไปในองค์ประกอบทางทัศนคติ และพบว่าเมื่อใช้ในการทำนายพฤติกรรมได้ ซึ่งทฤษฎีนี้ได้รับการพิสูจน์ในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย

(Jaccard, 1975 : 5)

การ เปลี่ยนทัศนคติ

การ เปลี่ยนทัศนคติ เป็นขบวนการของการ เรียนรู้ ซึ่งผู้เปลี่ยนทัศนคตินั้นจะลงสิ่งเราเพื่อ
จะให้ผู้นั้นเกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Baron, Byrne & Griffitt. 1974 : 198
citing Hovland et al. 1953 : 12) ฉะนั้นการ เปลี่ยนแปลงทัศนคตินี้เราจะดูจากปัจจัย
4 อย่างคือ

1. วิธีการสื่อสาร
2. คุณลักษณะของผู้สื่อสาร
3. คุณลักษณะของผู้ถูกเปลี่ยนทัศนคติ
4. ปฏิกริยาที่ผู้รับมีต่อผู้สื่อสาร

วิธีการสื่อสาร การ สื่อสารที่ดีจะก่อให้เกิดการ สื่อสารสองทาง คือผู้สื่อสารและผู้รับ
มีโอกาสได้ติดต่อกันทั้งสองทาง ลำดับการ สื่อสาร ก่อนหลังมีความสำคัญ เพราะคนส่วนใหญ่จะประ-
ทับใจกับการ สื่อสารครั้งที่สอง นอกจากนี้ การสรุปอย่างชัดเจนจะทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง
ทัศนคติได้ชัดเจนกว่าการที่ไม่สรุป (Baron, Byrne & Griffitt. 1974 : 193
citing Hovland and Mandel. 1952 : unpag-ed)

คุณลักษณะของผู้สื่อสาร ลักษณะของผู้สื่อสารมีอิทธิพลต่อการ เปลี่ยนทัศนคติลักษณะเหล่านี้
ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความน่าเชื่อถือ ความน่าไว้วางใจ และความเหมือนกับผู้ที่จะถูก
เปลี่ยนทัศนคติ ฉะนั้นดังกล่าวข้างต้น ถ้าผู้สื่อสารมีมากเท่าใด การ เปลี่ยนทัศนคติจะไดผลดี
ขึ้นเท่านั้น (Baron, Byrne & Griffitt. 1974 : 199 citing Hovland and Weiss.
1951 : unpag-ed)

คุณลักษณะของผู้ถูกเปลี่ยนทัศนคติ ลักษณะของผู้ถูกเปลี่ยนทัศนคติ ก็มีความสำคัญในการ
ที่จะรับเปลี่ยนทัศนคติ คุณลักษณะที่สำคัญ ๆ มีดังนี้คือ

1. ทัศนคติที่รับรู้ ถ้าบุคคลที่มีทัศนคติว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ก็คิดว่า เพราะว่าสามารถที่จะเข้าใจอะไรได้ก็ ในกรณีนี้เรื่องที่ต้องการ เปลี่ยนเป็นเป็นเรื่องราวไปในทางที่ดี แต่ถามว่าบุคคลที่มีทัศนคติว่าจะต่อต้าน (Baron, Byrne & Griffitt. 1974 : 200 citing McGuire. 1963)

2. การมองตนเอง เจนส์ และฟิลด์ (Janis & Field. 1956) ให้ความเห็นว่าคนที่มีการมองตัวเองสูงเท่าไร การ เปลี่ยนแปลงทัศนคติจะยากขึ้นเท่านั้น ในปี 1969 แม็กไกว (McGuire. 1969) ก็กล่าวว่า คนที่มีความมองตัวเองสูง อยู่ในระดับกลางจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ดีกว่าคนที่มีความมองตัวเองที่อยู่ในระดับสูง หรือต่ำ เพราะว่าพวกเขามีความมั่นใจในตนเอง ส่วนพวกหลังไปคอยเข้าใจในระบบของการ เปลี่ยนทัศนคติ ดังนั้นจึงเกิดกลไกในการปรับตัวที่จะไม่ยอมรับ (Baron, Byrne & Griffitt. 1974 : 201)

ปฏิกริยาที่ผู้รับมีต่อผู้สื่อสาร ปฏิกริยาที่ถูกเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการ เปลี่ยนทัศนคติ มีอิทธิพลต่อการ เปลี่ยนทัศนคติ เช่นในขณะที่เปลี่ยนทัศนคติบุคคลมีสภาวะอารมณ์ที่ดี หรือมีความรู้สึกที่ดี บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีสภาวะอารมณ์ที่ดี (Baron, Byrne & Griffitt. 1974 : 201 citing Janis, Kaye & Kirschner. 1965 : unpagged)

✓ การ เปลี่ยนทัศนคติและการ ปลุกฝังจริยธรรม

คงกล่าวได้ว่าเรื่องของจริยธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ และการ ปลุกฝัง จริยธรรมให้โดยอัตโนมัติ จะต้องสอนให้เกิดความรู้อย่างเข้าใจในสิ่งที่ที่ควรกระทำ และถ้า มีวิธีการสอนที่ดี เช่น นำเอาเทคนิคของการ เปลี่ยนทัศนคติมาใช้ บุคคลก็จะเกิดทัศนคติเกี่ยวกับ จริยธรรมตัวนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม งามต่อไป (ชม ภูมิภาค 2525 : 10) ในการ เปลี่ยนทัศนคติเพื่อปลุกฝังจริยธรรมนั้นอาจจะทำไ้หลายวิธี เช่น การสอนโดยตรง การให้แบบแผน การสวมบทบาท หรือการ เปลี่ยนทัศนคติโดยวิธีกลุ่ม เป็นต้น วิธีกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีหนึ่งในการใช้อิทธิพลของกลุ่ม เพื่อช่วยในการ เปลี่ยนทัศนคติ และส่งผลในทางบวก ทั้งนี้

เฟสติ้งเงอร์, แซ็คเตอร์ และแบ็ค 1950, แซ็คเตอร์, 1951 (Festinger, Schachter and Bach. 1950, Schachter. 1951) ได้ศึกษาพบอิทธิพลของกลุ่ม สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ เคลลี และทิลบอต (Kelly and Thibaut. 1954, 1968) พบว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์จะเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกแต่ละคนได้มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กัน และได้อิทธิพลจากกลุ่มเป็นบังคับหรือสนับสนุน (Mabry & Larnes. 1980 : 10-13) การเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลเมื่อรวมกลุ่มกันนั้น เกิดจากการที่เมื่อบุคคลรวมกลุ่มกัน ก็จะเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บุคคลจะต้องเสียอิสรภาพส่วนตัว และจะต้องควบคุมพฤติกรรมบางชนิดของตนเอง เพื่อให้ได้ประโยชน์ของกลุ่ม และการที่จะให้กลุ่มยอมรับนั้นบุคคลจะต้องสร้างพฤติกรรมที่มีคุณค่าขึ้นมา ซึ่งความนิยม ทัศนคติ และบุคลิกภาพบางประการของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปในขณะที่อยู่ในกลุ่ม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์

1. กลุ่มมีอิทธิพลต่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ของบุคคลที่เป็นสมาชิกอย่างมาก วิธีการที่สมาชิกแก้ปัญหา การจดจำบทเรียน การประพฤตินิสัย การสร้างนิสัย และเจตคติ การดำเนินชีวิต การทำงาน ความทะเยอทะยาน ตลอดจนความพยายามที่ ให้บรรลุเป้าหมายของบุคคล ล้วนอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทั้งสิ้น

2. กลุ่มเป็นเครื่องสนับสนุนและช่วยให้สมาชิกสามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด อากัปกิริยาต่าง ๆ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เช่น นายชุมพล เมื่อถูกถามลาพังอาจไม่กล่าวพูด ไม่กล่าววิจารณ์อะไร แต่พอเข้ากลุ่ม เขาก็มีกำลังใจดีขึ้น มีสติขึ้นในการที่จะแสดงออก จะเห็นได้ว่า กลุ่มช่วยให้สมาชิกเกิดกำลังใจและสนับสนุนให้แสดงออกทั้งในทางที่ดีและไม่ดี

ขบวนการกลุ่มสัมพันธ์นี้มีประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของบุคคล เพราะอิทธิพลของกลุ่มจะบังคับให้บุคคลต้องตัดสินใจ และการตัดสินใจนั้นจะสอดคล้องกับกลุ่มในขบวนการกลุ่มสัมพันธ์ บุคคลอาจจะได้รับโอกาสแสดงหลายสิ่งหลายอย่างตามแก่น้ำกลุ่ม

จะกำหนด ฉะนั้นผู้ใดกลุ่มจึงมีอิทธิพลที่จะนำกลุ่มไปในทิศทางที่ต้องการได้ และในกลุ่มสัมพันธ์นั้นจะเกิดพฤติกรรมก้าวเบี่ยงจากผู้นำกลุ่ม ทำให้เกิดการ เรียบรู่ทางสังคม และการ เรียบรู่ทางสังคมนี้จะมีอิทธิพลฝังลึกลงไปในระดับสำนึกของบุคคลก่อให้เกิดความจำระยะยาว ถึงผลาเวรียของ (พิศนา แรมมณี 2522 : 28) พบว่าหลังจากที่ฝึกกลุ่มสัมพันธ์ไปแล้วเป็นเวลา 6 เดือน บุคคลเหล่านี้ก็ยังจำได้อยู่

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จะมีประโยชน์ในการสอนด้านต่าง ๆ จากการวิจัยโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์เข้าไปสอน การอ่านเอาเรื่อง ภาษาอังกฤษ โดยบทนำ เทพอักษรพงศ์ หรือการสอนสังคมศึกษาโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์ โดยฉันทนา ภานุภงกช พบว่าโดยสถิติ เด็ก ระดับอนุจริยธรรมไทยใช้เวลานานการกลุ่มสัมพันธ์ยังไม่มีผู้ใดทำ (รายงาน การวิจัย สภาการศึกษา จริยศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2523 : 84) และการสอนความยุติธรรมไทยสอดแทรกเข้าไปในวิชาอื่น ๆ ก็มีเพียง 3 % เท่านั้น

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีผลทำให้สมาชิกในกลุ่มเปลี่ยนแปลงทัศนคติเพราะอิทธิพลของกลุ่มมีผลต่อบุคคลทั้งที่ เห็น ลืม อารีย์ (เห็น ลืม อารีย์ 2522 : 53-56) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือบทบาทของสมาชิกในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น บทบาทของกลุ่มในกรณีกริ้ว เมื่อมีสถานการณ์บางอย่างเกิดขึ้นจะก่อให้เกิดบทบาทไป
2. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือความกลัว ความวิตกกังวล ความท้อแท้ใจของสมาชิก เช่น คนที่มีความกลัว เมื่อเข้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อน ๆ เขาจะสามารถปรับตัวให้ลดความกลัวลงได้
3. กลุ่มช่วยควบคุมความมั่นใจใหญ่โตสูง ความทะเยอทะยาน ความต้องการของสมาชิก และยังช่วยให้สมาชิกได้คลายความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองอีกด้วย ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
3. กลุ่มช่วยสนองความต้องการของสมาชิก นั่นคือการที่สมาชิกรวมกันเป็นกลุ่มนั้นแต่ละคนย่อมมีความต้องการอยู่ในจิตใจของตน ซึ่งบุคคลอื่นอาจจะทราบหรือไม่ทราบก็ได้

และโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นย่อมจะอยุ่กันเดียวไม่ได้ เพราะจะเกิดความเบียดเบียน บุคคล
ทุกคนย่อมต้องการมีพรรคพวกเพื่อนฝูง ต้องการความรัก การยอมรับจากกลุ่ม จึงเป็นเหตุให้
คนมาเข้าร่วมกลุ่มกับคนอื่น ๆ มากขึ้น เพราะหวังว่ากลุ่มจะช่วยเหลือความหองการของตนได้
และกลุ่มส่วนใหญ่ก็สามารถนำความหองการของสมาชิกได้

4. กลุ่มช่วยให้สมาชิกมองเห็นภาพของตนเองชัดเจขึ้น ก็ช่วยให้สมาชิกทราบว่า
ตนเป็นกนอย่างไร ความสวยงาม ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ สิ่งเหล่านี้สมาชิกไม่สามารถ
รู้เห็นได้คนเดียวอย่างชัดเจขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น ๆ หรือกลุ่มที่ระสองหรือจะทอนให้เห็นสภาพของ
สมาชิกแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

5. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือผลงานและการทำงานของกลุ่ม กล่าวคือกลุ่มจะเป็นตัวเพิ่ม
พูนผลงานของแต่ละบุคคล

6. กลุ่มมีอิทธิพลในการช่วยชักสนใจ ในกรณีที่มีปัญหา หรือมีสิ่งที่จะต้องเลือก ก่อตั้ง
สนใจ อาจจะมีมติของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสินใจได้

กลุ่มสัมพันธ์ เป้าวิทาการ แชนหนึ่งซึ่งพยายามศึกษาเรื่อง เกี่ยวกับกลุ่มคนเพื่อให้ได้
ความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรังปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคน อันจะเป็น
ประโยชน์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และการปรังปรุงการทำงานของกลุ่มคนใหม่
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แม้ตั้งแต่เกรท เลวิน ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มขึ้นก็ผู้นำเอาหลักการไปใช้เป็น
ประโยชน์ในการส่งเสริมปฏิบัติการทางสังคมอย่างกว้างขวาง เช่น ในการจัดกลุ่มเพื่อสนทนากการ
กายพักแรม หรือการแพทย์ ใช้ในวงการบริหาร หรือใช้ในวงการการศึกษา เป็นต้น

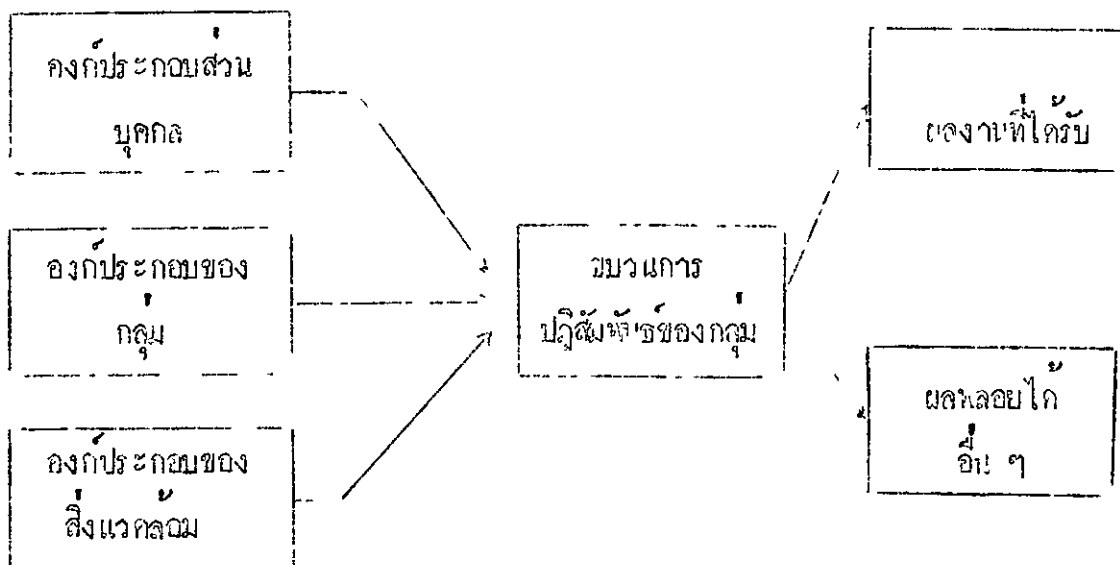
อิทธิพลของกลุ่มที่มีผลในการเพิ่มพูนผลงานได้รับการสนับสนุนจากผลงานวิจัยของนัก
จิตวิทยาหลายท่าน เช่น ฮาร์โล พบพฤติกรรมกรรมการกินของหนูเพิ่มขึ้นมากเมื่ออยู่ในกลุ่ม เช่น
พบการทำงานของคนเพิ่มขึ้นเมื่ออยู่ในกลุ่ม เกท และอาดี พบการเรียนรู้ของแมลงสาปเร็วขึ้น

เมื่ออยู่ในกลุ่ม ออลพอร์ท พบว่านิสิตที่ทำงานเป็นกลุ่มสามารถทำงานได้เร็วกว่านิสิตที่ทำงานคนเดียว (Cartwright & Zander. 1968 : 65-68)

ออลพอร์ท (Allport) พบว่า เมื่อมีบุคคลทำงานร่วมกับคนอื่นจะได้ผลงานมากกว่าเมื่อทำงานคนเดียว และยังพบอีกว่า การตัดสินใจของคนที่อยู่ในกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน และจากการค้นพบนี้ ออลพอร์ท สรุปว่า การมีบุคคลอื่นทำงานรวมกันจะสามารถได้ผลงานในด้านการกระทำเพิ่มขึ้น แต่ในด้านการให้เหตุผลหรือการตัดสินใจอาจลดลง หรือบุคคลในกลุ่มที่ตัดสินใจและแสดงความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของนักจิตวิทยาคนอื่น ๆ เช่น วิทเมอร์ (Whittemore. 1924) และทริเพลต (Triplet. 1897) (Fraenkel. 1977 : 153)

การศึกษาของ มันสเตอร์เบิร์ก และคณะ (Munsterberg et al. 1914) พบว่าในการตัดสินใจต่าง ๆ เมื่อใช้กลุ่มตัดสินใจจะดีกว่าเมื่อใช้บุคคลคนเดียวตัดสินใจ ฉะนั้นก็เป็นเสมือนว่าเป็นการใช้กลุ่มเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งจำเป็นที่จะก่อให้เกิดเสียงส่วนใหญ่ของกลุ่มตัดสินใจถูกต้อง เสียก่อนจึงจะได้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Fraenkel. 1977 : 153)

จากเอกสารที่ได้อ่านมาทั้งหมดนี้ พอจะสรุปได้ว่า การปลูกฝังงานพฤติกรรมนั้น จำเป็นจะต้องทำโดยการให้ความรู้และเปลี่ยนทัศนคติไปพร้อม ๆ กัน วิธีการให้ความรู้และการเปลี่ยนทัศนคติที่จะให้ผลดีจะต้องกระทำโดยไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายทedium เรียน วิธีการหนึ่งที่จะไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายคือการนำเอากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เข้ามาใช้ เพราะกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ก่อให้เกิดความสนุกสนานแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ในกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ยังเปิดโอกาสให้บุคคลในกลุ่มได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ก่อให้เกิดความใกล้ชิดร่วมรัก ซึ่งเป็นผลดีต่อการตัดสินใจและเปลี่ยนทัศนคติ วิทยากรสามารถนำเอาเทคนิคต่าง ๆ เช่น การเลียนแบบ การสวมบทบาท การให้รางวัล การถกเถียง มาใช้ในกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทำให้การเปลี่ยนทัศนคติได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งที่แอสแมน และมอร์ริส (Hackman and Morris. 1975) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอันเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มดังนี้

องค์ประกอบส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งได้แก่ ทักษะ บุคลิกภาพ และทัศนคติซึ่งมีแตกต่างกันออกไป

องค์ประกอบของกลุ่ม ได้แก่ โครงสร้างของกลุ่ม ระยะเวลาที่มีอยู่ในกลุ่ม และขนาดของกลุ่ม ซึ่งลักษณะองค์ประกอบของกลุ่มที่แตกต่างกันออกไปจะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมแตกต่างกัน

องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม หมายถึง คุณลักษณะของงาน แรงจูงใจ และระดับความพึงพอใจของสิ่งแวดล้อม

กระบวนการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม หมายถึง ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม อาจเป็นการขัดแย้ง หรือการถ้อยถามก็ได้

ผลงานที่ไ้รับ ได้แก่ คุณภาพของงาน ความเร็วในการแก้ปัญหา ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

ผลพลอยได้อื่น ๆ ได้แก่ ความพึงพอใจของสมาชิกความร่วมมือระหว่างกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความเข้มพันระหว่างบุคคล (Hackman & Morris, 1975, 51-52) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะพบได้ในบรรยากาศของกลุ่มด้วย นอกจากนี้ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังวัฒนธรรม ก็ยังสัมพันธ์กับการทางจิตวิทยา ซึ่งจากผลงานวิจัยต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นถึงขั้นการพัฒนาจิตวิทยาในวัยผู้ใหญ่ จะมีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่า และด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานไว้ว่าการศึกษาเรื่องนี้นั้น

สมมติฐานในการวิจัย

1. วิธีการทั้งสามวิธี จะให้ผลในการสอน เรื่องความยุติธรรมแตกต่างกันดังนี้
 - 1.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับ ความยุติธรรม สูงกว่ากลุ่มเดี่ยว, แบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม
 - 1.2 กลุ่มที่สอนแบบธรรมชาติ จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับ ความยุติธรรม สูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. ในกลุ่มเด็กที่ได้รับการสอนด้วยวิธี กลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน จะได้รับผลในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างนี้
 - 2.1 เด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จะได้รับผลในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้น ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
 - 2.2 เด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรม จะได้รับผลในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม สูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
3. อิทธิพลร่วมของระดับสติปัญญา และวิธีการสอนจะทำให้ผลในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน
4. ในกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีความคงทนของการ เรียนรู้มากกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชายหญิงที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ณ ชานเมือง จังหวัดนครปฐม มีระดั้บอายุ 9 - 14 ปี จำนวน 90 คน ได้มาโดยวิธีการดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ทำการศึกษา เป็นการสุ่มแบบจงใจ (Purposive Sampling) โดยคำนึงถึงเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1.1 เป็นโรงเรียนที่อยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร
- 1.2 เป็นโรงเรียนที่แบ่งห้องในแต่ละชั้นไม่ต่ำกว่า 3 ห้อง
- 1.3 เป็นโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือและยินยอมให้วิจัยทำการทดลอง

2. การสุ่มตัวอย่างนักเรียนเพื่อเข้ากลุ่มทดลองมีวิธีการ ดังนี้

2.1 นักเรียนทุกคนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 205 คน ได้รับการทดสอบระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ ได้แก่นักเรียนที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา 3 ชั้น ๆ ละ 30 คน

2.2 เลือกนักเรียนเข้ากลุ่มทดลองสามกลุ่ม โดยการสุ่ม (Pandom Sampling) โดยที่จัดให้แต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาทั้ง 3 ชั้น เท่า ๆ กัน

เมื่อทำการทดลองจริง ๆ พบว่า เมื่อสิ้นสุดการทดลองชั้นสมัคร มีกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลครบถ้วน คือมีคะแนนสอบครบทั้งสามครั้งอยู่ 70 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ขาดหายไป จำนวน 20 คนนั้น มีคะแนนไม่ครบทั้งสามครั้ง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คุ้ได้จากตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง แบ่งตามกลุ่มวิธีสอน และกลุ่มระดับพัฒนาการทางสติปัญญา

ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	วิธีสอน		
	กลุ่มสัมพันธ์	กลุ่มสอนแบบธรรมชาติ	กลุ่มควบคุม
ชั้นก้าวไปสู่ขั้นปฏิบัติการแบบบูรณาการ	10	5	6
ชั้นบูรณาการ	10	5	8
ชั้นก้าวไปสู่ขั้นปฏิบัติการแบบแผนธรรมชาติ	10	9	7
รวม	30	19	21

เหตุผลในการ เลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนในระดับวัยเด็กตอนปลาย และวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่พัฒนาศักยภาพทางสติปัญญา อยู่ในขั้นทั้งสามตามทฤษฎีวัยทองการ และการที่จำเป็นต้องเลือกนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในขั้นเหล่านี้เพราะการปลูกฝังจริยธรรมนั้น ควรกระทำในวัยเด็ก ซึ่งเป็นระยะที่บุคลิกภาพกำลังพัฒนาให้เกิดเป็นนิสัย และเป็นวัยที่สามารถให้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ได้ เพราะเด็กในวัยนี้สามารถแสดงความคิดเห็นและใช้ความคิดแบบตรรกศาสตร์ได้ และการที่เลือกโรงเรียนที่อยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร ก็เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือวัดระดับสติปัญญา ตามทฤษฎีของเพียเจต์ ประกอบด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ดังนี้

1.1 เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการ ด้วยรูปธรรม ใช้เครื่องมือ 3 ชุด คือ

ก. เครื่องมือวัดเรื่องการรวมประเภท (Class Inclusion)
ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์เป็นแนวทาง

อุปกรณ์ 1. ดอกกุหลาบ 8 ดอก

2. ดอกขานันท์ 2 ดอก

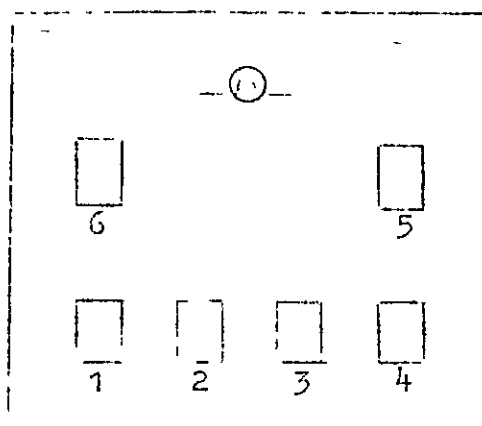
วิธีทดสอบ เปรียบอุปกรณ์ทั้งหมดมาให้เด็กดูแล้วถามว่า ในกำนี้ดอกไม้มากกว่า หรือมีดอกกุหลาบมากกว่า แล้วถามต่อไปว่า เพราะเหตุใด

ข. เกร็งมีตัวเรื่องการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่องกัน (Conservation of Continuous Quantity) หรือ (Water) จะใช้เครื่องมือที่สร้างมาจากแนวคิดของเปียเจต์

อุปกรณ์	1. แก้วน้ำขนาดเท่ากัน 2 ใบ บรรจุน้ำเท่ากัน 2. แก้วทรงสูงปากแคบ 3. แก้วน้ำทรงเตี้ยปากกว้าง 4. แก้วน้ำขนาดต่าง 4 ใบ เท่า ๆ กัน
วิธีทดสอบ	- ให้เด็กคว่ำน้ำในแก้ว 2 ใบ เท่ากันก่อน (ถ้าเด็กคว่ำไม่เท่ากัน ก็ให้เด็กทำให้เท่ากันก่อน) - บอกเด็กว่าเรา (ผู้ทดลอง) จะเทน้ำจากแก้วใบหนึ่งลงในแก้วทรงสูงปากแคบ ให้เด็กประมาณคว่ำ (ชี้ที่แก้ว) น้ำจะอยู่ในระยะไหน เมื่อเด็กชี้แจงแล้ว เราก็จะเทน้ำลงไปในแก้วทรงสูงปากแคบ แล้วถามเด็กว่าน้ำในแก้วทรงสูงปากแคบนี้ กับน้ำในแก้วใบเดิมที่เหลือน้ำอยู่ จะมือน้ำเท่ากันหรือไม่ หรือน้ำในแก้วทรงสูงมากกว่า เมื่อเด็กตอบแล้วก็ถามว่าทำไมจึงเท่ากัน หรือทำไมจึงไม่เท่ากัน หรือหนทางใดอย่างไร ว่าน้ำเท่ากันหรือน้ำไม่เท่ากัน - บอกเด็กว่าเรา (ผู้ทดลอง) จะเทน้ำจากแก้วใบที่มีรูปทรงสูงปากแคบลงไปในแก้วทรงเตี้ยปากกว้าง ใหนักเรียนประมาณคว่ำ (ชี้ที่แก้ว) น้ำจะอยู่ในระยะไหน เมื่อเด็กชี้แจงแล้ว เราก็จะเทน้ำลงไปในแก้วทรงเตี้ยปากกว้าง แล้วถามเด็กว่าน้ำในแก้วทรงเตี้ยปากกว้าง กับน้ำในแก้วใบเดิมนี้เท่ากันหรือไม่

1.2 เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการคายนามธรรม จะใช้เครื่องมือวัดความสามารถในการรวมกัน (Combination) ซึ่งสมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ (สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ 2522 : 20) ได้สร้างขึ้นโดยคัดลอกมาจากเครื่องมือทดสอบ "การรวมกันของสารเคมีที่มีสีและไม่มีสี" (Combination of Colored and Colorless Chemical Bodies) ของ อินเฮลเดอร์ และเปียเจต์ (Inhelder and Piaget)

เครื่องมือมีลักษณะเป็นแผงอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ประกอบด้วยสวิทช์ 6 อัน และหลอดไฟ 1 ดวง (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แสดงเครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการคายนามธรรม

การต่อวงจรภายในแผงอุปกรณ์ไฟฟ้านี้จะต่อเพื่อทำให้หลอดไฟสว่างได้ 3 วิธีคือ เมื่อกดสวิทช์หมายเลข 6 กับ 5 (6×5) หมายเลข 1 กับ 3 กับ 5 ($1 \times 3 \times 5$) หมายเลข 1 กับ 2 กับ 3 กับ 5 ($1 \times 2 \times 3 \times 5$) ถ้ากดวิธีอื่นนอกเหนือจาก 3 วิธีนี้ หลอดไฟจะไม่สว่าง

วิธีทดสอบ จะทดสอบเด็กเป็นรายบุคคลโดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ผู้ทดสอบแสดงเครื่องมือให้เด็กดูว่ามีสวิทช์ 6 อัน คือ หมายเลข 1 - 6 และหลอดไฟ 1 ดวง

2. ผู้ทดสอบกกลสวัช หมายเลข 6 และ 5 ให้เด็กสังเกตหน่วย วงกลมไฟสว่าง
3. ผู้ทดสอบให้เด็กทดลองหาว่า สวัช 4 อัน ที่อยู่ในแนวเดียวกัน กับ สวัช หมายเลข 1 - 4 อันใดจะเอกรวมกับหมายเลข 5 แล้วทำให้หลอดไฟสว่างได้ เช่นเดียวกับ สวัชหมายเลข 6
4. เมื่อเด็กเริ่มทำการทดลอง ผู้ทดสอบจะต้องคอยเตือนเด็กเสมอว่า เมื่อทดลอง สวัช หมายเลข 5 ซึ่งทดลองไปแล้วสักที ในแต่ละวิธีแล้ว ไม่ว่าหลอดไฟจะสว่างหรือไม่ก็ตาม จะต้องกกลสวัชที่ทดลองไว้กลับกันทุกที ก่อนที่จะ เริ่มทดลองวิธีต่อไป
5. ในการทดลองครั้งแรก ๆ เด็กจะทดลองกกลสวัชอันใดอันหนึ่งใน 4 อัน แล้ว กกลสวัชหมายเลข 5 จนครบทั้ง 4 อัน ซึ่งปรากฏว่าไม่มีสวัชอันใดจะทำให้หลอดไฟสว่างได้ ผู้ทดสอบจะต้องพยายามชักชวนให้เด็กคิดหาวิธีเลือกกกลสวัชอันใดอันหนึ่งว่าน่าที่จะลองแล้ว และจะต้องคอยกำชับที่เด็กสงสัยโดยไม่บอกคำตอบหรือชี้แนะวิธีเลือกกกลสวัชให้กับเด็ก
6. เมื่อเด็กกกลสวัชทำให้หลอดไฟสว่างได้แล้ว ผู้ทดสอบจะต้องชักชวนให้เด็กพยายาม ทดลองกกลสวัชวิธีอื่น ๆ ต่อไป จนกระทั่งเด็กมั่นใจว่าทุกวิธีแล้วจึงบอกผลการทดลอง

2. แบบทดสอบความรู้ เรื่องความยุติธรรม ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักเกณฑ์ดังนี้

- 2.1 ศึกษาเนื้อหาเรื่องความยุติธรรม จากเอกสารและสอบถามความหมาย เกี่ยวกับความยุติธรรม จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ของโรงเรียนบ้านแม่ตม นครปฐม ที่ไม่ใช่โรงเรียนที่จะทำการทดลอง
- 2.2 สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาเพื่อให้ข้อสอบมีความเที่ยงตรง ในเนื้อหา
- 2.3 สร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม จากตาราง วิเคราะห์เนื้อหาและเนื้อหา แบบทดสอบมีลักษณะเป็นปรนัย มี 4 ตัวเลือก และมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว จำนวน 44 ข้อ ถึงตัวจบ

๕๖ ๐) ในกรณีการร่วมทุนกันใดก็ตามที่มีความยุติธรรม

11. 7/2

9. 111

កិ. លេខ

ง. กบฏกบฏในเข้าน

2.4 นำไปให้ครูตรวจสอบใบเฝ้าระวังความเสี่ยงตรงและความครอบคลุมของแบบ

พญ.สุณิสา

2.5 นำแบบทดสอบไปทดลองสอนกับนักเรียนระดับปีที่ 4 - ปีที่ 6 ของโรงเรียนสามเมืองนครปฐม ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อสอบ นำรายข้อ และรายตัวเลือก เพื่อหาความยากง่าย และอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยใช้วิธี 27 % ของ รุ่ง เต แพ้น (Chung Teh Fan) สำหรับการตอบข้อสอบ ถ้าตอบผิด, ไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ข้อ จะได้คะแนน 0 และถ้าตอบถูกต้องจะได้คะแนน 1 เลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง .20 - .08 และกำหนดอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ 44 ข้อ นำไปปรับปรุง และทดสอบใหม่กับข้อสอบทั้งหมด 24 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ 24 ข้อโดยใช้สูตรของ กูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) สูตรที่ 20 (KR-20) (Anastasi, 1976 : 117) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75 (ภกานณนวก)

2.6 นำแบบทดสอบทั้ง 25 ข้อไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ของโรงเรียนฐานเมืองนครปฐมกลุ่มอื่น เพื่อหาความเชื่อมั่นแบบทดสอบก่อน - ทดสอบหลัง (Test-Retest) ใช้สูตร $R_{xy} = \Sigma xy / \sqrt{\Sigma x^2 \Sigma y^2}$ (natesi. 1976 : 107) โดยทิ้งระยะเวลาห่างกัน 2 อาทิตย์ ระหว่างการทดสอบได้ค่าเชื่อมั่น .79

5. แบบทดสอบวัดทัศนคติ เรื่อง ความยุติธรรม ผู้วิจัยร่างขึ้นโดยอาศัยหลักเกณฑ์ ดังนี้

3.1 กีฬาหลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะนักคิด

3.2 รวบรวมละเอียดและเปิดหาเรื่องความยุติธรรมมาสร้างเป็นสถานการณ์ที่เล็ก
ในระบับ 1.4 - 1.6 สามารถเข้าใจได้โดยมีตัวเลือก 6 ข้อ ซึ่งแบ่งระดับความยุติธรรมออก
เป็น 5 ระดับ มีจำนวน 28 สถานการณ์ถึงด้วยบาง

เมื่อบริษัทให้สิ่งที่เป็นมากกว่าใจดวงหนึ่งเป็นน้อง เมื่อมีความยุติธรรมหรือไม่

- ก. ยุติธรรม เพราะที่โตกว่า
- ข. ยุติธรรม เพราะที่กำดั่งหัวมาก
- ค. ไม่ยุติธรรม เพราะที่น้องควรได้ขนมเท่า ๆ กัน
- ง. ยุติธรรม เพราะที่ทำงานให้เมามากกว่าน้อง
- ว. ไม่ยุติธรรม เพราะน้องชอบขี้เมามาก
- ฉ. อื่น ๆ ระบุ

ระดับที่ 1 หมายถึง ความยุติธรรมที่เด็กคำนึงถึงแต่ความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ เช่น "นิกิ ควรได้รับส่วนแบ่งมากที่สุด เพราะ นิกิ มีความต้องการมากที่สุด"

ระดับที่ 2 หมายถึง ความยุติธรรมที่เด็กคำนึงถึงคุณลักษณะบางประการของร่างกายเป็นส่วนใหญ่ เช่น "มีนา ควรได้รับส่วนแบ่งมากที่สุด เพราะมีนาเป็นคนที่ตัวใหญ่"

ระดับที่ 3 หมายถึง ความยุติธรรมที่เด็กคำนึงถึงความเท่าเทียมกันในหมู่ ๆ ตามโดยไม่พิจารณาอีกเช่น เช่น "ทุกคนควร จะได้รับส่วนแบ่งทุกอย่าง อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่น"

ระดับที่ 4 หมายถึง ความยุติธรรม ที่เด็กคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตอบแทน ถ้าใครทำผลประโยชน์ได้มากกว่าก็ควรที่จะได้ส่วนแบ่งมากกว่า เช่น "ธนา ควรได้ส่วนแบ่งมากกว่า เพราะธนา ทำงานมากกว่า"

ระดับที่ 5 หมายถึง ความยุติธรรม ที่เด็กคำนึงถึงความเหมาะสมเป็นสำคัญ กล่าวคือถ้าผู้ใดมีความจำเป็นมากกว่า ก็ควรจะได้รับผลตอบแทนมากกว่าก็ได้ เช่น "ขามเป็น ควรได้รับส่วนแบ่งมากกว่า เพราะขามเป็นยากจนและมีความจำเป็นจะต้องเอาเงินไปใช้จ่ายให้แม่"

3.3 นำแบบทดสอบไปลองทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 - 6 ของโรงเรียนชานเมืองนครปฐม ผลพบว่าเพราะได้โดยนำคะแนนเฉลี่ย จักกลุ่มได้คะแนนสูงไว้ 25 % และ

กลุ่มที่ใดคะแนนต่ำไว้ 25 % ใช้ t-test หาอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (ภูภาคผนวก)
ก็เลือกไว้ไว้ 12 ข้อ

3.4 นำข้อสอบ 12 ข้อนี้ไปทดสอบกับเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของ
โรงเรียนชานเมืองนครปฐมกลุ่มอื่น จำนวน 90 คน แล้วหลังจาก 2 อาทิตย์ นำไปทดสอบอีก
ครั้งหนึ่ง เพื่อหาความเชื่อมั่นแบบทดสอบก่อน ทดสอบหลัง ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .82

4. โครงการในการสอนเรื่องความยุติธรรม

โครงการสอนแบบธรรมชาติและกลุ่มสัมพันธ์ ผู้วิจัย เป็นผู้สร้างขึ้นเอง โดยมีวิธีสร้าง
ดังนี้

4.1 ศึกษาเนื้อหาเรื่องความยุติธรรม จากเอกสาร และผู้เชี่ยวชาญกำหนดขอบ
ข่าย

4.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสอนและตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม และกำหนด
ชั่วโมงการสอน

4.3 สร้างแผนการสอน และกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
(ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

4.4 นำแผนการสอนและกิจกรรมสร้างขึ้นไปให้ผู้ตรวจตรวจสอบ

4.5 นำกิจกรรมและแผนการสอนนั้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ป.4 – ป.6
ในโรงเรียนชานเมืองนครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินถึงประสิทธิภาพของแผนการ
สอนและเป็นการทดลองสอนไปในตัว

4.6 นำกิจกรรมและแผนการสอนไปปรับปรุงแก้ไข (ดูภาคผนวก)

วิธีดำเนินการทดลอง

เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับการทดสอบทางสถิติแล้ว และผู้เข้ากลุ่มแล้ว ผู้เข้ารับการ
ทดลองจะได้รับการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเรื่องความยุติธรรม หลังจากนั้น

2 อาทิตย์ ผู้ได้รับการทดลองแต่ละกลุ่ม ได้รับการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบวิธีธรรมชาติ และไม่ใกล้ชิด (กลุ่มควบคุม) หลังจากจบวิธีสอนต่าง ๆ ซึ่งใช้เวลา 3 วันแล้ว ผู้ได้รับการทดลองทดลองได้รับการทดสอบความรู้อย่างมีความเข้าใจ และทัศนคติเรื่องความยุติธรรมในทันที และหลังจากนั้นอีก 1 เดือน ก็ได้รับการทดสอบอีกครั้ง และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการทำกับข้อมูล

1. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบ วัดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้
2. ทำการสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ
3. หาความแตกต่างระหว่าง การทดสอบครั้งที่ 1 (Pre-Test) และการทดสอบครั้งที่ 2 (Post-Test)
4. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์โดยการทดสอบ
 - 4.1 การกระจายแบบโค้งปกติ (Normal Distribution)
 - 4.2 การเป็นเอกพันธ์ (Homogeneity of Variance)
 - 4.3 การเป็นเอกพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยของข้อมูลในระดับการทดลอง (Homogeneity of Within Cell Regression)
5. ทดสอบความแตกต่างของผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรมจากการสอนครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 โดยใช้ ANCOVA (Analysis of Covariance)
6. ทดสอบความแตกต่างในคะแนนทัศนคติเรื่องความยุติธรรม จากการสอนครั้งที่ 1, 2 และ 3 โดยใช้ ANOVA (Analysis of Variance)

7. เมื่อพบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มย่อยโดยใช้ Newman-Keuls

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หากความเชื่อมั่นของข้อสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม โดยใช้สูตร
คูเคอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20)

$$r_{tt} = \left(\frac{n}{n-1} \right) \frac{\sigma_t^2 - \sum p q}{\sigma_t^2} \quad (\text{Anatasi. 1976 : 117})$$

2. หากหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยวิธีทดสอบครั้งก่อน และทดสอบครั้งหลัง
โดยใช้สูตร Pearson Product-Moment (อ้างอิงใน Anatasi. 1976 : 107)

$$R_{xy} = \frac{\sum xy}{N \sigma_x \sigma_y}$$

เมื่อ $\sum xy$ เป็นผลคูณของส่วนเบี่ยงเบน x และ y

N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\sigma_x \sigma_y$ คือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน x และ y

3. หากหาเฉลี่ยโดยใช้สูตร (Spiegel. 1961 : 45)

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^N x_i}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ คือค่าเฉลี่ย $\sum_{j=1}^N x_j$ คือผลรวมของคะแนนดิบ

N คือจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4. หาค่าความแปรปรวน โดยใช้สูตร (Spiegel. 1961 : 7)

$$s^2 = \frac{\sum_{j=1}^N x_j^2 - \left[\frac{\sum_{j=1}^N x_j}{N} \right]^2}{N}$$

เมื่อ s^2 คือค่าความแปรปรวน
 N คือจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum x^2$ คือผลรวมของคะแนนดิบแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum x)^2$ คือผลรวมของคะแนนดิบทั้งหมดยกกำลังสอง

5. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการสอบ 2 ครั้ง โดยใช้
 t-test โดยใช้สูตร (Steel & Torrie. 1960 : 73)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}}$$

เมื่อ t คือค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
 $\bar{x}_1, \bar{x}_2$ คือคะแนนเฉลี่ยจากการสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2
 $s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}$ คือค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความแตกต่างของคะแนน

6. ทดสอบการแจกแจงความถี่ในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ตามลักษณะการแจกแจงในรูปโค้ง
 ปกติ (Normal Distribution) โดยใช้สูตร (อนันต์ ศรีโสภณ 2521 : 171)

$$\chi^2 = \frac{(n-1) s^2}{\sigma^2}$$

เมื่อ χ^2 = ค่าที่ใช้พิจารณาใน χ^2 -Distribution
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$$s^2 = \text{ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$\sigma^2 = \text{ความแปรปรวนของกลุ่มประชากร}$$

7. ทดสอบความเป็นเอกพันธ์ ของความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร
(อุทุมพร ทองอุไทย 2523 : 275)

$$F_{\max} = \frac{\sigma^2_{i_j} \text{ ที่มากที่สุด}}{\sigma^2_{i_j} \text{ ที่น้อยที่สุด}}$$

$$\text{เมื่อ } F_{\max} = \text{ค่าที่พิจารณาในตาราง } F_{\max}$$

$$\sigma^2_{i_j} = \text{ความแปรปรวนของคะแนนในระดัการทดลอง}$$

8. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียนรู้ในด้านการรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม (Analysis of Covariance) โดยใช้คะแนนจากการทดสอบก่อนเป็นตัวแปรปรวน เพื่อทดสอบสมมติฐาน (Lindquist. 1956 : 323)

$$\text{สูตร } F = \frac{MS'A}{MS'W}$$

$$F = \frac{MS'B}{MS'W}$$

$$F = \frac{MS'AB}{MS'W}$$

เมื่อ F คือ Variance Ratio Distribution ที่ใช้พิจารณาในตาราง
F-Distribution

MS'A คือ ค่าที่ปรับแล้วของ Mean Square ของตัวแปร A ซึ่งหมายถึง
สถิติยูยา

MS_B คือค่าที่ปรับแล้วของ Mean Square ของตัวแปร B ซึ่งหมายถึง
 วิสสอน

MS_{AB} คือค่าที่ปรับแล้วของ Mean Square ของอิทธิพลรวม
 (Interaction ของ A และ B)

MS_W คือค่าที่ปรับแล้วของ Mean Square Error ของคะแนนภายในกลุ่ม

9. ทดสอบเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการเรียนรู้ในคำศัพท์สนธิเรื่องความยุติธรรม
 โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐาน
 (Winer. 1971 : 345)

$$F = \frac{MS_A}{MS_{error}}$$

$$F = \frac{MS_B}{MS_{error}}$$

$$F = \frac{MS_{AB}}{MS_{error}}$$

เมื่อ F คือ Variance Ratio Distribution

MS_A คือ Mean Square ของตัวแปร A คือสถิติ F

MS_B คือ Mean Square ของตัวแปร B คือวิธีการสอน

MS_{AB} คือ Mean Square ของอิทธิพลรวม (Interaction)
 ของ A และ B

10. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตรของ Fisher.

1971 : 191)

$$Q_r = \frac{T_j - T_1}{\sqrt{MS_{\text{error}}/n}}$$

r หมายถึง ช่วงทางระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ย

T_j คือ จำนวนค่าเฉลี่ยที่นำมาเปรียบเทียบและมีจำนวนมากกว่า

T_1 คือ จำนวนค่าเฉลี่ยที่นำมาเปรียบเทียบและมีจำนวนน้อยกว่า

$\bar{n}$ คือ จำนวนเฉลี่ยของขนาดแต่ละเซลล์ (Harmonic Mean)

MS_{error} คือ ความแปรปรวนในความคลาดเคลื่อน

Q คือ สถิติ Q ที่ได้จาก Studentized Range Table

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

N	คือจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
n	คือผลหารระหว่างจำนวนกลุ่มที่ใดกลุ่มหนึ่ง และผลรวมของส่วนกลับของจำนวนคนในแต่ละกลุ่ม (Harmonic Mean)
S^2	คือความแปรปรวนของคะแนน
S_d คือ $S_{\bar{x}_i - \bar{x}_j}$	หมายถึง ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความแตกต่างของคะแนน
$\bar{x}$	คือค่าเฉลี่ยของคะแนน
t	คือค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
F	คือค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
SS	คือ Sum of Squares
MS	คือ Mean Squares
q	คือค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน Studentized Range Distribution
df	คือ Degree of Freedom
r	คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
TC	คือกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาขึ้นการไปสู่ขั้นสูง รวม
C	คือกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาขั้นสูง รวม
TF	คือกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาขึ้นการไปสู่ขั้นต่ำ รวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกแก่ความเข้าใจจะนำเสนอข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1

1.1 การศึกษาพื้นฐาน

1.2 เปรียบเทียบคะแนนระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 1 (ก่อนการทดลอง) และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 2 (หลังการทดลอง) ทั้งแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม

ตอนที่ 2

เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ในทุกระยะการทดลอง จากคะแนนที่ได้จากการทดสอบครั้งที่สอง

ตอนที่ 3

3.1 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ในทุกระยะการทดลอง จากคะแนนที่ได้จากการทดสอบครั้งที่สาม (ความคงทนในการเรียนรู้หลังการทดลองเวลา 1 เดือน)

3.2 เปรียบเทียบ คะแนน 3 ชุด จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม จากการทดสอบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 เดือน ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในทุกระยะการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ผล

ตอนที่ 1

ตาราง 2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ผล จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม

กลุ่มทดลอง	ค่าสถิติ ทดสอบ ค่า สถิติ	TF			C			TC		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3
วิธีกลุ่มสัมพันธ์	N	10	10	10	10	10	10	10	10	10
	$\bar{x}$	11.4	16.5	15.3	10.3	13.5	14.9	7.5	10.20	9.50
	S^2	15.38	13.61	11.567	8.88	5.39	12.322	9.39	18.21	4.500
วิธีสอนแบบบรรยาย	N	9	9	9	5	5	5	5	5	5
	$\bar{x}$	14.22	16.89	14	14.8	12.8	12.2	7.2	10.2	8.00
	S^2	28.15	19.11	23.25	12.7	41.2	8.2	13.7	17.7	10.00
วิธีควบคุม	N	7	7	7	8	8	8	6	6	6
	$\bar{x}$	17.71	20.29	14	11.63	12.13	11.375	14.5	12.5	11.33
	S^2	22.57	14.57	49.026	8.55	18.41	18.839	10.3	12.7	20.267

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจ จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ครั้งที่ 1 (ก่อนการทดลอง) ครั้งที่ 2 (หลังการทดลอง) ครั้งที่ 3 (หลังการทดลอง 1 เดือน) จะเห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบครั้งที่สอง สูงขึ้นกว่าคะแนนสอบครั้งที่หนึ่ง และคะแนนสอบครั้งที่สามจะลดลง เมื่อพิจารณาจากความแปรปรวนก็พบว่ามีความแปรปรวนระหว่างระดับอย่างมาก จึงทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนและการแจกแจงของคะแนนในแต่ละกลุ่ม ก็ยังแสดงในภาคผนวก ง.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 3 แสดงค่าสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบทดสอบวัดทัศนคติเรื่องความยุติธรรม

กลุ่มทดลอง	ค่า สถิติ	สอบ ครั้งที่	TF			C			TC		
			1	2	3	1	2	3	1	2	3
วัดทัศนคติแบบ วัดกลุ่มสัมพันธ์	N		10	10	10	10	10	10	10	10	10
	$\bar{x}$		41.70	44.6	48.4	41.90	44.6	44.2	37.50	41.5	42.70
	s^2		40.45	36.71	26.933	19.892	38.04	20.622	35.83	30.5	18.678
วัดสื่อนแบบรวมค่า	N		9	9	9	5	5	5	5	5	5
	$\bar{x}$		30.44	41.444	43.22	36.00	39.6	40.60	41.60	42.0	42.20
	s^2		13.542	13.03	13.94	29.485	10.3	7.80	22.276	20.5	26.7
วัดความคุม	N		7	7	7	8	8	8	6	6	6
	$\bar{x}$		38.86	39.714	41.57	41.13	42.0	41.36	42.83	40.833	40.33
	s^2		3.803	19.57	17.62	42.38	45.43	30.27	14.138	46.17	13.87

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติ จากแบบทดสอบวัดความ
 ยุติธรรม ครั้งที่ 1, ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 จะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบครั้งที่ 2
 สูงขึ้นกว่าคะแนนสอบครั้งที่ 1 และคะแนนสอบครั้งที่ 3 ลดลง และไ้ความ เป็นเอกพันธ์ของ
 ความแปรปรวน และการแจกแจงของคะแนนในแต่ละกลุ่ม ทั้งแสดงในภาคผนวก ง.

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนน
 ที่ได้จากการสอบครั้งที่ 2 จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม

ทัศนคติ	กลุ่มทดลอง	ครั้งที่	วิธีกลุ่มสัมพัทธ์		วิธีสอนแบบธรรมชา		กลุ่มควบคุม	
			1	2	1	2	1	2
			30	30	19	19	21	21
			9.73	13.60	12.53	14.00	14.476	14.95
			.56		.943		.919	
			6.91**		1.56		.474	
			29		18		20	

** $P < .01$

จากตาราง 4 แสดงว่า วิธีการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพัทธ์ มีผลทำให้ความรู้ความเข้าใจ
 ในเรื่องความยุติธรรม เปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในขณะที่การสอนโดยวิธี
 ธรรมชา และกลุ่มควบคุมไม่มีการ เปลี่ยนแปลง

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 2 จากแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม

ค่าสถิติ	กลุ่มทดลอง ครั้งที่	วิธีกลุ่มสัมพันธ์		วิธีสอนแบบธรรมชาติ		กลุ่มควบคุม	
		1	2	1	2	1	2
n		30	30	19	19	21	21
$\bar{x}$		40.37	43.57	39.05	41.11	40.857	40.90
s_d		1.15		1.163		.047	
t		2.78**		1.77**		.95	
df		29		18		20	

** $P < .01$

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า วิธีการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ มีผลทำให้ทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม ของกลุ่มตัวอย่าง เปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในขณะที่อีกวิธีไม่มีความเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นในกลุ่มควบคุม

ตอนที่ 2

วิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม จากการสอบครั้งที่ 1 และการสอบครั้งที่ 2 และวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติเรื่องความยุติธรรม จากการสอบครั้งที่ 2 เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1, 2 และ 3 ดังนี้

1. วิธีการสอนทั้งสามวิธีจะให้ผลในการสอนเรื่องความยุติธรรมแตกต่างกันดังนี้

1.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความยุติธรรม สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุม

1.2 กลุ่มที่สอนแบบธรรมดา จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความยุติธรรม สูงกว่ากลุ่มควบคุม

2. ในกลุ่มเด็กที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน จะได้รับผลในการเรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมแตกต่างกันดังนี้

2.1 เด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จะได้รับผลในการเรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

2.2 เด็กที่อยู่ในชั้นรูปธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

3. อิทธิพลรวมของระดับสติปัญญา และวิธีการสอน จะให้ผลในการเรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในทุกกระบวนการทดลอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมระหว่างคะแนนการสอบครั้งที่ 1 และการสอบครั้งที่ 2

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
สติปัญญา	4.016	2	2.008	10.854*
วิธีสอน	.496	2	.248	1.34
อิทธิพลรวมระหว่างสติปัญญาและวิธีสอน	3.352	4	.838	4.53**
ความแปรปรวนภายใน	11.256	61	.185	

** $P < .01$

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า

1. สติปัญญา มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 หมายความว่า ระดับการพัฒนาทางสติปัญญา ขึ้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และขึ้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม มีผลในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 1 และจะแสดงรายละเอียดในตาราง 7

2. วิธีสอนไม่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม หมายความว่า การสอนทั้งสามวิธีคือ วิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมชา และกลุ่มความทุกข์ ไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องความยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 1

3. การที่พบว่า วิธีสอนไม่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม แสดงให้เห็นว่า ผลจากการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 1.1 และ 1.2

4. อิทธิพลรวมระหว่างสติปัญญา และวิธีสอนมีผลต่อการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 3

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องความยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับสติปัญญา โดยวิธีการ Newman-Keuls โดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว

สติปัญญา	TC	C	TF
ค่าเฉลี่ยที่ปรับแล้ว	3.541	3.575	4.123

	TC	C	TF	r	.999 (r, 61)
TC		.034	.582*	3	4.28
C			.548*	2	3.76

$$\sqrt{MS_{\text{error}}/n} = .089$$

r	=	2	3
.999 $\sqrt{MS_{\text{error}}/n}$		.335	.381

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสติปัญญา อยู่ในชั้น TF มีความแตกต่างจากเด็กที่มีสติปัญญาอยู่ในชั้น C และ TC อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในชั้นการไปสู่ขั้นนามธรรม มีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ในขั้นรูปธรรม และขั้นการไปสู่ขั้นรูปธรรม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 2.1 แต่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 2.2

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบอิทธิพลรวมของระดับสติปัญญาและวิธีสอนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมในแต่ละระดับการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
สติปัญญา	4.45	2	2.225	11.962**
สติปัญญากับวิธีกลุ่มสัมพันธ์	1.73	2	.586	3.152*
สติปัญญากับวิธีสอนแบบธรรมชาติ	1.526	2	.763	4.102**
สติปัญญากับกลุ่มควบคุม	2.383	2	1.191	6.405**
วิธีสอน	.563	2	.282	1.513
วิธีสอน กับสติปัญญาชั้น TC	.222	2	.111	.598
วิธีสอน กับสติปัญญาชั้น C	.784	2	.392	2.108
วิธีสอน กับสติปัญญาชั้น TF	.100	2	.053	.284
อิทธิพลรวมระหว่างสติปัญญาและวิธีสอน	5.496	4	1.374	7.387**
ความแปรปรวนภายใน	11.362	61		

** $P < .01$

$F_{.01} (2, 60) = 4.98$

$F_{.01} (4, 60) = 3.65$

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ในวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม ระดับสติปัญญาที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กล่าวคือ เด็กที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน จะแสดงผลต่อการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมแตกต่างกันไป ไม่พบความแตกต่างระหว่างวิธีสอนทั้งสามวิธีกับระดับพัฒนาการทางสติปัญญา

ในแต่ละชั้น กล่าวคือ ไม่ว่าจะสอนโดยวิธีใดให้กับเด็กที่ระดับการพัฒนามากกว่าระดับชั้น
ระดับเดียวกันจะไม่มีความแตกต่างในการสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่อง
ความยุติธรรม โดยพิจารณาเปรียบเทียบระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่วิธีการสอนแบบวิธีกลุ่ม
สัมพันธ์ โดยใช้วิธีการ Newman-Keuls

สติปัญญา ค่าเฉลี่ยที่ปรับแล้ว	TC	C	TF
	3.64	3.812	4.118

	TC	C	TF	r	995 (r, 61)
TC		.172	.478	3	3.4
C			.306	2	2.83

$$\sqrt{MS_{\text{error}}/n} = .136$$

r	=	2	3
995 $\sqrt{MS_{\text{error}}/n}$		.386	.462

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในชั้น TF ของกลุ่ม
ตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีความสัมพันธ์ มีคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม
สูงกว่าชั้น C และ TC ที่ .๐๖ และไม่มี ความแตกต่างในเรื่องการเรียนรู้ระหว่างระดับ
พัฒนาการทางสติปัญญาชั้น C และ TC ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2.1 ในส่วนที่ว่าเด็ก
ที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้น
การไปสู่ขั้นรูปธรรม และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 2.2

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว ของคะแนนความเข้าใจ เรื่องความยุติธรรม โดยพิจารณาเปรียบเทียบระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่วิธีการสอนแบบธรรมชาติ โดยใช้วิธีการ Newman-Keuls

สติปัญญา ค่าเฉลี่ยที่ปรับแล้ว	C	TC	TF
	3.372	3.538	4.01

	C	TC	TF	r	95 (r, 61)
C		.166	.638*	3	3.4
TC			.472	2	2.83

$$\sqrt{MS_{\text{error}}/n} = .178$$

r	=	2	3
95 $\sqrt{MS_{\text{error}}/n}$		.504	.605

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในชั้น TF มีความสัมพันธ์ในการเรียนรู้ในเรื่องความยุติธรรม สูงกว่าชั้น C ที่ .05 และไม่มี ความแตกต่างในการเรียนรู้ระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาชั้น C และ TC โดยใช้วิธีการสอนแบบธรรมชาติ

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เรื่องความยุติธรรม โดยพิจารณาเปรียบเทียบระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ที่กลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการ Newman-Keuls

สติปัญญา ที่ปรับแล้ว	TC	C	TF
กาเฉลี่ยที่ปรับแล้ว	3.397	3.502	4.166

	TC	C	TF	r	$q_{95}(r, 61)$
TC		.105	.769*	3	3.4
C			.664*	2	2.83

$$\sqrt{MS_{\text{error}}/n} = .164$$

r	=	2	3
$q_{.5} \sqrt{MS_{\text{error}}/n}$		.464	.558

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในชั้น TF ของกลุ่มควบคุม มีความสัมพันธ์ในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม สูงกว่าชั้น C และ TC ที่ .05 และไม่มี ความแตกต่างในเรื่องการเรียนรู้ระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาชั้น C และ TC

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนปรับของแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในระหว่างการทดลอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการสอบครั้งที่ 2

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
สติปัญญา	0.05	2	0.025	0.048
วิธีสอน	1.35	2	0.675	1.298
อิทธิพลรวมระหว่างสติปัญญา และวิธีสอน	0.56	4	0.14	.269
ความแปรปรวนภายใน	31.71	61		

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า จากการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่างจากคะแนนการสอบครั้งที่ 2 พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบวิธีธรรมคำ และกลุ่มควบคุมซึ่งไม่มีการสอน มีทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1
2. กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยสติปัญญาอยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม มีทัศนคติเรื่องความยุติธรรมไม่แตกต่างกัน
3. อิทธิพลรวมระหว่างวิธีสอนและสติปัญญา ไม่มีผลทำให้ทัศนคติเรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 และจากผลนี้ทำให้รู้ว่าเด็กที่ระดับสติปัญญาแตกต่างกัน เมื่อได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.1 และ 2.2

ตอนที่ 3

วิเคราะห์ความแปรปรวนรวมระหว่างคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม ระหว่างคะแนนการสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติเรื่อง ความยุติธรรม ของคะแนนการสอบครั้งที่ 3 เมื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ดังนี้

สมมติฐานข้อ 4 ในกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีความคงทนของการเรียนรู้ มากกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา และกลุ่มควบคุม

ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนปรับของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ความยุติธรรมของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในทุกระยะการทดลอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน รวมระหว่างคะแนนการสอบครั้งที่ 1 และการสอบครั้งที่ 3

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
สถิติปัญหา	6.551	2	3.276	10.741**
วิธีสอน	2.656	2	1.328	4.354*
อิทธิพลรวมระหว่างสถิติปัญหา และวิธีสอน	.625	4	.156	.0512
ความแปรปรวนภายใน	18.599	61		

** $P < .01$

* $P < .05$

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า จากคะแนนสอบครั้งที่สาม พบว่า มีความแตกต่าง
 ในระดับสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 หมายความว่า ในการวัดครั้งที่สาม เด็กที่มีระดับพัฒนา
 การทางสติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม มีผลสัมฤทธิ์
 ในการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน และพบว่ามีความแตกต่างของคะแนน
 จากวิธีสอนทั้งสามวิธีอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ สอนที่แตกต่าง
 กันจะมีผลสัมฤทธิ์ ในการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน ซึ่งจะได้พิจารณา
 รายละเอียดต่อไปในตาราง 14 และ 15

ตาราง 14 แสดงการ เปรียบ เทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบ
 วัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมจากแบบทดสอบวัดครั้งที่สาม โดยพิจารณาเปรียบเทียบจาก
 ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา โดยใช้วิธีการ Newman-Keuls

สติปัญญา ที่ปรับแล้ว	TC	C	TF		
ค่าเฉลี่ยที่ปรับแล้ว	9.672	10.514	10.836		
	TC	C	TF	r	$q_{99} (r, 61)$
TC		.842*	1.164**	3	4.28
C			.322	2	3.76

$$\sqrt{MS_{\text{error}}/n} = .115$$

r	=	2	3
$q_{99} \sqrt{MS_{\text{error}}/n}$		.432	.492

จากการาง 14 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการในชั้น TF และ C มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการในชั้น TC อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตาราง 15 แสดงการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม จากแบบทดสอบที่วัดครั้งที่สาม โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากกลุ่มวิธีสอน โดยใช้วิธีการNewman-Keuls

วิธีสอน	กลุ่มควบคุม	แบบธรรมคา	กลุ่มสัมพันธ
กาเฉลี่ยที่ปรับแล้ว	9.813	9.978	11.257

ควบคุม	ธรรมคา	กลุ่มสัมพันธ	r	999 (r, 61)
	.165	1.444	3	4.28
		1.279	2	3.76

$$\sqrt{MS_{\text{error}}/n} = .117$$

	2	3
999 $\sqrt{MS_{\text{error}}/n}$	.440	.501

จากการาง 15 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ สอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ และวิธีการสอนแบบวิธีธรรมคา มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนรู้มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และไม่มี ความแตกต่างในผลสัมฤทธิ์ของการ เรียนรู้ ระหว่างกลุ่มสัมพันธและกลุ่มที่สอนแบบวิธีธรรมคา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 4 ส่วนหนึ่งมีว่า กลุ่มที่สอนกยวิธีกลุ่มสัมพันธ จะมีความคงทนของการ เรียนรู้มากกว่า

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สาม ในแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความยุติธรรม โดยพิจารณาถึงระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
สติปัญญา	209.867	2	104.934	11.089**
ภายใน	255.5	27	9.463	
รวม	465.367	29		

** $P < .01$

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า มีความแตกต่างระหว่างคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับสติปัญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ฉะนั้นจะทำการวิเคราะห์รายละเอียดต่อไปในตาราง 17

ตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ กับแบบทดสอบ
วัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม จากการสอนในครั้งที่สาม ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้
รับการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ โดยวิธีการ Newman-Keuls

วิธีสอน การเปลี่ยน	TC	C	TF
	9.5	14.9	15.3

	TC	C	TF	r	$q_{99}(r, 61)$
TC		5.4**	5.8**	3	4.28
C			.40	2	3.76

$$\sqrt{MS_{\text{error}}/n} = .973$$

r	=	2	3
$q_{99} \sqrt{MS_{\text{error}}/n}$		3.658	4.164

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอน
โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ที่อยู่ในชั้น TF และ C จะมีสัมฤทธิ์
ผลในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม ได้สูงกว่าเด็กที่ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่อยู่ในชั้น
TC

ตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนของแบบทดสอบวิทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม
ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในทุกระยะการทดลอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน
สอบครั้งเดียว

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
เพศ	90.871	2	45.436	2.249
วิธีสอน	190.801	2	95.4	4.721*
อิทธิพลระหว่างเพศ และวิธีสอน	66.646	44	16.662	0.825
ความแปรปรวนภายใน	12,2518	61	20.206	

* $F < .05$

จากตาราง 18 แสดงว่าวิธีสอนทั้งสามวิธี ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการก่อให้เกิดทัศนคติ
ในเรื่องความยุติธรรม ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พบว่าวิธีสอน
ซึ่งประกอบไปด้วย วิธีการสัมพันธวิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมไม่สนใจในการก่อให้เกิด
ทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งรายละเอียดจะได้นำเสนอในตาราง 19
และพบว่าเด็กที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน มีทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมไม่แตกต่างกัน
ไม่มีอิทธิพลระหว่างระดับสติปัญญาและวิธีสอน และจากผลที่ได้ทำให้รู้ว่า ระดับสติปัญญาที่แตกต่างกัน
ของกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสัมพันธ มีทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมไม่แตกต่าง
กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

ตาราง 19 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบ วัดทัศนคติ
ในเรื่องความยุติธรรม ที่วัดครั้งที่สาม โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากวิธีสอน โดยใช้วิธีการ

วิธีสอน ค่าเฉลี่ย	กลุ่มควบคุม	แบบธรรมคา	กลุ่มสัมพันธ
	123.28	126.02	135.3

	ควบคุม	ธรรมคา	กลุ่มสัมพันธ	r	.99 (r, 61)
กลุ่มควบคุม		2.74	12.02**	3	4.28
วิธีสอนแบบธรรมคา			9.28*	2	3.76

$$\sqrt{MS_{error}/n} = 1.674$$

r	=	2	3
.99 $\sqrt{MS_{error}/n}$		6.294	7.164

จากการวาง 19 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ
ให้ผลในการเพิ่มทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม โดยสูงกว่าการสอนแบบวิธีธรรมคา และกลุ่ม
ควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สอง และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สาม ซึ่งใช้เวลาห่างกัน 1 เดือน จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม

ค่าสถิติ	กลุ่มทดลอง ครั้งที่	วิธีกลุ่มสัมพัทธ์		วิธีสอนแบบธรรมชาติ		กลุ่มควบคุม	
		2	3	2	3	2	3
n		30	30	19	19	21	21
$\bar{x}$		13.60	13.23	14.00	12.73	14.95	12.24
s_d		.576		1.077		.802	
t		.642		1.179		3.379**	
df		29		18		20	

** $p < .01$

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า หลังจากเวลาผ่านไปแล้ว 1 เดือน คะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม จากกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพัทธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ยังคงเฉย แต่ในกลุ่มควบคุมคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม ได้ลดลงไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 หมายความว่า เมื่อเวลาผ่านไปแล้ว 1 เดือน กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอนโดยวิธีใด ๆ มีความรู้ความเข้าใจลดลงไป แต่กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพัทธ์และวิธีแบบธรรมชาติ ยังคงมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมคงเดิม

ตาราง 21 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่หนึ่ง และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สาม ซึ่งใช้เวลาห่างกัน $1\frac{1}{2}$ เดือน จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม

ค่าสถิติ	กลุ่มทดลอง ครั้งที่	วิธีกลุ่มสัมพัทธ์		วิธีสอนแบบธรรมชาติ		กลุ่มควบคุม	
		1	3	1	3	1	3
n		30	30	19	19	21	21
$\bar{x}$		9.73	13.23	12.53	12.73	14.476	12.24
s_d		.669		1.19		.881	
t		5.232**		.168		-2.538**	
df		29		18		20	

** $P < .01$

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า ในกลุ่มที่ไว้วิธีการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพัทธ์ เมื่อเวลาผ่านไป $1\frac{1}{2}$ เดือน เด็กในกลุ่มตัวอย่างนี้ยังคงมีความงอกงามในการเรียนรู้ และมีความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และในกลุ่มที่ไว้วิธีสอนแบบธรรมชาติ เมื่อเวลาผ่านไปแล้ว $1\frac{1}{2}$ เดือน ความงอกงามในการเรียนรู้หมดไป ส่วนในกลุ่มควบคุมพบว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สอง และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สาม ซึ่งใช้เวลาห่างกัน 1 เดือน จากแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม

กาสดิติ	กลุ่มทดลอง	วิธีกลุ่มสัมพัทธ์		วิธีสอนแบบธรรมชาติ		กลุ่มควบคุม	
	ครั้งที่	2	3	2	3	2	3
n		30	30	19	19	21	21
$\bar{x}$		43.57	44.00	37.05	42.26	40.857	41.14
s_d			.753		.983		1.191
t			.571		3.266**		.238
df			29		18		20

** $P < .01$

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่าจากผลการสอบครั้งที่สาม กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีธรรมชาติมีคะแนนแตกต่างจากการสอบครั้งที่สอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 หมายความว่า หลังจากใช้เวลาผ่านไป 1 เดือน กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีธรรมชาติ มีความเข้าใจเรื่องความยุติธรรมเพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพัทธ์ และกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันระหว่างคะแนนในแบบทดสอบครั้งที่สอง และแบบทดสอบครั้งที่สาม

ตาราง 23 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่หนึ่ง และคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 3 ซึ่งใช้เวลาดำรงกัน $1\frac{1}{2}$ เดือน จากแบบทดสอบวัดทัศนคติในเรื่องความยุติธรรม

การวัด สถิติ	กลุ่มทดลอง	วิธีกลุ่มสัมพันธ์		วิธีส่วนเบี่ยงเบนรวมค่า		กลุ่มควบคุม	
	ครั้งที่	1	3	1	3	1	3
n		30	30	19	19	21	21
$\bar{x}$		40.37	44.00	39.05	42.26	40.857	41.14
s_d		.84		1.28		.96	
t		4.32**		2.51**		.29	
df		29		18		20	

** $P < .01$

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติเมื่อเวลาผ่านไปแล้ว $1\frac{1}{2}$ เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ

ตาราง 24 แสดงค่าสถิติ เปรียบเทียบคะแนนความรับรู้เรื่องความยุติธรรม
ในแต่ละระดับการทดลอง โดยเปรียบเทียบจากคะแนนที่ต่ำกว่าเลข 3 คือ ก่อนการทดลอง
กับหลังการทดลอง หลังการทดลอง กับหลังการทดลองอีก 1 เดือน ก่อนการทดลอง
กับหลังการทดลองอีก 1 เดือน

สถิติ	ครั้งที่ เปรียบเทียบ	วิธีทดสอบ		
		วิธีกลุ่มสัมพันธ์	สอนแบบธรรมชาติ	กลุ่มควบคุม
IC	1, 2	3.27**	1.42	-1.59
	2, 3	1.48	-1.67	-.84
	1, 3	1.64	.50	-1.84
C	1, 2	3.27**	-1.14	.45
	2, 3	1.47	-.27	-1.43
	1, 3	3.33**	-2.80*	-2.65*
TF	1, 2	5.37**	2.01*	1.27
	2, 3	-1.15	-1.54	-6.48**
	1, 3	4.33**	-.10	-2.23*

* $P < .01$

** $P < .01$

ก 1 = ก่อนการทดลอง

2 = หลังการทดลอง

3 = หลังการทดลองอีก 1 เดือน

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ในขั้นก้าวไปขั้นปฐมธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมสูงขึ้น เมื่อหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 แต่ไม่มีความคงทนในการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ได้รับการสอนแบบวิธีธรรมดา และกลุ่มควบคุม ไม่มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง และไม่มีความคงทนในการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นปฐมธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้เพิ่มขึ้น เมื่อหลังการทดลองและมีความคงทนในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนใหญ่ที่สอนแบบวิธีธรรมดา และกลุ่มควบคุม มีคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมลดลงอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เมื่อทดสอบหลังการทดลองไปแล้ว 1 เดือน

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นก้าวไปขั้นปฐมธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมเพิ่มขึ้น หลังการทดลอง และมีความคงทนในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมดา มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ไม่มีความคงทนในการเรียนรู้ ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนความรู้ความเข้าใจลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 25 แสดงค่าสถิติ t เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติเรื่องความยุติธรรมในแต่ละระดับการทดลอง โดยเปรียบเทียบจากคะแนนที่ได้จำนวน 3 ภูมิ ก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง หลังการทดลอง กับหลังการทดลองอีก 1 เดือน ก่อนการทดลอง กับหลังการทดลองอีก 1 เดือน

สถิติ	ครั้งที่วัด ที่เปรียบเทียบ	วิธีคำนวณ		
		วิธีคำนวณ	ส่วนเบี่ยงเบนรวมค่า	ค่าความคลาดเคลื่อน
TC	1, 2	2.55 [†]	.37	-.57
	2, 3	1.15	.30	-.20
	1, 3	4.16 ^{**}	.22	1.11
C	1, 2	1.27	1.1	.42
	2, 3	-.25	.46	.18
	1, 3	1.93 [*]	1.72	.43
TF	1, 2	1.14	3.38 ^{††}	.64
	2, 3	4 [*]	1.02	.68
	1, 3	4.19 ^{**}	2.83 [*]	1.36

** $p < .01$

* $p < .05$

ก 1 = ก่อนการทดลอง

2 = หลังการทดลอง

3 = หลังการทดลองอีก 1 เดือน

จากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา
 ในขั้นการไปสู่ขั้นรูปธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติเมื่อหลังการทดลอง
 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และเมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน ทัศนคติก็เริ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
 ที่ .01 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลง
 ทัศนคติ

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นการไปสู่ขั้นนามธรรม และได้รับการสอนโดยวิธี
 กลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติสูงขึ้นหลังการทดลองแล้ว 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใน
 ทัศนคติ

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นการไปสู่ขั้นนามธรรม และได้รับการ
 สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติที่ขึ้นสูงหลังการทดลองแล้ว 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ .01 กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ มีทัศนคติสูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีทัศนคติสูงขึ้นจากหลังการทดลอง เมื่อเวลาผ่านไปแล้ว 1 เดือน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ

บทพอ ๘ รูปผล ๘ ภิปราย และขอเสนอแนะ

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เช่นการชิงทรัพย์ การก่อวินาศกรรม ประโยชน์
เขาคอน การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การฉ้อโกง การฉ้อโกง การฉ้อโกง การฉ้อโกง
ในใจ ฉะนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ก็คือ พยายามปลูกฝังคุณธรรม ด้านความยุติธรรม
ให้แก่มนุษย์ในสังคม แต่การปลูกฝังคุณธรรมเรื่องนี้เป็นเรื่องที่กระทำยาก เพราะ
คุณธรรมตัวนี้ลักษณะที่สลับซับซ้อนในตัวของมันเอง ฉะนั้นการปลูกฝังจึงต้องกระทำในวัยที่เหมาะสม
คือไม่เด็กเกินไปที่จะเข้าใจเรื่องความยุติธรรม และไม่โตเกินไปที่จะมีลักษณะนิสัยที่แล้ว และ
การปลูกฝังควรกระทำโดยการสอนในรูปแบบทั้งายและสนุกสนาน เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย
และช่วยให้จดจำได้ก็ ซึ่งขอเสนอแนะดังต่อไปนี้ อาจเป็นไปได้ในการ สอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์

ความมุ่งหมายของการศึกษากฎหมาย

1. เพื่อที่จะให้ทราบว่า การสอนเรื่องความยุติธรรม แก่กลุ่มที่ใช้ชีวิตกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้
ชีวิตเอนแบบธรรมชา และกลุ่มควบคุม ทั้งสามกลุ่มนี้กลุ่มใดจะได้รับความรู้ในการ เรียนรู้จริยธรรม
มากที่สุดไม่ว่าจะผ่านไป

1.1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม

1.2 ทักษะการคิดเรื่องความยุติธรรม

2. เพื่อศึกษากว่าผลของการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เด็กมีระดับสติปัญญา
แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเรื่องความยุติธรรมแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของวิธีสอนและระดับสติปัญญาที่มีต่อการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม

4. เพื่อศึกษาความกตัญญูของการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมจากวิธีการสอนทั้งสามวิธี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายหญิง ระดับอายุ 9 - 14 ปี จำนวน 70 คน ที่เรียน อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนประถมศึกษา ณ. ชานเมือง จังหวัดนครปฐม เลือกรับโดยวิธีการทดสอบระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ตามทฤษฎีของเพียเจต์ แล้วทำการสุ่มแบบง่าย เขากลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบวัดระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์
2. แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องความยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้าง มีค่าความเชื่อมั่น .75
3. แบบทดสอบวัดทัศนคติเรื่องความยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้าง มีค่าความเชื่อมั่น .82
4. โครงการสอนเรื่องความยุติธรรม โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และโดยวิธีสอนแบบธรรมคา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้าง

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

เมื่อก่อนกลุ่มตัวอย่างได้รับการทดสอบทางสติปัญญา และเลือกกลุ่มแล้ว ผู้เข้ารับการทดลองจะได้รับการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเรื่องความยุติธรรม หลังจากนั้น 2 อาทิตย์ ผู้ได้รับการทดลองแต่ละกลุ่ม ได้รับการสอนแบบ กลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบวิธีธรรมคา และไม่ได้อสอน (กลุ่มควบคุม) หลังจากจบวิธีสอนต่าง ๆ ซึ่งใช้เวลา 3 วันแล้ว

ผู้ได้รับการทดลอง ได้รับการทดสอบ ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติ เรื่องความยุติธรรม ในทันที และหลังจากนั้นอีก 1 เดือน ก็ได้รับการทดสอบอีกครั้งหนึ่งและทำการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีจักระทำกับข้อมูล

1. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบ วัดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้
2. ทำการสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ
3. หาความแตกต่างระหว่าง การทดสอบครั้งที่ 1 (Pre-Test) และการทดสอบครั้งที่ 2 (Post Test) โดยใช้ t-test
4. ทดสอบข้อตกลง เบื้องต้นเพื่อเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์
5. ทดสอบความแตกต่างของผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ เรื่องความยุติธรรม จากการสอบครั้งที่ 1, ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 โดยใช้ ANCOVA และ ANOVA
6. เมื่อพบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มย่อยโดยใช้ Newman-Keuls

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในด้านความรู้ความเข้าใจ เรื่องความยุติธรรม
 - 1.1 จากการเปรียบเทียบผลของวิธีการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้รับการสอน ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง พบว่าวิธีการสอน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมสูงขึ้นอย่างมี

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการ สอนแบบวิธีธรรมคา และกลุ่มควบคุมไม่มีการ เปลี่ยนแปลง .

1.2 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมระหว่างคะแนนการ สอบก่อนการ ทดลอง และหลังการ ทดลอง ของกลุ่มตัวอย่างในทุกระยะการ ทดลอง พบว่า

1.2.1 ระดัผลการเรียนการทางสติปัญญา มีอิทธิพลทำให้ผลสัมฤทธิ์ ในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และระดับสติปัญญาที่ให้แก่ ในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมมากที่สุดคือ ระดับสติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรมและขั้น รูปธรรม ซึ่งระดับสติปัญญาทั้งสองชั้นนี้ มีผลสัมฤทธิ์ในกอง เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน ไปจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

1.2.2 วิธีสอนไม่ कोईอิทธิพลต่อการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม พบว่า การสอนทั้งสามวิธี คือ วิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมคา และกลุ่มควบคุม ไม่ได้ ทำให้การ เรียนรู้ ในเรื่องความยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่มแตกต่างกัน

1.2.3 มีอิทธิพลรวมของระดับสติปัญญาและวิธีสอนที่ส่ง ผลต่อการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อิทธิพลรวมนี้คือ ในการสอนทั้ง สามวิธีกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จะมีผลสัมฤทธิ์ ผลในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมได้มากที่สุด ถึงแม้จะใกล้เคียงารายละเอียดในแต่ละวิธีสอนดังนี้

ในกลุ่มตัวอย่างที่ไ้รับวิธีการ สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับพัฒนาการทาง สติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม มีผลสัมฤทธิ์ผลในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมได้ดีกว่าเด็ก ที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม และไม่มี ความแตกต่างกับกับขั้นรูปธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ในกลุ่มตัวอย่างที่ไ้รับวิธีการ สอนแบบวิธีธรรมคา เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม มีผลสัมฤทธิ์ผลในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมได้ดีกว่าเด็กที่มีระดับ พัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นรูปธรรม และไม่มี ความแตกต่างกับขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ในกลุ่มควบคุม เด็กที่ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม มีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม ได้ดีกว่าเด็กที่ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรมบางส่วนมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

1.3 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมระหว่างคะแนนการสอบก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 1 เดือน ของกลุ่มตัวอย่างในทุกระดับการทดลอง พบว่า

1.3.1 ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา มีอิทธิพลทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่เหนือในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมมากที่สุด คือระดับสติปัญญาในขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม และขั้นรูปธรรม ซึ่งมีความแตกต่างจากขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

เมื่อพิจารณาระดับพัฒนาการทางสติปัญญา เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพัทธ์ พบว่า เด็กที่ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่อยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม และขั้นรูปธรรม มีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม สูงกว่าเด็กที่ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่อยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

1.3.2 วิธีสอนมีอิทธิพลทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ .05 และวิธีสอนที่ให้ผลในความคงทนในการเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมได้ดีที่สุด คือ วิธีสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพัทธ์ ซึ่งให้ประสิทธิภาพในเรื่องที่ได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนวิธีสอนแบบธรรมดา ให้ผลในความคงทนในการเรียนรู้ในเรื่องความยุติธรรมไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

1.4 จากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรมของการสอบแต่ละครั้ง โดยใช้สถิติ t พบว่า

1.4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพัทธ์ มีความคงทนในการเรียนรู้ โดยมีความรู้คงจากหลังการทดลองเล็กน้อย แต่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลอง กับคะแนนหลังการทดลอง 1 เดือน

พบว่า คะแนนหลังการทดลอง 1 เดือน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

1.4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ ไม่มีความงอกหนในการเรียนรู้

1.4.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม ไม่มีความงอกหนในการเรียนรู้ และพบว่า คะแนนเรื่องความยุติธรรมของกลุ่มควบคุมลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

1.4.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้น เมื่อหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 แต่ไม่มีความงอกหนในการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ได้รับการสอนแบบวิธีธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม ไม่มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น หลังการทดลอง และไม่มีความงอกหนในการเรียนรู้

1.4.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นรูปธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้เพิ่มขึ้นเมื่อหลังการทดลอง และมีความงอกหนในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนในกลุ่มที่สอนแบบวิธีธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม มีคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมลดลงอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เมื่อทดสอบหลังการทดลองไปแล้ว 1 เดือน

1.4.6 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมเพิ่มขึ้น หลังการทดลอง และมีความงอกหนในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แต่ไม่มีความงอกหนในการเรียนรู้ ส่วนกลุ่มควบคุม มีคะแนนความรู้ความเข้าใจลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ในกานทัศน์คติเรื่องความยุติธรรม

2.1 จากการเปรียบเทียบผลของวิธีการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า ทัศน์คติเรื่องความ

บุคิธรรม ได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธี
ธรรมคา ก็มีทัศนคติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เช่นเดียวกับ ส่วนกลุ่มควบคุม
นั้นทัศนคติไม่เปลี่ยนแปลง

2.2 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนหลังการทดลอง พบว่า

2.2.1 ระยะเวลาพัฒนาการทางสติปัญญา ไม่มีอิทธิพลทำให้ทัศนคติเรื่อง
ความยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน

2.2.2 วิธีสอนไม่มีอิทธิพลทำให้ทัศนคติเรื่องความยุติธรรมของกลุ่ม
ตัวอย่างแตกต่างกัน

2.2.3 ไม่มีอิทธิพลร่วมระหว่างสติปัญญาและวิธีสอน หมายความว่า
ไม่ว่าจะสอนด้วยวิธีใดกับกลุ่มตัวอย่างในระยะเวลาพัฒนาการทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน จะมีผลในการ
ก่อให้เกิดทัศนคติเรื่องความยุติธรรมไม่แตกต่างกัน

2.3 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนหลังการทดลอง 1 เดือน
ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละการทดลอง พบว่า

2.3.1 ระยะเวลาพัฒนาการทางสติปัญญา ไม่มีอิทธิพลทำให้ทัศนคติเรื่อง
ความยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน

2.3.2 วิธีสอน มีอิทธิพล ทำให้ทัศนคติในเรื่องความยุติธรรมของกลุ่ม
ตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 วิธีสอนที่ส่งผลในความคงทนของทัศนคติ
คือ วิธีกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งให้ประสิทธิภาพในเรื่องนี้ได้ดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบธรรมคา และ
กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2.3.3 ไม่มีอิทธิพลร่วมระหว่างสติปัญญา และวิธีสอน หมายความว่า
ไม่ว่าจะสอนด้วยวิธีใดกับกลุ่มตัวอย่างในระยะเวลาพัฒนาการทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน จะไม่ส่งผลกับ
ทัศนคติแตกต่างกัน

2.4 จากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทัศนคติ ของการชอบแต่ละครั้ง โดยใช้สถิติ - พบว่า

2.4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน หลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2.4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ มีทัศนคติเพิ่มขึ้นเมื่อหลังการทดลองไปแล้ว 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2.4.3 กลุ่มควบคุม ไม่มีการ เปลี่ยนแปลงค่าทัศนคติ เรื่องความยุติธรรม เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน

2.4.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติเมื่อหลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และเมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน ทัศนคติก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมไม่มีทัศนคติเปลี่ยนแปลง

2.4.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นรูปธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติสูงขึ้นหลังการทดลองแล้ว 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ

2.4.6 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม และได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติที่สูงขึ้นหลังการทดลองแล้ว 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ มีทัศนคติสูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีทัศนคติสูงขึ้นจากหลังการทดลอง เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการ เปลี่ยนแปลงในทัศนคติ

อภิปรายผล

ตอนที่ 1

การทดลองนี้พบว่า การสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ได้ผลสัมฤทธิ์ ในการ เรียนรู้ ในด้านความรู ความเข้าใจเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่การสอนโดยวิธีธรรมดา และกลุ่มควบคุมไม่มีผล สัมฤทธิ์ในการ เรียนรู้ ในด้านความรู ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า "การสอนโดยวิธี กลุ่มสัมพันธ์" ได้ผลสัมฤทธิ์ในการ เรียน ความรู ความเข้าใจแก่กลุ่มตัวอย่าง ได้ดีกว่ากลุ่มทดลอง อื่นซึ่งก็ตอบคำถามที่วัตถุประสงค์ของการทดลองไว้ การที่วิธีกลุ่มสัมพันธ์ได้ประสิทธิผลสูงกว่าวิธีการ (สอนแบบอื่น) เพราะชวนการในวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในกลุ่ม จึงได้สร้างสัมพันธ์ทางสังคมกับสมาชิกอื่น ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการ เรียนรู้ ว่ากลุ่ม ซึ่งการ เรียนรู้ต่อมาเป็นการ เรียนรู้ซึ่ง เกิดจากการ เจียนแบบ การยอมรับตามกลุ่ม และเป็นการ เรียน รุแบบที่โลกิวิ เกราะวิพากษ์วิจารณ์ เพราะสมาชิกในกลุ่มมีบทบาทที่จะกองกันตัวและกระตือรือร้นอยู่เสมอ และนอกจากนี้แล้วกิจกรรมที่ใจในวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้มีบรรยากาศของการ แข่งขันกันในกลุ่มย่อย จึงทำให้สมาชิกผู้เรียน เกิดความ ถนัดถยานและไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียน ปัจจุบันเดาว่า เป็นแรงกระตุ้นให้เรียนภาษาณิกกิจภาษา วิจารณ์ไว้ที่ถูกต้อง จึงได้ผลงานที่ออกมาซึ่งก็เป็นไปตามทฤษฎีการ ทำงานของกลุ่มว่า เมื่อผู้กอด มีแรงจูงใจร่วมกันทำงานแล้ว ผลงานจะออกมาในทางที่ดี หรือในทางที่ไม่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ แนวโน้มของทิศทางของกลุ่ม (Laird, 1960 : 10-13 citin, Festinger, Schachter and Lick, 1950, Schachter, 1954, Kelly, 1968) แต่ในกรณีของการ เรียนรู้ เรื่อง ความยุติธรรมนี้ วิทนาการสามารถที่จะควบคุมทิศทางได้ผลงานออกมาในทางที่ดีได้ ด้วยสภาพการ เรียนรู้ถึงความเข้าใจตนเอง จึงทำให้ กลุ่มตัวอย่างที่ได้นี้มาหา ผลประโยชน์วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีสัมฤทธิ์ผลใน การ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมได้อย่างดีซึ่ง กว่ากลุ่มตัวอย่างอื่นที่ได้รับการ สอนแบบวิธีธรรมดา ซึ่งกลุ่มเป้าหมายมากกว่าผู้เรียน และการทดลองที่ได้กระทำก็สอดคล้องกับการทดลองของ เฟสติงเกอร์ เทเพอร์วิทซ์ ที่พบว่า การ เรียนรู้ในกลุ่มสัมพันธ์ ได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงยิ่ง (เฟสติงเกอร์ เทเพอร์วิทซ์ 2518 : 47-48)

ในการที่ทัศนคติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ สอนแบบวิธีกลุ่มฉันฉัน และแบบวิธีธรรมชาติ มีทัศนคติเพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีทัศนคติเพิ่มขึ้น การ เพิ่มพูนทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ สอนแบบวิธีกลุ่มฉันฉันนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากการมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ แล้วจึงก่อตัว เป็นทัศนคติ ซึ่งทัศนคติที่เกิดขึ้นในระบมนี้นี้จะฝังแน่น เพราะ เป็นไปทางธรรมชาติของการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ที่มีความชัดเจนของการ ถอดถอนมาแล้ว (Jaccard. 1977 : 40 citing Kelman. 1958) ส่วนทัศนคติที่เกิดขึ้นในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ สอนแบบวิธีธรรมชาตินั้น อาจ เป็นทัศนคติที่เกิดขึ้นอย่างผิวเผิน เพราะ เป็นลักษณะการ ถอดถอนของทัศนคติแบบยอมตาม ก่อเชื้อฝัง ฝังแน่น เนื่องจากผู้สอนเป็นแต่เปลี่ยนแปลงใหม่และมีลักษณะน่าเชื่อถือ และทัศนคติที่ก่อตัวขึ้นมาในลักษณะนี้ จะมีความคงทนอยู่เพียงชั่วคราว และจะแสดงออกเมื่ออยู่กอดหมายบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจ เขาเห็น

ในกรณีที่ผู้วิจัยเห็นว่าทัศนคติของกลุ่มที่ได้รับการ สอนแบบธรรมชาติ เป็นทัศนคติที่เกิดขึ้นอย่าง ผิวเผิน เพราะกลุ่มตัวอย่างนี้เมื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรม หลังการ ทดลองและก่อนการทดลองแล้ว ปรากฏว่าไม่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ฉะนั้นจึงแสดงให้เห็น ว่าทัศนคติที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง แต่อาจอยู่บนพื้นฐาน ของการยอมตามผู้สอน ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการวิธีการสอนโดยวิธีกลุ่มฉันฉันซึ่งมีทั้ง ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เกี่ยวกับเรื่องนี้จะพูดต่อไปในตอน อภิปรายถึงผลกระทบในการ เรียนรู้

ตอนที่ 2

ในการ เปรียบเทียบวิธีการ สอนสองวิธีคือ วิธีกลุ่มฉันฉัน และวิธีการ สอนแบบธรรมชาติว่าจะให้ผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนรู้และทัศนคติเรื่องความยุติธรรม แตกต่างหรือไม่ - ทันทีที่ทำการ ทดลองจบปรากฏว่าไม่มีความแตกต่าง และไม่มี ความแตกต่างจากกลุ่มควบคุมเลย การที่ผลเป็น เช่นนั้นเพราะคุณธรรมเรื่องความยุติธรรมเป็นคุณธรรมที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และจัดเป็นคุณธรรม ขึ้นสูง (Kanal. 1956 : 536) การที่ผู้ทดลองจะเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งจำเป็นต้องอาศัย

ขบวนการที่ประมวลให้สอดคล้องกับความรู้เดิมและกานิยมเดิมของตน กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ
เรียนรู้จากวิธีกลุ่มเดิมแล้วและวิธีการสอนแบบธรรมชาติทั้งสองกลุ่มมีความรู้เพิ่มขึ้น แต่ไม่มากพอที่จะ
ทำให้เกิดความแตกต่างซึ่งกันและกันรวมทั้งกลุ่มควบคุมด้วย การเรียนรู้ชนิดนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็น
การเรียนรู้ในเชิงลึกตัว (Latent Learning) และจะค่อย ๆ แฉกชัดเจนเมื่อเวลาผ่านไป
(Tolman 1938 citing Bugelski, 1973 : 205) และทอมป์สันจึงไม่ให้ความแตกต่าง
ระหว่างวิธีสอนทั้งในด้านการรับรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ในแง่ที่ว่าการทดลองของทอมป์สัน ซึ่งจะอภิปราย
ผลต่อไปในตอนกล่าวถึงความคงทนของการเรียนรู้

สำหรับปัจจัยทางความคิดถึงว่า เมื่อมีอิทธิพลทำให้เกิดลักษณะในการเรียนรู้เรื่องความ
ยุติธรรมแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้น
นามธรรม และขั้นรูปธรรม สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้น
รูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไเยเวทและโอด์เมอร์ (Ogden) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทางจริย-
ธรรมจะสอดคล้องกับการพัฒนาทางสติปัญญา (Adams, 1976 : 179 citing Tonlinson -
Keasey 1972) นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยอื่น ๆ เช่น กูเรล (Kurdek) และเซลแมน (Selman)
ที่ได้นำความสัมพันธ์ในทางนี้มาศึกษา (Walker, 1980 : 131) การศึกษาของเซลแมน
มากที่เรารู้ว่า เขาถามเด็กว่าใครที่เขารู้จักถึงขั้นละเอียดจนจำแนกได้มากขึ้น และ
สามารถรับรู้ความการแก้ไขได้ และใช้ประโยชน์จากการแก้ไขที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับว่า ส่วนเขามี
สติปัญญาว่า จะมีช่วงความใส่ใจคำ มีการใช้เหตุผลที่ไม่ดี เป็นว่าเขาทำให้ไม่อาจรับรู้หรือคาด
เดาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการกระทำใด ๆ ไม่อาจจะพิจารณาว่าแบบวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่าง
ถูกต้อง (Lurlock, 1974 : 195)

ในการพิจารณาถึงระดับพัฒนาการทางสติปัญญา วิธีการสอนแต่ละชนิดพบว่า ระดับพัฒนา
การทางสติปัญญาที่ส่งผลในการเรียนรู้มากที่สุดในทุกวิธีสอน ก็คือขั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้นนามธรรม ซึ่งการ
พัฒนาที่สอดคล้องกับการพัฒนาของ วอลคเกอร์ (Walker, 1980 : 131) ที่พบว่า การที่
บุคคลจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมถึงขั้น 3 นั้น จะต้องมีการพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้น
ก้าวหน้าไปสู่ขั้นนามธรรม พัฒนาการทางจริยธรรมขั้น 3 นั้น ก็คือการแสวงหาจริยธรรมทางจริยธรรม

โดย เน้นถึงลักษณะของการ เป็นปกติและ เป็นที่ยอมรับของสังคม และจริยธรรมในค่านิยมพฤติกรรม นั้นเป็นคุณธรรมขั้นสูง โดยว่ากำลังถึงภาวะพฤติกรรมในหลาย ๆ ด้าน เช่น พฤติกรรมควบคุมกลไกอื่น พฤติกรรมตอบสนอง ร่มแฉะ จำเป็นจะคงไว้ความกึกก้อง วิภาษวิจารณ์อย่างมากมายที่จะถึง เกียรติ วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอย่างถูกต้อง และบุคคลจะแสดงพฤติกรรม เช่นนี้ เพื่อการยอมรับ ทางสังคม จึงสอดคล้องกับการพัฒนาทางจริยธรรมในชั้น 3 ฉะนั้นจึงพบว่า เด็กพัฒนาการ พัฒนาการสติปัญญาในขั้นการไปสู่ขั้นแบบธรรม จึงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะในการ เรียนรู้ เรื่องความ พฤติกรรมโลกที่สุก

ในทางทฤษฎี เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 พบว่า วิจัย ไม่ได้อธิบายให้ชัดเจนว่า เรื่องความพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน กล่าวคือ แม่นยำกลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยวิธีกลุ่มจะมีผลกับยังไม่ทำให้ทฤษฎี เรื่องความพฤติกรรมแตกต่างกันจากกลุ่ม ตัวอย่างที่สอนโดยวิธีแบบใดอย่างหนึ่งทั้งนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการ ก่อตัวของทัศนคติในกลุ่มที่ได้รับ การสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์กัน เป็นการก่อตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป การ ก่อตัวของทัศนคตินี้เกิด จากการที่บุคคลมีความ เชื่อเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความเชื่อนี้จะมีหลายชนิดด้วยกัน ความเชื่อ บางชนิดสอดคล้องกัน ความเชื่อบางชนิดไม่สอดคล้องกัน และความเชื่ออันใหม่ที่ถูกกลไกประเมิร ไว้วางใจจะก่อตัว เป็นทัศนคติหนึ่ง เป็นไปไ้ทั้งทางบวกและทางลบ (Fishbein and Ajzen. 1975 : 253) เรื่องของความพฤติกรรมนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะซับซ้อน และ สลับซับซ้อนของความพฤติกรรมนี้ บางจุดเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกัน ความรู้เดิมของผู้เรียน เช่นเด็กเล็ก เชื่อว่า ความพฤติกรรมนั้นเป็นเรื่องของความสามารถที่เพิ่มแต่เพียงอย่างเดียว แต่จากการสอนพบว่า ความพฤติกรรมไม่ใช่เรื่องของความสามารถที่เพิ่มแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของความเหมาะสม เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกันของ เด็กไทย เฉพาะ เด็กไทยมีการยึดตัวเองเป็น ใหญ่อย่างมาก ฉะนั้นการ ก่อตัวของทัศนคติจึงเป็นไปอย่างช้า ๆ จะ เกิดความไม่สมดุลในขั้นตอนการ รับรู้ เกิดภาวะ (Imbalance) และ เมื่อเกิดความไม่สมดุลบุคคลจะพยายามหาความไม่สมดุลนั้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลา การ ก่อตัวของทัศนคติในการ เรียนรู้ เรื่องความพฤติกรรมสำหรับการทดสอบ ครั้งที่สองจะอยู่ในลักษณะดังที่ได้อธิบายมา และถ้าเป็นเช่นนั้น ก็น่าที่จะพบการ เปลี่ยนแปลงของ ทัศนคติเกิดขึ้นเมื่อเวลาผ่านไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง

จากการศึกษาข้างบนอีกว่า ระดั้บพัฒนาการทางสติปัญญาไม่มีอิทธิพลในการก่อให้เกิด
ทัศนคติเรื่องความยุติธรรม อย่างแตกต่างกัน การที่ไม่พบความแตกต่างดังกล่าวนี้อาจใช้เหตุผล
ข้างบนอธิบายได้ กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างอยู่ในสภาพเกิดความไม่สอดคล้องกันในกระบวนการรับรู้
(Dissonance) จึงเกิดความไม่สมดุลและจำเป็นต้องใช้เวลาเพื่อที่จะคิดทบทวนตามพอ
ประมาณจึงจะก่อให้เกิดทัศนคติ

ตอนที่ 3

จากการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ พบว่า ระดั้บพัฒนาการทางสติปัญญา
มีอิทธิพลทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน และระดั้บพัฒนาการทาง
สติปัญญาที่มีผลในความคงทนของการเรียนรู้ได้มากที่สุดคือ ระดั้บสติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม
และขั้นรูปธรรม และเมื่อวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ก็พบผล
ในทำนองเดียวกัน จากผลนี้แสดงให้เห็นว่าระดั้บสติปัญญาที่มีผลให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้
เรื่องความยุติธรรมได้ก็คือ ระดั้บสติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม และขั้นรูปธรรม ส่วนระดั้บ
สติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรมนั้น มีความคงทนในการรับรู้ค่าความคงทนของระดั้บสติปัญญาชั้น
สูงกว่า ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า เด็กที่มีสติปัญญาในระดับต่ำ เด็กจะไม่เข้าใจว่าเขาแสดง
พฤติกรรมไปทำไม ส่วนใหญ่พฤติกรรมของเขาจะเป็นไปในรูปที่ทำตามความคาดหวัง ถึงแม้จริง
ไม้อาจจะคาดการณณ์ยากได้ ไม่สามารถที่จะนำเอาความรู้นั้นมาปรับใช้เพื่อประยุกต์ใช้ใน
สถานการณ์ใกล้เคียงกันได้ ไม่สามารถที่จะขยายสังเกตออกไปได้อีก และมีช่วงความสนใจในการ
เรียนรู้ต่ำ (Lurlock, 1974 : 194-195) และด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดที่ระดั้บพัฒนาการ
สติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม มีความคงทนในการเรียนรู้ค่าความคงทนของระดั้บสติปัญญาสูง

ส่วนทางด้านทัศนคติไม่พบว่า เด็กที่มีระดั้บพัฒนาการทางสติปัญญาที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติ
เรื่องความยุติธรรมต่างกัน เมื่อวัดผลด้วยการทดลอง 1 เดือน อาจอธิบายผลการทดลองอันนี้
ได้ว่า เมื่อเวลาผ่านไปหลังจากนั้น ทัศนคติอันเริ่มก่อตัวขึ้นมาในแต่ละระดั้บสติปัญญา และการ
ก่อตัวขึ้นมานั้นยังไม่มากพอที่จะก่อให้เกิดความแตกต่าง ซึ่งในเรื่องนี้จะได้อธิบายถึงการวัด
ทัศนคติของแต่ละกลุ่มย่อย ต่อไป

ทางคำวิธีสอน พบว่า วิธีสอนมีอิทธิพลทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ วิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ก่อให้เกิดความคงทนในการ เรียนรู้ ได้ดีกว่าวิธีสอนอื่น ๆ และทางทัศนคติ ก็พบว่า วิธีสอนมีอิทธิพลทำให้ทัศนคติในเรื่องความ ยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และวิธีสอนที่ให้ผลดีที่สุดก็คือวิธีกลุ่ม สัมพันธ์เช่นกัน แสดงว่าวิธีกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการ เรียนรู้ความรู้อะไรและทัศนคติใน เรื่องความยุติธรรมและเป็นวิธีที่ทำให้ความรู้นั้นคงทนอีกด้วย การที่การสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์มี ประสิทธิภาพก็เพราะในวิธีกลุ่มสัมพันธ์นี้ ได้มีการแบ่งกลุ่มย่อย เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ และ ในกลุ่มย่อยนี้ทุกคนได้มีการปะทะสังสรรค์กัน ช่วยร่วมมือกันทำงานในขณะที่ทุกคนเรียนรู้โดยวิธี ธรรมดาก็จะมีการฝึกฝนเดี่ยว ดังนั้นการที่ผลต่าง ๆ กันช่วยกันคิด ก็มีการฝึกฝนช่วยกันได้รับ ผลลัพธ์แตกต่างกัน ทั้งนี้ แซยอนซ์ (Zajonc) ได้เสนอไว้ว่า การทำงานกลุ่มทำให้เกิดแรง จูงใจ ก่อให้เกิดการเพิ่มพูนในดวงใจหรือความถึศ ถ้าเป็นพฤติกรรมที่ถูกมอง งานกลุ่มก็จะ ประสบความสำเร็จ (Baron, Byrne, Griffitt. 1974 : 416) และจากการไต่ถาม ความรู้ความเข้าใจหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความยุติธรรมนี้ไม่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ โดย วิเคราะห์จากการเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังการทดลองทั้งนี้ ก็คือ พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธี กลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนในการ เรียนรู้ และทัศนคติเพิ่มขึ้นในขณะที่กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบวิธีธรรมดา ไม่มีความคงทนในการ เรียนรู้ และกลุ่มควบคุมมีคะแนนผลลดลง แสดงว่าในขณะที่กลุ่มควบคุมถูกสิ่งแวด- ล้อมทำให้มีคะแนนลดลง กลุ่มที่สอนแบบวิธีธรรมดา ยังคงมีความรู้เท่า เมื่อก่อนเริ่มตนการสอน ส่วนกลุ่มที่สอนแบบกลุ่มสัมพันธ์นี้ยังคงมีความรู้ความเข้าใจอยู่ และในทางทัศนคติกลุ่มสัมพันธ์ สามารถเพิ่มพูนทัศนคติให้เพิ่มขึ้นได้ทั้ง ๆ ที่ในตอนพิจารณาหลังการทดลองไม่พบความแตกต่าง เป็น การทำให้เห็นหรือช่วงเวลาที่ผ่านมานั้น เป็นช่วงการ ก่อตัวของทัศนคติ เป็นช่วงที่ทุกคนใช้เวลาในการ ตัดสิน ทำให้เกิดความสมดุลในระบบการรับรู้และก่อตัว เป็นทัศนคติที่ฝังแน่น (Internalization) ในที่สุด

เมื่อพิจารณาถึงการ เพิ่มพูนความรู้ในแต่ละระดับสติปัญญาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับ สติปัญญาในขั้นการ ไปสู่ขั้นนามธรรม และได้รับการสอนแบบวิธีธรรมดา มีความคงทนในการ เรียนรู้และมีทัศนคติลดลง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า ทุกะระดับ

สติปัญญา มีความสนใจในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม ยกเว้นในกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาในชั้น
ก้าวไปสู่ขั้นบรรรม ทางด้านทัศนคติพบว่า ทุกกระดับสติปัญญาที่ทัศนคติเพิ่มขึ้นหลังการ ทดลอง
หนึ่ง เดือน และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นบรรรม มีความรู้ความเข้าใจ
ในเรื่องความยุติธรรมสูงขึ้นกว่าหลังการทดลอง การที่ผลออกมาเช่นนี้อาจจะกล่าวได้ว่า

การสอนโดยวิธีแบบบรรรมคา จะได้ผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม เฉพาะ
กลุ่มที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นบรรรม แต่ไม่มีความสนใจในการ เรียนรู้ ส่วนทัศนคติ
นั้นในระดับสติปัญญาเดียวกันนี้ เพราะมีทัศนคติเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง และยังคงมีความสนใจอยู่
จนวิธีการ สอนแบบบรรรมคาสามารถใช้สอนได้แก่เฉพาะ เด็กที่มีระดับสติปัญญาก้าวไปสู่ขั้นบรรรม
เท่านั้น

สำหรับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์นั้น สามารถเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ และมีทัศนคติ
เพิ่มขึ้น เมื่อหลังการทดลองแล้วก็ตาม ในทุกระดับสติปัญญา ยกเว้นระดับขั้นก่อนขั้นบรรรม

อาจอธิบายได้ว่าการ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมนี้ถ้าใช้วิธีการสอนแบบบรรรมคา จะใช้ได้
กับกลุ่มตัวอย่างที่มีสติปัญญา อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นบรรรมเท่านั้น แต่วิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะสามารถใช้
ทำให้แต่ละระดับสติปัญญาซึ่งแตกต่างกันอยู่ เรียนรู้ เรื่องความยุติธรรมได้เท่า ๆ กัน แต่เด็กที่มี
ระดับสติปัญญาชั้นก้าวไปสู่ขั้นบรรรม คงใช้เวลาในการพัฒนาทัศนคติช้ากว่าระดับสติปัญญาอื่น
การที่กลุ่มสัมพันธ์สามารถทำให้ เด็กที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนรู้ ได้
เท่ากันนั้นแสดงว่ากิจกรรมของกลุ่มสัมพันธ์นี้มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของแมนดรา
และแบกโคแนล ที่พบว่า แรกเริ่มเด็กมีความแตกต่างทางสติปัญญาก็จะมีชั้นของจริยธรรมแตกต่างกัน
แต่ถ้าให้กิจกรรมที่พอเหมาะก็จะทำให้เด็กทุกระดับสติปัญญาสามารถเรียนรู้ เรื่องจริยธรรมได้เท่า ๆ
กัน (Liebert, Foulos, Strauss. 1974 : 372-374)

ข้อเสนอแนะ

ทางการการศึกษา

1. เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์นี้ให้ผลดีในด้านการเรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม ผู้พัฒนาที่เกี่ยวกับการจัดหลักสูตร ควรให้การสนับสนุนในการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสอนในโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยการอำนวยความสะดวกในสถานที่ได้งบประมาณ รวมทั้งให้กำลังใจในการปฏิบัติงานด้วย ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่สอนนั้นจะต้องเข้าใจเนื้อหาในเรื่องความยุติธรรมนี้ให้ถ่องแท้ และจะต้องเข้าใจถึงเทคนิคในการใช้กลุ่มสัมพันธ์เป็นอย่างดี ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องอาจสนับสนุนได้โดยการจัดฝึกอบรมผู้สอนเกี่ยวกับการใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์โดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้สอนเกิดความเข้าใจเทคนิคต่าง ๆ ก็พอที่จะนำวิธีกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตรงตามจุดมุ่งหมายต่อไป

2. เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์ เพื่อให้รู้จักตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้จริยธรรมต่อไป ฉะนั้นถ้าไม่อาจใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสอนเรื่องความยุติธรรมได้ เพราะขาดงบประมาณหรือบุคคลากร และจะยังคงต้องใช้วิธีการธรรมดาต่อไป ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรในระดับต่าง ๆ ของเด็กนักเรียน ควรได้กำหนดหลักสูตรและบทเรียนที่เนื้อหาจริยธรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กตามผลงาน การวิจัยในเรื่องจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้ผลการเรียนได้ผลอย่างเต็มที่ และไม่เป็นการสอนจริยธรรมที่สูญเปล่า เช่นในปัจจุบัน สำหรับการสอนเรื่องความยุติธรรม จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การสอนโดยวิธีธรรมคา จะได้ผลในระดับสติปัญญาชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

3. ทางโรงเรียนควรมีการวัดระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเพื่อที่จะสอนจริยธรรมให้เหมาะสมกับขั้นการพัฒนาการทางสติปัญญา แต่อาจวัดไม่ได้ก็ใช้เกณฑ์อายุคร่าว ๆ ในการสอน กล่าวคือ ถ้าใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สอนก็อาจเริ่มสอนได้ตั้งแต่อายุ 9 ปีขึ้นไป แต่ถ้าใช้การสอนแบบวิธีธรรมคา ก็ควรสอนตั้งแต่อายุ 13 ปีขึ้นไป แต่เกณฑ์อายุนี้นี้เป็นเกณฑ์ที่หยาบมาก เพราะเด็กบางคน

อายุถึงตามที่เราไว้อำนาจและพัฒนาก้าวหน้าทางสติปัญญาไปไม่ถึงขั้นก็ยัง

4. การสอนเรื่องความยุติธรรมนี้ ควรทำการสอนเข้าไปทุก ๆ ปีเพื่อให้ฝังลึกเป็นลักษณะนิสัย และเมื่อเกิดการฝังลึกแล้ว บุคคลย่อมนำหลักคุณธรรมไปประพฤติปฏิบัติและถ่ายทอดต่อไป ซึ่งจะทำให้โลกเป็นสังคมในที่สุด และในการสอนก็ควรที่จะสอนไปพร้อม ๆ กับจริยธรรมตัวอื่นควบ

5. ควรใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สอนจริยธรรมตัวอื่น ๆ ควบ เพราะเนื่องจากกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถให้ผลดีในการเรียนรู้ เรื่องความยุติธรรม ก็จะทำให้ผลดีกับจริยธรรมตัวอื่น ๆ เชื่อมเกี่ยวกัน

ทางการวิจัย

1. น่าจะทำการวิจัยในเรื่องนี้กับตัวแปรตัวอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการรับรู้ทางสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น และการยอมรับสังคม เพราะตัวแปรเหล่านี้อาจจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความยุติธรรมอย่างใกล้ชิด

2. การหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่องความยุติธรรม กับทัศนคติของคุณธรรมตัวอื่น ๆ เพราะถ้าคุณธรรมเรื่องความยุติธรรมนี้มีความสัมพันธ์สูงกับคุณธรรมตัวใดแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน จะได้อรรถาธิบายกิจกรรมและการสอนไปพร้อม ๆ กัน อันจะเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการประหยัดทั้งเวลา แรงงาน และทุนทรัพย์อีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้สามารถสอนคุณธรรมต่าง ๆ ได้ครบถ้วนในเวลาที่กำหนด

3. ในการทำวิจัย ถ้าต้องทำวิจัยกับเด็กนักเรียนควรทำในตอนต้นภาคการศึกษา เพราะจะทำให้สามารถติดตามผลงานได้อย่างครบสมบูรณ์ และจะไม่เป็นการรบกวนนักเรียนในช่วงเวลาการสอบประจำภาคอีกด้วย

,

-

บรรณานุกรม

- - - - -

-

- - -

บรรณานุกรม

ปีหนึ่งฉบับ

ศิริติ บุญเจือ ชุภพื้นฐานปรัชญา จริยศาสตร์ สำหรับผู้เริ่มเรียน สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
จำกัด, 2519, 146 หน้า

ชม ภูมิภาค "การปลูกฝังความเมตตากรุณา" ใน บทความวิทยุกระจายเสียงการศึกษาเพื่อ
คุณธรรม หน้า 8-19 สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย 2525

คางเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมของ
เยาวชนไทย โครงการวิจัยของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาปรัชญา สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 339 หน้า
ทีศนา แคมมณี บรรณาธิการ กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาศิลป์การพิมพ์
2522, 249 หน้า

ปรียา จันทรลีทธิเวช "การปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กวัยประถมศึกษา" ประชาศึกษา
2 : 27-31 พฤศจิกายน 2523

พนม ลิมอารีย์ กลุ่มสัมพันธ์ ภาพลัทธิ โรงพิมพ์จินตทัศน์การพิมพ์ 2522, 122 หน้า

พรรณี ลิ้มปิวัฒนา การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์การสอนจริยธรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 136 หน้า อัครสาเนา

วิริยะ บุญยะนิวาสน์ การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการ
สอนแบบธรรมคา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ 2523, 145 หน้า อัครสาเนา

ศุภชลาศัย, หลวง น.อ.ร.น. จรรยาพลศึกษา พระนคร โรงพิมพ์เทียนเซ่ง 2519,
233 หน้า

สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กในเมืองและชนบทในเรื่องความคิด
ในชั้นปฏิบัติการค่านามธรรม และสังกัดบ้านความน่าจะเป็น ปริญญาโท ศศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 82 หน้า อัครสาเนา

สวนา พรพัฒน์กุล จิตวิทยาทั่วไป โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์ 2522, 357 หน้า

เสาวภา วัชรกิติ "เด็กและเยาวชน" สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ 5 : 105

พฤษภาคม - มิถุนายน 2522

อุทุมพร ทองอุไทย แผนวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมศาสตร์ โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล
2523, 448 หน้า

Adams, James F. Understanding Adolescence. Loston, Allyn and Lacon, Inc., 1976. 563 p.

Anatasi, Anne. Psychological Testing. London, Macmillan Publishing Co., Inc., 1976. 750 p.

Laron, Robert A., Byrne D. and Griffitt Williem. Social Psychology. Boston, Allyn and Bacon, Inc., 1974. 580 p.

Cartwright, Dorwin and Alvin Zander. Group Dynamics. New York, Harper & Row Publishers, 1968. 580 p.

Damon, William. "Early Conceptions of Positive Justice as Related to the Development of Logical Operations" Child Development. 46 : 1047 June 1975.

Eiser, J. Richard. Cognitive Social Psychology. London, McGraw-Hill Book Company (UK) Limited, 1980, 361 p.

Enright, Robert D. et. al., "Children Distributive Justice Reasoning: A Standardized and Objective Scale" Child Development. 16 : 193-202 June 1980.

Ewing, A.C. Ethics. New York, The Free Press, 1965. 160 p.

Fan, Chung-Teh. Item Analysis Table. Princetons, New Jersey, Educational Testing Service, 1952. 32 p.

Harrison, Jonathan. Our Knowledge of Right and Wrong. New York, George Allen & Unwin Ltd., 1971. 407 p.

Horrocks, John E. The Psychology of Adolescence. London, Houghton Mifflin Company, 1976. 574 p.

Hurlock, Elizabeth B. Personality Development. New York, McGraw-Hill Book Company, 1974. 503 p.

Kanal, P.V. Altruism. Moga, Punjab, India, Panchal Press, 1956. 752 p.

Lickona, Thomas. Moral Development and Behavior. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1976. 430 p.

Liebert, Robert M., Rita Wicks Puolos and Gloria D. Strauss. Developmental Psychology. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice-Hall, Inc., 1974. 676 p.

Spiegel, Murray R. Statistics. New York, McGraw-Hill Book Company, 1961. 359 p.

Steel, Robert G.D. and James H. Torrie. Principles and Procedures of Statistics. New York, McGraw-Hill Book Company, 1960. 481 p.

Walker, Lawrence J. "Cognitive and Perspective-taking Prerequisites for Moral Development." Child Development. 51 : 131-139 March 1980

Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. New York, McGraw-Hill Book Company, 1971. 907 p.

ภาพผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ
 เนื้อหาเรื่องความยุติธรรม

การ ำ กำนหนดเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อเรื่อง	เวลาที่ ใช้สอน	จำนวนข้อทดสอบ ความรู้	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
1. ความหมายของกรรม บุญกรรม	45 นาที	5	1. เพื่อให้ได้กับอก ไควกรรมบุญ- กรรมกัอะไร 2. ให้ได้กัสามารถ บอกไคว พฤติกรรมเช่นไร เรื่บกรรมบุญกรรม พฤติกรรมใด เรื่บกว่าไม่บุญ- กรรม	<u>ข้อสอบกรรม</u> <u>กรรมเข้าใจ</u> 1, 6, 19, 20, 25
2. กฎของกรรม บุญกรรม	30 นาที	4	1. เพื่อให้ได้กับอก ไควกรรมบุญ- กรรม มีกฎกั อย่างไร 2. เพื่อให้ได้กับอก ไควกรรมปฏิบัติ กัคนอื่น ๆ อย่างไร 3. เพื่อให้ได้กับอก ไควทำไมจึงกรรม ปฏิบัติกัคนอื่นโดย เทาเทียมกัน	<u>ข้อสอบกรรม</u> <u>กรรมเข้าใจ</u> 8, 10, 11, 12

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อเรื่อง	เวลาที่ ใช้สอน	จำนวนข้อทดสอบ ความรู้	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
3. ประโยชน์ของความรู้ คุณธรรมและโทษ ของความไม่คุณธรรม	30 นาที	3	1. เพื่อให้นักเรียนบอก ได้ว่า ความคุณธรรม นี้มีประโยชน์อย่างไร มีผลแก่ใครบ้าง 2. เพื่อให้นักเรียนบอก ได้ว่าหากคนไม่มีความ คุณธรรมแล้วผลจะ เป็นอย่างไรบ้าง	<u>ข้อสอบความรู้</u> <u>ความเข้าใจ</u> 2, 3, 21
4. องค์ประกอบของ ความคุณธรรม	30 นาที	5	1. ให้นักเรียนบอกได้ว่า องค์ประกอบของ ความคุณธรรมมี อะไรบ้าง 2. ให้นักเรียนบอกได้ว่า คนเราสวณมากขนาด องค์ประกอบอะไร 3. ให้นักเรียนบอกได้ว่า ตนเองขาดองค์ ประกอบอะไร	<u>ข้อสอบความรู้</u> <u>ความเข้าใจ</u> 14, 15, 17, 24, 27

การวางแผนหน้าหนังสือและข้อสอบ

เนื้อเรื่อง	เวลาที่ ใช้สอน	จำนวนข้อทดสอบ ความรู้	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
5. การพัฒนาความ ยุติธรรม	45 นาที	10	1. ให้นักเรียนบอก ไควทำไมตัวเอง จึงต้องการความ ยุติธรรมจากคนอื่น 2. ให้นักเรียนบอกไคว คนเราจะมีความยุติ ธรรมได้นั้น ต้อง พัฒนาอะไรบ้าง 3. ให้นักเรียนบอกไคว ว่าจะพัฒนาอย่างไร จึงจะเป็นคนที่มีความ ยุติธรรมได้	<u>ข้อสอบความรู้</u> <u>ความเข้าใจ</u> 4, 5, 7, 9, 13, 16, 17, 18, 26, 28

เนื้อหาเรื่องความยุติธรรม

ความหมายของความยุติธรรม

ถ้าจำกัดความของความยุติธรรมนั้นมีหลายคำขึ้นด้วยกัน กล่าวคือ ความยุติธรรม หมายถึง การไต่ถาม การตอบโต้ การทดแทน หรือการให้โอกาสโต้ป้องกันตัว หรืออาจกล่าวได้ว่า ความยุติธรรม คือการแจกจ่ายความทุกข์หรือความสุขให้กับคนในสถานการณ์เหมือนกัน อย่างเท่าเทียมกัน หรืออาจจะแจกจ่ายไม่เท่าเทียมกันในกรณีที่บุคคลมีความไม่เหมือนกัน หรือดังที่ อริสโตเติลได้กล่าวไว้ว่า "ความยุติธรรมคือการให้แก่ทุกคนตามความเหมาะสม"

เนื่องจากคำจำกัดความของความยุติธรรมมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ความกติกในเรื่องของความยุติธรรมก็มีอยู่หลายระดับด้วยกัน พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ความกติกในเรื่องความยุติธรรม คือการ แลกแทน
2. ความกติกในเรื่องความยุติธรรม คือการ ตอบโต้
3. ความกติกในเรื่องความยุติธรรม คือการ ทดแทน
4. ความกติกในเรื่องความยุติธรรม คือการ ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
5. ความกติกในเรื่องความยุติธรรม คือการ แจกจ่ายความสุขหรือทุกข์ให้กับ

บุคคลตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงคุณลักษณะของบุคคล ดังต่อไปนี้

- 5.1 เป็นผู้มีความอดทนแกล้ว
- 5.2 เป็นผู้มีความต้องการมากกว่า
- 5.3 เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะพิเศษบางประการ

ฉะนั้นการกระทำของบุคคลในระบอบความกติกเช่นนี้ก็ไม่จำเป็นจะต้องได้รับสิ่งตอบแทนหรือการทำโทษในลักษณะที่เท่าเทียมกัน

6. ความถึกในเรื่องความยุติธรรม ถือการที่ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันและการไต่รับทุกสิ่งเท่าเทียมกัน

คุณค่าของความยุติธรรม

ความยุติธรรม เป็นคุณธรรมที่แสดงถึงความเสมอภาคของคน เพราะคนเราเกิดมาอย่างเท่าเทียมกันโดยกำเนิด จึงควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน จริงอยู่บางคนเกิดมาฉลาด บางคนโง่ บางคนแข็งแรง บางคนอ่อนแอ บางคนมีพรสวรรค์ บางคนไม่มีลักษณะพิเศษอะไร แต่ไม่ว่าจะเป็นอะไร เขาก็เป็นคนเหมือนกัน ฉะนั้นจึงจำเป็นจะต้องได้รับการปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างยุติธรรม

ความยุติธรรมถือเป็นคุณธรรมที่คู่กันและถือเป็นความจำเป็นของสังคม เพราะสังคมใดปราศจากคุณธรรมข้อนี้ บุคคลในสังคมจะมีความสุข เพราะถ้ามีการใช้กฎหมายหรือระเบียบใด ๆ ในลักษณะที่เลือกปฏิบัติก็ยิ่งสร้างความไม่พอใจก็จะเกิดขึ้น เพราะใคร ๆ ก็ต้องการ ความยุติธรรม

ประโยชน์ของความยุติธรรม

1. บุคคลที่มีความยุติธรรมย่อมมีจิตใจสงบ เพราะรู้จักธรรมชาติของตน เข้าใจสถานภาพและสถานการณ์ของตนเอง และผู้นั้นก็จะทำให้จิตใจสงบและไม่วิตกรวามวุ่นวาย เช่น ผู้ที่มีความยุติธรรม เมื่อเห็นผู้อื่นได้รับเงินก้อนหนึ่งสองชิ้น ก็จะไม่เกิดความวิตกรวามวุ่นวาย เพราะตระหนักดีว่า การที่ตน ๆ นั้น ได้เงินก้อนหนึ่งสองชิ้นนั้นเป็นผลมาจากความดีของตนเอง และเมื่อเรายังปฏิบัติไม่ได้เช่นเขา เราก็จะไม่รบกวนใจใคร ๆ แต่เมื่อเราปฏิบัติได้เช่นนั้นเราก็มีโอกาสได้เงินก้อนหนึ่งสองชิ้นบ้าง เช่นเดียวกัน

2. ในครอบครัว ใ้สมาชิกปฏิบัติต่อกันด้วยความยุติธรรม ทุกคนก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เข้าใจในสถานภาพและบทบาทของกันและกัน จะไม่มีการวิวาทวุ่นวายซึ่งกันและกัน ทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน หรือความความเหมาะสม

3. ในสังคมย่อย เช่น ที่ทำงาน โรงเรียน เป็นต้น ถ้าสมาชิกของสังคมมีความยุติธรรมแล้ว สังคมนั้นจะอยู่อย่างสงบ และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้สังคมนั้น ๆ มีความก้าวหน้า เพราะเมื่อทุกคนปราศจากอารมณ์ฉุนเฉียว และความเอารัดเอาเปรียบกัน แล้วบุคคลก็จะมีจิตใจที่แจ่มใส และมุ่งทำงานอย่างเต็มที่เพื่อความก้าวหน้า

4. ในสังคมใหญ่ เช่น ประเทศชาติ และโลกมนุษย์ ถ้ามีความยุติธรรมต่อกันแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ตั้งแต่ปัญหา เล็ก ๆ น้อย ๆ จนกระทั่งถึงปัญหาระดับชาติ จะไม่เกิดขึ้น กล่าวคือ จะไม่มีการฉกฉวยชิงวิ่งราว จี้ปล้น และข่มขืน เพราะบุคคลเกรงในสิทธิของบุคคลอื่น เข้าใจว่าทำไมตนเองจึงไม่มีเงินและทำไมคนอื่นมีเงิน จะไม่มีการเอารัดเอาเปรียบทางการค้าระหว่างประเทศ จะไม่มีสงครามการแย่งแย่งกันแดนเกิดขึ้น โลกนี้จะอยู่กันอย่างสงบ

โทษของความไม่ยุติธรรม

1. บุคคลที่ไม่มีความยุติธรรม จะปราศจากความสุข เพราะเมื่อตนเองไม่มีความยุติธรรมให้กับผู้อื่น ตนเองก็ย่อมไ้กับความไม่ยุติธรรมตอบสนองด้วยเช่นกัน และเมื่อเป็นเช่นนี้ บุคคลผู้นั้นก็จะเต็มไปด้วย ความโกรธ ความเกลียด ความเบียดเบียน ความฉุนเฉียว ซึ่งอารมณ์เหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบของความทุกข์ทั้งสิ้น

2. ในสังคมตั้งแต่ส่วนย่อย ซึ่งหมายถึงครอบครัว สถาบันต่าง ๆ ตลอดจนชาติ และโลกมนุษย์ ถ้าปราศจากความยุติธรรมแล้ว สังคมนั้น ๆ จะปราศจากความสงบสุขจะเต็มไปด้วยความแก่งแย่งชิงดีกัน เต็มไปด้วยความเอารัดเอาเปรียบ เลือดที่รักมักที่ชัง สมาชิกส่วนใหญ่ทำอะไรตามใจชอบ โกงฉ้อเอาความถ่องแท้ของตนเอง หรือพรอพรอตนเองเป็นใหญ่ สังคมจะอยู่ไม่ได้ ดังตัวอย่างในสังคมปัจจุบัน มีความแก่งแย่งชิงดีกัน มีการรบราฆ่าฟันกัน ทุกหัวระแหง สมาชิกย่อมประสบแต่ความทุกข์ เพราะคุณธรรมของบุคคลมีน้อยมาก

องค์ประกอบของความยุติธรรม

การที่บุคคลจะมีความยุติธรรมได้นั้น จะต้องมีลักษณะดังนี้

1. มีใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง คือเป็นบุคคลที่มีเหตุผลต้องรู้จักพิจารณาสถานการณ์ให้ถ่องแท้ ก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรลงไป ซึ่งการที่จะสามารถพิจารณาสถานการณ์ได้เช่นนี้ จะต้องเป็นบุคคลที่มีสติปัญญาพอสมควร และการที่จะมีใจเป็นธรรมได้ บุคคลจะต้องตัดอคติทิ้งมวลง เช่นความโกรธ ความพยาบาท การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เป็นต้น ออกไปให้หมดเสียก่อน

2. ใจกว้าง คือมีความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตนเองได้อย่างถูกต้อง เช่นเข้าใจธรรมชาติของกฎ การที่บุคคลจะมีลักษณะนี้ได้นั้น บุคคลจะต้องเป็นผู้ที่ประสบการณ์ทางสังคมมากพอสมควร และเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น ๆ

การพัฒนาความยุติธรรม

1. เรียนรู้จักตัวเอง และยอมรับตนเอง ถัดศึกษาตนเองให้ถ่องแท้ ว่าเราเป็นใคร มีความสามารถแค่ไหน กำลังทำอะไร เป็นคนที่ เลว แก่ ไฉน เรามีเป้าหมายชีวิตอย่างไร เราจะต้องทนให้พบตัวเราเองเสียก่อน ยอมรับสภาพที่ดีและที่เลว ส่วนไหนที่เลวก็ทำการปรับปรุงต่อไป

2. เรียนรู้จักผู้อื่น พยายามศึกษาค้นคว้าคนที่เราเกี่ยวข้องกับอันมีลักษณะเป็นอย่างไร มีความสามารถแค่ไหน มีความพยายามมากน้อยเพียงใด มีเป้าหมายชีวิตอย่างไร การจะรู้จักผู้อื่นได้ก็ต้องอาศัยการสังเกต และมีความถึกแค้นวิพากษ์วิจารณ์ว่า ทำไมคน ๆ นั้นเขาจึงทำเช่นนั้น เขามีอะไร เป็นสาเหตุจูงใจให้เขาทำ ภูมิหลังในเรื่องต่าง ๆ ของเขาเป็นเช่นไร พฤติกรรมทัศนคติของบุคคลมีความหมาย ฉะนั้นจะเข้าใจมนุษย์ได้ก็ต้องอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของเขา

3. เรียนรู้จักสถานการณ์ต่าง ๆ พยายามศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ถ่องแท้ว่าอะไร เป็นอะไร กอนที่จะตัดสินใจแสดงพฤติกรรม อย่างใดเฉพาะคำบอกเล่า หรือเพราะตาเห็น หรือเพราะได้ยิน แต่เพียงอย่างใดอย่างเดียว ต้องศึกษาองค์ประกอบของสถานการณ์ให้ครบเสียก่อน อาทิ เราเห็นเด็กสองคนก๊ากันอยู่ เรายังไม่อาจสรุปได้ว่า เมื่อเด็กชาย ก. ตีเด็กชาย ข. นั้น เป็นเพราะ ค.ช. ก. เกเรและกวนจะได้รับการลงโทษ ทั้งนี้เป็นเพราะพฤติกรรมที่ ค.ช. ก. ตี ค.ช. ข. นั้น อาจจะเป็นผลมาจาก ค.ช. ก. เกเร หรือ ค.ช. ข. ตีเด็กชาย ก. กอน หรืออาจจะเป็นไก่อที่เด็กสองคนนี้กำลังเล่นกัน คือเล่นตีกันพอดี

4. เรียนรู้ให้รู้จักสิ่งกัมที่เราเกี่ยวข้องของกวยอย่างแท้จริง เพื่อจะได้เข้าใจพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ใญ่ถูกต้อง และประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องเหล่านั้นตามความเหมาะสม

5. ยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต กวยเหตุผล และกวยการมีจิตใจที่เป็นธรรม

อุปสรรคสำคัญของความยุติธรรม

อุปสรรคสำคัญของความยุติธรรม คือ ความลำเอียงกับเกิดจากอคติ 4 ประการคือ

- ฉันทคติ ลำเอียง เพราะรักหรือชอบพอกันมาก่อน
- โทสาคติ ลำเอียง เพราะมีเรื่องโกรธเคืองกันมาก่อน
- โมหาคติ ลำเอียง เพราะความหลงผิด
- ภยากติ ลำเอียง เพราะกลัวภัยที่อาจจะได้รับ

นอกจากนี้อุปสรรคที่สำคัญของความยุติธรรมยังมาจากการที่บุคคลเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของผู้อื่น และการที่ไม่อาจรับรู้เข้าใจถึงเหตุผลใดอย่างถูกต้องดีกวย การที่จะขจัดอุปสรรคเหล่านั้นได้ ก็คือการพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาแฉวนั้น

ภาคผนวก ข

- แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม
- ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม
- แบบทดสอบวัดทัศนคติเรื่องความยุติธรรม
- ค่าอำนาจจำแนกวิเคราะห์ตามรายข้อของแบบทดสอบวัดทัศนคติ

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้ต้องการถามความรู้ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับความยุติธรรม โดยให้นักเรียนอ่านแล้ว เลือกตอบข้อที่ถูก ผลคะแนนของการทดสอบฉบับนี้ จะไม่มีผลกระทบ กระเทือนต่อการเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

วิธีตอบแบบทดสอบ

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย (- x) บนตัวอักษร ก. หรือ ข. หรือ ค. หรือ ง. ในกระดาษคำตอบที่ตรงกับคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อละคำตอบเดียว

๖
ข้อสอบ

ข้อ ชั้น

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย > ลงในช่องที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้องที่สุด 1 ข้อ ลงไปใน
กระดาษคำตอบ ตัวอย่างเช่น

ธงไตรรงค์ ประกอบด้วย

กระดาษคำตอบ

สีแสด สีเหลือง สีเขียว

ก ข ค ง

สีแสด สีขาว สีน้ำเงิน

สีขาว สีแสด สีเขียว

สีน้ำเงิน สีแสด สีเขียว

เมื่อเข้าใจคำสั่งแล้วให้ลงมือทำได้

(๑) วันหนึ่งคำใจห่าน้องของแคงร้องไห้ พอคำแคงแคงก็ไปแก่งน้องของคำข้าง จนน้อง
ของคำใจให้การกระทำของแคงเข้าในลักษณะใด

- ก. ยุติธรรมเพราะเป็นการกระทำที่ชดใช้กัน
- ข. ยุติธรรมแต่ไม่ถูกกฎหมายของสังคม
- ค. ยุติธรรมเพราะน้องของแคงควรจะได้ตอบโต้เอง
- ง. ยุติธรรมเพราะมีฉันทาเทียมกันแล้ว

(๒) จากข้อหนึ่งเมื่อแคงแก่งน้องของคำและน้องของคำร้องไห้แล้วเกิดผลคืออย่างไรบ้าง

- ก. เกิดผลดีเพราะไ้แก่กันทำให้น้องของแคงสบายใจ
- ข. เกิดผลดีเพราะทางฝ่ายคำได้รับความไม่สบายใจเป็นการชดเชยกัน
- ค. เกิดผลดีเพราะเป็นการช่วยเหลือน้องที่ได้รับความไม่สบายใจ
- ง. ไม่มีผลอะไรดีขึ้นมาเลย

ตาราง ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
วัดความรู้ ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม

ข้อ ข้อที่	p	r	ข้อ ข้อที่	p	r
1	.58	.40	15	.22	.21
2	.65	.67	16	.76	.39
3	.76	.39	17	.66	.33
4	.64	.48	18	.70	.51
5	.35	.22	19	.24	.58
6	.26	.44	20	.45	.21
7	.39	.42	21	.67	.55
8	.51	.31	22	.55	.31
9	.30	.24	23	.56	.60
10	.44	.29	24	.56	.60
11	.57	.31	25	.79	.35
12	.42	.46	26	.73	.31
13	.49	.35	27	.56	.50
14	.60	.31	28	.79	.74

แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการแสดงความยุติธรรม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด แต่ผู้ตอบแต่ละคนจะตอบแตกต่างกันไปตามความคิดเห็น ความรู้สึก และประสบการณ์เฉพาะตัว ขอให้ท่านข้อความอย่างช้า ๆ แล้วพิจารณาว่าข้อใดตรงกับความรู้สึกจากใจจริงที่สุด

วิิิตยแบบทดสอบ

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย (X) บนตัวอักษร ก. หรือ ข. หรือ ค. หรือ ง. หรือ จ. ในกระขาคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกเพียงข้อละคำตอบเดียว

- (๐) แม่มีลูก 3 คน ชื่อชนมมา แบ่งให้ลูกคนที่หนึ่ง 4 อัน ลูกคนที่สอง 3 อัน และลูกคนที่สาม 2 อัน นักเรียนคิดว่าแม่มีความยุติธรรมหรือไม่
- ยุติธรรม เพราะคนตัวโตร่างกายจึงต้องการอาหารมากกว่าคนตัวเล็ก
 - ไม่ยุติธรรม เพราะลูกทุกคนควรได้รับขนมเท่า ๆ กัน
 - ยุติธรรม เพราะลูกคนที่หนึ่งขี้นมมีสิทธิ์กินอาหารมากกว่าน้อง
 - ไม่ยุติธรรม เพราะลูกคนที่สามซึ่งเป็นเด็กที่สุ่ข่ยต้องการกินขนมมากกว่าใคร ๆ
 - ยุติธรรม เพราะลูกคนที่หนึ่งช่วยแม่ทำงานจึงสมควรได้ขนมมากกว่า
 - อื่น ๆ ระบุ

- (๐.) เด็กหญิง จรรยา เป็นเด็กที่มีความร่าเริงช่วยกันศึกษาเกี่ยวกับเด็กหญิงวนิดา ซึ่งเป็นเด็กที่
 ยากจน เมื่อทำงานเสร็จแล้ว นายสมภพให้เงินมา 30 บาท ให้แบ่งกัน นักเรียนคิดว่า
 ควรแบ่งเงินอย่างไร
- ก. แบ่งให้คนละ 15 บาท เพราะทำงานเท่ากัน
 - ข. แบ่งให้ ค.ณ.จรรยา 10 บาท และ ค.ณ.วนิดา 20 บาท เพราะ ค.ณ.วนิดา ยากจน
 - ค. แบ่งให้ ค.ณ.วนิดา 10 บาท และ ค.ณ.จรรยา 20 บาท เพราะ ค.ณ.จรรยา
 ต้องการเงินไปซื้อตุ๊กตา
 - ง. แบ่งให้ ค.ณ.จรรยา 20 บาท และ ค.ณ.วนิดา 10 บาท เพราะ ค.ณ.จรรยา
 แข็งแรงกว่า
 - จ. แบ่งให้ ค.ณ.จรรยา มากกว่า เพราะจริง ๆ แล้ว ค.ณ.จรรยา ศึกษามากกว่า
 - ฉ. อื่น ๆ ระบุ

หมายเหตุ

ขอสงวนลิขสิทธิ์ทั้ง 2 ฉบับอยู่ที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การวาง
ค่าอ่านจากแก๊วไคระห์ตามรายของแบบสอบถามที่เน้นคติต่อการแสดง
ความยุติธรรม

ข้อที่	t
1	4.19
2	4.9
3	4.15
4	3.38
5	2.53
6	2.08
7	2.38
8	2.21
9	2.24
10	2.79
11	3.94
12	4.34

ภาคผนวก ก

- โครงการสอนเรื่องความยุติธรรมโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์
- โครงการสอนเรื่องความยุติธรรมโดยวิธีสอนแบบธรรมคา

โครงการสอนเรื่องความยุติธรรมโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

กิจกรรมที่ 1

<u>ชื่อกิจกรรม</u>	ความยุติธรรม
<u>วัตถุประสงค์</u>	1. เพื่อให้ทราบถึงความคิดเรื่องความยุติธรรมของเด็กแต่ละคน 2. เพื่อแก้ไขความคิดของเด็กในเรื่องความหมายของความยุติธรรมให้ถูกต้อง
<u>แนวความคิด</u>	คนเราโดยทั่วไปมักจะรู้ความหมายของคำว่ายุติธรรม ในลักษณะที่ค่อนข้างเพิ่มเติมกัน ซึ่งความจริงแล้ว ความหมายของคำว่ายุติธรรมมีหลายประการ ถ้าคนเราเข้าใจถึงความหมายของคำว่ายุติธรรมอย่างถ่องแท้แล้ว คนเราจะยอมรับสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงมาก ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมก็จะลดน้อยลง
<u>อุปกรณ์</u>	กระดาษขาวสำหรับแต่ละคน
<u>เวลา</u>	1½ ชม.

กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม

โกร เกง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ถึงสถานภาพของบุคคลหรือสิ่งของว่ามีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ก็ไม่ว่าเป็นที่ยอมรับว่าทุกคนจะได้สิ่งที่เหมือนกัน หรือเท่ากัน

แนวความคิด

เราจะพบเห็นเสมอว่าคนเรานั้นจะเปรียบเทียบสิ่งนั้นสิ่งนี้เพื่อความเป็นคุณธรรม ซึ่งเขาเหล่านั้นมีใจคำนึงว่าความสามารถหรือสิ่งทั้งหลายที่มีอยู่ในตัวเขาเหล่านั้นเหมาะสมกับสิ่งที่เขาเปรียบเทียบหรือไม่ ความคิดเช่นนั้นควรจะแก้ไข และปรับปรุงความเชื่อเสียใหม่ ทุกคนก่อนจะเปรียบเทียบอะไรควรจะไตร่ตรองถึงถึงความเหมาะสมในแต่ละคน ซึ่งไม่ว่าเป็นที่จะต้องมีเหมือนหรือเท่ากับคนอื่น

อุปกรณ์

1. ค่าย
2. เข็ม
3. ขนหมัก
4. ลูกโป่ง

เวลา

- 1 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 3

<u>ชื่อกิจกรรม</u>	"ใครดีกว่ากัน"
<u>วัตถุประสงค์</u>	เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ถึงการแสดงพฤติกรรมของภาวะภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม
<u>แนวความคิด</u>	คนส่วนมากมักตัดสินเหตุการณ์ต่าง ๆ จากพฤติกรรมที่มองเห็น หรือรับฟังข่าวสารเพียงด้านเดียว การตัดสินเช่นนี้บางครั้งทำให้เกิดความเสียหายให้กับส่วนรวม หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ การกระทำเช่นนี้เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความไม่ยุติธรรม
<u>อุปกรณ์</u>	กระดานขาวกระดาษ 1 แผ่น
<u>เวลา</u>	1½ ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 4

<u>ชื่อกิจกรรม</u>	งูหัวไว
<u>วัตถุประสงค์</u>	เพื่อให้คนพิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยรอบตัว ทุกแง่มุมก่อนที่จะตัดสินในเรื่องใดก็ตาม
<u>แนวความคิด</u>	การตัดสินเรื่องรูปเหตุการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ก็ยากหากได้การมอง ทุกแง่มุม พิจารณาบางทีวิถีการกระทำจะทำให้ผลการตัดสินนั้นเป็นที่ น่าเชื่อถือและยอมรับของคนโดยทั่วไป วิธีการนี้ควรจะได้ฝึกให้เกิดกับ บุคคลในสังคมเพราะจะทำให้คนเราเปิดใจกว้างยอมรับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ เข้ามาในชีวิตตามความเป็นจริงและจิตใจจะมีความเป็นธรรมมากขึ้น
<u>อุปกรณ์</u>	ใบไม้ และดอกไม้
<u>เวลา</u>	45 นาที

กิจกรรมที่ 5

<u>ชื่อกิจกรรม</u>	เงินของใคร
<u>วัตถุประสงค์</u>	เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ถึงความยุติธรรมในระคับต่าง ๆ กัน
<u>แนวความคิด</u>	เราจะไ้ยินเสมอ ๆ ว่า ทุกคนต้องการความยุติธรรม และพยายามแสวงหาโดยวิธีต่าง ๆ กัน บางคนอาจจะใช้วิธีการแกแค้นหรือตอบโต้ หรือใช้เหตุผลก็แล้วแต่บุคคลนั้นมีพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องความยุติธรรมเพียงไหน แต่ในสังคมทั่ว ๆ ไปย่อมปรารถนาที่จะให้บุคคลมีความยุติธรรมในชั้นสูงก็ต่อองแสวงหาด้วยเหตุผล
<u>อุปกรณ์</u>	บทบาทของตัวละครแต่ละตัว
<u>เวลา</u>	$1\frac{1}{2}$ ชั่วโมง
<u>หมายเหตุ</u>	

รายละเอียดของกิจกรรมเหล่านี้อยู่ที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โครงการสอนเรื่องความยุติธรรมโดยวิธีสอนแบบธรรมคา

แผนการสอน "ความหมายของความยุติธรรม" เวลา 45 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนบอกได้ว่าความยุติธรรมคืออะไร ลักษณะอย่างไรเรียกว่ายุติธรรม ลักษณะอย่างไรเรียกว่าไม่ยุติธรรม

เนื้อหา

1. ความหมายของคำว่ายุติธรรม
2. ระเบียบของความยุติธรรม

กิจกรรมและอุปกรณ์

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ฝ่าย โดยแยกชายกับหญิงให้เล่นชักกะเย่อ โดยไม่คำนึงถึงจำนวน
2. ร่วมกันอภิปรายปัญหาการเล่นชักกะเย่อในหัวข้อต่าง ๆ เช่น
 - การแบ่งกลุ่ม
 - ผลการเล่น
 - ทำไมฝ่ายชนะจึงประสบผลสำเร็จ
 - นักเรียนพอใจหรือไม่
 - สรุปว่าผลการแข่งขันเป็นอย่างไร
3. โยงกิจกรรมนี้เข้าหาคำว่า "ยุติธรรม"
4. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มให้แต่ละกลุ่มร่วมกันหาความหมายของคำว่า "ยุติธรรม" ตามความนึกคิดของกลุ่มตน พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบด้วย
5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานผล ครูเขียนไว้บนกระดานให้นักเรียนทั้งหมดพิจารณาของทุกกลุ่ม
6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของคำว่า ยุติธรรม ครูโยงเข้าหา ระเบียบของความยุติธรรมโดยใช้ตัวอย่างของเค็ดประกอบด้วย

แผนการสอน "คุณค่าของความยุติธรรม" เวลา 30 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนนอกใจว่าคนเรานี้อะไรบ้างที่เหมือนกัน มีอะไรที่ต่างกัน และเราควรปฏิบัติต่อคนประเภทต่าง ๆ อย่างไร ความยุติธรรมมีคุณค่าอย่างไร

เนื้อหา ความยุติธรรมเป็นคุณธรรมที่แสดงถึงความเสมอภาคของคน ถ้าสังคมใดขาดความยุติธรรม บุคคลในสังคมจะไม่มีความสุข

กิจกรรมและอุปกรณ์

1. ครูถามนักเรียนว่าคนเราเกิดมาทำไม ๆ นั้นเป็นอย่างไร พยายามโยงเข้าหาว่าคนเรานี้เท่าเทียมกันโดยกำเนิด
2. ให้นักเรียนสรุปว่าคนเรานั้นมีอะไรที่เหมือนกันและมีอะไรที่ต่างกัน เพราะอะไร จึงเหมือนหรือต่าง
3. การที่คนเรานี้อะไรแตกต่างกันเราจำเป็นต้องปฏิบัติต่อเขาเท่าเทียมกันหรือไม่ เพราะอะไร
4. ครูเล่านิทานเรื่อง ราชสีห์กับหนูให้ฟัง
5. ครูให้นักเรียนหาเหตุผลจากเรื่องนี้ว่ามีอะไรเหมือนกัน มีอะไรต่างกัน ใครมีความสามารถอะไร เปรียบได้กับอะไรบ้าง
6. ครูพยายามสรุปเข้าหาความหมายว่า ยุติธรรมนั้นไม่ใช่หมายความว่าเท่ากันอย่างเดียว แต่หมายถึงการได้ตามความเหมาะสมด้วย ดังนั้นการจะปฏิบัติต่อใครก็ตามให้ปฏิบัติเท่าเทียมกันตามความเหมาะสมและผลจากความเหมาะสมต่าง ๆ นั้นจะเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้รับผลนั้น ในสังคมควรมีความยุติธรรมหรือไม่ให้ช่วยกันสรุป

แผนการสอน "ประโยชน์ของความยุติธรรม และโทษของความไม่ยุติธรรม"

เวลา ๖๐ นาที

จุดมุ่งหมาย ให้นักเรียนบอกได้ว่า คนที่มีความยุติธรรมนั้นมีประโยชน์อะไรบ้าง มีผลแก่ใคร และถ้าคนไม่มีความยุติธรรมผลจะเป็นอย่างไร

เนื้อหา ความยุติธรรมทำให้บุคคลมีใจสงบ ทุกคนจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข บุคคลจะรู้บทบาทของตน ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม ไม่เอาเปรียบใครเปรียบซึ่งกันและกัน

กิจกรรม

1. ครูอ่านนิทานเรื่อง "ขอลาน"
2. ครูให้นักเรียนช่วยกันคิดและตอบคำถามต่อไปนี้ เช่น
 - เรื่องราวเกิดขึ้นเพราะอะไร ใครเป็นต้นเหตุ
 - ใครมีความผิด เพราะอะไร
 - ถ้านักเรียนเป็นผู้ตัดสิน จะตัดสินอย่างไร
 - ช่วยกันสรุปผลที่เกิดจากเรื่องราวนี ว่าใครยุติธรรม ใครไม่ยุติธรรม ผลเป็นอย่างไร มีประโยชน์หรือโทษอย่างไร กับใครบ้าง
3. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 7 คน2 กลุ่มแรกช่วยกันคิดว่า ถ้าคนเรายุติธรรม จะมีผลอย่างไร และให้รายงานผลที่เกิดได้ เปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นว่ากลุ่มอื่นยอมรับหรือไม่ หรือมีอะไรที่จะเพิ่มเติมหรือไม่ สำหรับ 2 กลุ่มหลังให้ช่วยกันคิดว่าโทษของความ ไม่ยุติธรรมเป็นอย่างไร ให้รายงานผลให้เพื่อนฟัง
4. ครูและนักเรียนรู้ช่วยกันสรุปผลงานที่ได้จากนักเรียนและพยายามเพิ่มเติมให้ครอบคลุม พร้อมทั้งหาแผนผังสรุปให้นักเรียนได้บันทึกไว้

แผนการสอน "การพัฒนาความยุติธรรม"

เวลา 45 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กเรียนบอกได้ว่า คนเราจะมีความยุติธรรมได้นั้นจะต้องฝึกฝนอะไรบ้าง

เนื้อหา การพัฒนาความยุติธรรม 1. เรียนรู้จักตนเอง 2. รู้จักผู้อื่น 3. เรียนรู้จักสถานการณ์ 4. เรียนรู้จักสังคม 5. ยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต 6. ภัยพิบัติ

กิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนถักและตอบว่านักเรียนอยากให้อะไรมีความยุติธรรมต่อตนเองบ้าง เพราะอะไร ทำอย่างไรจึงจะได้ความยุติธรรมจากเขา
2. ครูบอกนักเรียนว่าการที่เราต้องการ ความยุติธรรมจากคนอื่น เราก็ต้องมี ความยุติธรรมต่อคนอื่นด้วย ดังนั้นเราจะต้องฝึกตนเองให้เป็นคนมีความยุติธรรม
3. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันคิดว่า จะหาอย่างไรบ้าง เราจึงจะเป็นคนที่มีความยุติธรรม
4. ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลสรุปของกลุ่มและเปรียบเทียบกับของครูที่เขียนไว้
5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป และให้นักเรียนบรรยายการที่สรุปได้ และพิจารณาว่าข้อใดที่ตนมีแล้ว และข้อใดที่ตนยังไม่มี
6. ให้เขียนเรียงความเรื่องสิ่งที่เขาจะทำเพื่อที่จะเป็นคนที่มีความยุติธรรม

แผนการสอน "องค์ประกอบของความยุติธรรม"

เวลา 30 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนบอกได้ว่าพฤติกรรมใดที่ถือว่ายุติธรรม และมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

เนื้อหา บุคคลจะมีความยุติธรรมต้องมีลักษณะคือ 1. มีใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง
2. ใจกว้าง สามารถรับรู้อะไรและเข้าใจสิ่งแวดลอม

กิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนเล่าถึงคนหรือพฤติกรรมที่นักเรียนเห็นว่ายุติธรรม พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ ถ้านักเรียนเล่าได้ไม่ครบครูอาจเลาสถานการณ์ให้ฟังและให้นักเรียนคิดหาเหตุผลก็ได้
2. ครูสรุปให้นักเรียนถึงถึงลักษณะการประพฤติที่ถือว่ายุติธรรม
3. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มให้เท่ากับจำนวนข้อที่สรุปได้ในข้อ แบ่งกลุ่มตามหัวข้อ และให้กลุ่มยกตัวอย่างหรือแ่งสถานการณ์ให้สอดคล้องกับหัวข้อที่ได้ เช่น หัวข้อที่ว่า ให้ความสุขและลงโทษตามความเหมาะสมก็ให้นักเรียนยกตัวอย่างประกอบ
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานผลและให้กลุ่มอื่นช่วยกันตัดสินว่าตรงกับหัวข้อที่ได้หรือไม่
5. ครูสรุปให้นักเรียนถึงว่าลักษณะการประพฤติที่กล่าวมานั้นถือว่าเป็นความยุติธรรม
6. ครูให้นักเรียนช่วยกันคิดว่า องค์ประกอบของความยุติธรรมมีอะไรบ้าง พร้อมทั้งให้เหตุผล
7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ถึงองค์ประกอบของความยุติธรรม

ภาคผนวก ง

” ๕ ”
ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ

ตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของคะแนน ความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง ความยุติธรรม จากการทดสอบครั้งที่ 1 การทดสอบ ครั้งที่ 2 และการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดสอบในแต่ละระดับการทดลอง โดยให้ $F_{\max}$

การสอบ \ กาสถิติ	s^2 ที่มีค่าใหญ่สุด	s^2 ที่มีค่าเล็กสุด	$F_{\max}$
ครั้งที่ 1	28.19	8.55	3.297
ครั้งที่ 2	41.2	5.39	7.644
ครั้งที่ 3	49.826	4.5	11.072*

* $P < .05$

จากตาราง แสดงว่าคะแนนความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ความยุติธรรมจากการ ทดสอบครั้งที่ 1 และการทดสอบครั้งที่ 2 ของแต่ละระดับการทดลอง มีความเป็นเอกพันธ์ ของความแปรปรวน ส่วนคะแนนความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ความยุติธรรมจากการทดสอบครั้งที่ 3 ของแต่ละระดับการทดลอง มีความแปรปรวนของคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงจำเป็นต้องแปลงรูปแบบที่ได้ให้อยู่ในรูปของกรณีที่สองของคะแนนเดิม เพื่อให้คะแนน ความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ความยุติธรรมของแต่ละระดับการทดสอบมีความเป็นเอกพันธ์ของ ความแปรปรวน

ตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของ
คะแนนทัศนคติเรื่องความยุติธรรม จากการทดสอบครั้งที่ 1 การทดสอบครั้งที่ 2
และการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละระดับการทดลอง โดยใช้

$F_{\max}$

การสอบ การสัทธิ	s^2 ที่ค่าใหญ่สุด	s^2 ที่ค่าเล็กสุด	$F_{\max}$
ครั้งที่ 1	42.38	3.803	11.144*
ครั้งที่ 2	46.17	10.3	4.483
ครั้งที่ 3	30.27	7.8	3.881

* $P = .05$

จากตาราง แสดงว่า คะแนนทัศนคติเรื่องความยุติธรรมจากการทดสอบ
ครั้งที่ 1 ของแต่ละระดับการทดลอง มีความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ
.05 จึงจำเป็นต้องแปลงรูปคะแนนที่ได้ให้อยู่ในรูปของกรรมที่สองของคะแนนเดิม เพื่อให้
คะแนนในแต่ละระดับทดลองมีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน ส่วนคะแนนทัศนคติเรื่อง
ความยุติธรรมจากการทดสอบครั้งที่ 2 และการทดสอบครั้งที่ 3 ของแต่ละระดับการทดลอง
มีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน

ตาราง ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบการแจกแจงของคะแนนที่เกิดขึ้นจากความถี่รวม จากการทดสอบครั้งที่ 1
การทดลองครั้งที่ 2 และการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละระดับการทดลองโดยใช้

Chi-Square

กลุ่มทดลอง	ค่าสังเกต การสังเกต	TF			C			TC		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3
วิสัยทัศน์	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	2	12.721	7.973	11.996	6.764	12.127	9.185	13.84	8.834	8.319
	df	8	8	8	4	4	4	4	4	4
วิสัยทัศน์รวม	df	4.128	3.848	5.519	4.965	1.534	12.0442	2.513	3.006	5.286
	2	6	6	6	7	7	7	5	5	5
	2	.368	4.771	5.232	12.523	12.991	16.4862	2.761	8.945	3.432

* P .05

จากตาราง แสดงว่า คะแนนที่บันทึกในเรื่องความยุติธรรม จากการทดสอบครั้งที่ 1 การทดสอบครั้งที่ 2 และการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละระดับการทดลองมีการแจกแจงเป็นไปตามลักษณะโค้งปกติ จึงสามารถไขข้อสงสัยในการวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ตาราง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสอบครั้งที่ 1 ที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

Sources	SS	df	MS	F
สติปัญญา	240.33485	2	120.16742	8.3396**
วิธีสอน	257.76914	2	128.88457	8.9446**
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	878.9596	61	14.4092	

** $P < .01$

จากตาราง แสดงว่าคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในเรื่องความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรม ถึงแม้ยังมิได้มีการทดลอง หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในขั้นการไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่ถูกจัดให้เป็นกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบวรรณคดี และกลุ่มควบคุม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมแตกต่างกัน ฉะนั้นจึงจำเป็นจะต้องวิเคราะห์ผลการทดลอง โดยวิธีทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนรวม

ตาราง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสอบครั้งที่ 1 ที่ได้จากแบบทดสอบวัด
ทัศนคติเรื่องความยุติธรรม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
สถิติปัญหา	13.623	2	6.812	0.264
วิธีสอน	59.725	2	29.863	1.159
ภายในกลุ่ม	1571.488	61	25.762	

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบวัดทัศนคติ
ในเรื่องความยุติธรรมในทุกระยะการทดลอง ฉะนั้นจึงสามารถใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการ
วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance)

ตาราง แสดงการสถิติทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของคะแนน
ความรู้ความเข้าใจเรื่องความยุติธรรมของกลุ่มทดลองในแต่ละระดับการ
ทดลอง

Source	SS	df	F
S ₁	9.353	45	1.144
S ₂	1.904	8	

* $P < .05$

จากตาราง แสดงว่า สัมประสิทธิ์ถดถอยของคะแนนความรู้ความเข้าใจ
เรื่องความยุติธรรมของกลุ่มทดลองในแต่ละระดับการทดลอง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตาม
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม

ประกาศคุณูปการ

บริษัทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตกลาง ประสาธมิตร ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาวิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์แก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวณา พรพัฒน์กุล ประธานโครงการ วัฒน พันธ์ทิกรรณ อัญญาทิให้ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัยในโครงการนี้ได้ อีกทั้งยังกรุณาเป็นประธานวิทยานิพนธ์คอยให้คำปรึกษาแนะแนวทางในการวิจัย ช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด โดยอุทิศเวลาทั้งในและนอกเวลาการให้กับผู้วิจัยอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วที ชาติอุทิศ ที่กรุณาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ ตลอดจนให้กำลังใจจนผู้วิจัยทำงานได้รับผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. ปรีชา ชรรมา และ อาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ณาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนวัดสังฆาญ โรงเรียนวัดสุวรรณ และ โรงเรียนวัดคลองมหาสวัสดิ์ วัฒน พันธ์ทิกรรณ ถ้าปราศจากความร่วมมือและการช่วยเหลืออย่างจริงจังของณาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนเหล่านั้นแล้ว การทดลองการศึกษากครั้งนี้จะไม่ประสบความสำเร็จลงไปได้เลย จึงขอขอบคุณอย่างสูง

ขอขอบคุณ อาจารย์สมชาย พุ่มพินิต อาจารย์สำเนียง เพชรจอม และอาจารย์วินนาทสินธุ์ ซึ่งเป็นเพื่อนของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจ และกำลังใจในการช่วยเป็นวิทยากร และเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษากครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจอย่างยากที่จะแสดงความรู้สึกได้ จึงถือโอกาสขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง วัฒน พันธ์ทิกรรณ

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และผู้ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยทุกท่านในโอกาสที่เช่นกัน

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณ ดร.สุร เทษฏ จามรมาน และ ดร.ญ.กุดภา จามรมาน ซึ่งช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา

ศิริภา จามรมาน